ELS CENT ESPERITS DE TÀNIA

(Fantasía esperitista)

Bepes

ALGUNES PETITES CONSIDERACIONS.

Què hagués passat si no s'hagués escrit "ELS CENT ESPERITS DE TÀNIA"? Res, absolutament res. I tampoc passarà res per haver-se escrit. Algú pot preguntar: I per què s'ha escrit? Una resposta podria ser: Per ganes d'escriure. Hi ha gent que canta, balla o fa gimnàstica perquè en té ganes, i ho fa d'amagat,per a ella. Però aquestes ganes, podria dir algú altres, són ganes a l'abast. Se les pot fer passar tothom. També té resposta aquesta nova pregunta. Escriure d'amagat també està a l'abast de tothom. Només cal provar-ho. I si el preguntador és un preguntador punsuny i diu: I si tothom escrivis d'amagat, doncs? La resposta en aquest cas podria ser: Els que canten, ballen, fan gimnàstica i escriuen d'amagat, ho fan perquè no poden cantar La Traviata en públic, ballar-hi La Mort del Cigne, fer el Crist a les anelles o guanyar un premi literari...Tothom sap, o hauria de saber, fins on pot arribar. Que no s'intenti pescar una tintorera amb un ham de mitja mosca; que no es vulgui anar a Amèrica remant amb un bot de sis pams...no és de gent centrada cercar gats amb cinc o més potes, i no val pretendre fer el Quixot sense dir-se Miquel i sense tenir-hi la mà trencada. La gent ha de saber els punts que calça. En altres paraules, no ha d'allargar més el peu que la sabata, no s'ha d'embolicar, vaja. Ha de deixar fer coses a els que les fan bé. Quan no s'hi fan, s'han de fer d'amagat, i llavors un espot considerar cantant, ballari, gimnasta i escriptor.
Hi ha cantants, ballarins, gimnastes i escriptors mundials, nacionals, locals i casolans. Que tothom s'acontenti amb la categoria que té Passar de l'una a l'altra quan no s'hi pot passar és cosa de soberbiosos, i ja sabem què passà quan Icar volgué volar,i què passa quan un ministre no arriba a la mida, un músic desafina o un curander vol fer un trasplant de ronyó.
Per tant "ELS CENT ESPERITS DE TÀNIA" és un llibre fet en casolà, d'amagat, per ganes d'haver-lo fet, com aquell que té ganes de caminar, d'anar al llit aviat o de menjar peix amb els dits, coses que no fan mal a ningú encara que un les faci a gust.
S'ha arribat, amb aquest, a la fabricació de vint-i-dos llibres amagats i ningú n'ha anat malament. Els jueus segueixen essent batissers, les eleccions les segueixen guanyant els que no voten, la joventut segueix festejant cotxes endins, els socialistes han plantat bandera a França, a La Bisbal ja no passen a domicili aquells famosos recuits de drap d'abans de la guerra, a la vila s'ha obert una nova Sala d'Art, a Polònia s'hi troben a faltar Chopins, al Nord segueix havent-hi mal temps, els partits politics s'esquerden, tenim presons foradades...Tot això hagués tingut lloc igualment si aquests vint-ides llibres no s'haguéssin construit. Ço que vol dir que no han influit en res en la marxa del món, en els preus del sucre, ni en la consistència de les calces femenines.
Amb tot això, que és "ELS CENT ESPERITS DE TÀNIA"? Resumit: Una trobada, a la capital, amb el vell Bernat, fill d'esperitista, nebot d'oncles grillats, gran ex-bebedor de vodca, enamorat de la princesa Tània, endevinador de pensaments i promotor de la vinguda d'esperits, entre ells, del del senyor Lenin, i que volia que jo fundés un establiment d'esperitisme a la vila. Si, ja està...I

si algun dia el llibre surt de l'amagatall, que tothom estigui tranquil, que tot seguirà igual: el sol sortirà cada dia, com sempre, es matarà aproximadament el mateix nombre de gent a les carreteres, algú farà Pasqua abans del Ram, els pollastres seguiran tenint gust de fluorescent, i els socis del Barça seguiran creient que a canvi de l'autonomia a Madrid no els deixaran guanyar mai més cap Lliga.
I, finalment, ja no cal insistir que "ELS CENT ESPERITS DE TÀNIA" a més a més d'haver-se fet d'amagat i en casolà, s'ha fet amb aquelles perdurables ganes de no fer renegar a ningú i sabent, per endavant, que no ens fem amb la senyora Gramàtica ni amb totes aquelles coses que fan dir: -Això és un llibre!. Jo, com diu l'amic Bernat en el llibre, faig els que faig, surten com surten. No els sé fer d'altra manera. Som en un país del qual n'han desaparegut els aprenents i no trigarem a palpar-ne les conseqüències. S'hi trobarà a faltar aprenentatge en "ELS CENT ESPERITS DE TÀNIA", però avui en les escoles de formadió accelerada s'hi fan oficis en tres mesos, i jo, senyores i senyors, no he passat ni per aquestes escoles! Ben cordialment,

Bepes.

INDEX

Trobada amb el senyor Bernat 1
El senyor Bernat diu que endevina pensaments.
Comença el gran monòleg.
Un esperitista.
Una societat d'oncles especials:
L'oncle Salvador, i les veus dels negats.
L'oncle Marcel, i la tramuntana
L'oncle Jaume, consort d'una tiradora de cartes.
L'oncle Roderic, un dels Generals Prim

Suissa. 29
La curiosa trobada amb la princesa Tània.
Cops d'Estat. Amor i vodca. Història de Tània.
Un anexe rus. Monsieur Epiphane. Un "qué saben ellos!"
Un vol per la capital del Principat.
El Palau de la Música Catalana i les Bases de Manresa.
Peixos ensenyats al Port.
Monsieur Epiphane, de nou 47
"Tània, princesa russa i ballarina"
Una dispesa de russos.
L'anunci del princep Alexei.
- Hi ha vodca a Amèrica?

El pis del carrer del tren penjat.
El cas del senyor Pelstrussov.
- No tenim vodca.
- Em tiraré al riu!
El senyor Bernat segueix endevinant-me pensaments.
Els moving-pictures.
Misteris i propietats del vodca.
El cavall número tres. Les primeres converses amb esperits.
A Rússia també diuen motius. Amb el beure no s'hi ha d'anar barroer. El coix del pis espatlla una sessio esperitista.
- El senyor Lenin ens ha ben fotut!. Solucions a l'atur.
Tània diu adéu. 87

Consells de Tània des de l'altre costat. 88
Gana.
Consequències de la trobada d'una cartera.
- Qui ha tingut més morts que jo?
La senyora Wodrow.

Un barri de pescadors. 113
Pujolet, pescador i tavernari, i Palmeta casada rondinaire.
Una altra Tània?
- Ja ho has sentit que t'he dit que no era el teu pare?
La segona Tània es deixa seduir pels sabons anunciats per la televisió. Bernat hereta una taverna.
"S'endevinen pensaments". Constitució, joventut i divorci.
El senyor Bernat fa fortuna. El beure li encomana bons pensaments i reparteix bitllets de banc. Problemes al repartir-ne de grossos.

El reformatori 135
Una infermera acasarada.
Han convertit la taverna en zona verda.
El senyor Bernat es fa manobre i pot tornar a parlar amb la princesa. Tània apren el català.
Esperits, altra vegada. Parla Rasputin. Dante ha fet una nova Divina Comèdia, i diu que allà on és ara hi ha República Federal.
Clausura del consultori quan parlava l'esperit de Bakunin.
Atracament al senyor Bernat. Les immobiliàries.
Els oncles.
Fi del monòleg del senyor Bernat . 147
Un sopar d'amics. Caviar i vodca. Efluvis vodcacians.
- Ep, ep, senyor!
- No us esvareu. Sóc jo, Bernat...
- No foteu!
Visita del senyor Bernat amb Tània. Coversa amb dos esperits. Dubtes. Tània parla del senyor Lenin. Es convida els esperits a pujar a Sant Sebastià. Petita lliçó de geografia. Pisos, bancs i barberies.
Se'm proposa fundar un establiment esperitista.
El senyor Bernat s'enfada. Se senten forasters, entre ells el senyor Bernat diu que hi ha el senyor Lenin. Conversa amb el senyor Lenin a través del senyor Bernat...
- Haveu renyit amb Tània, amb mi i amb el senyor Lenin!
Qui sap... 190

Era l'any...deixem-lo estar l'any. Les coses que es va a dir són la majoria coses de terrenys més aviat rellíscosos, tan vorejant l'absurd i, sobretot, sobretot contades per un personatge que devegades em feia l'efecte de no ser com els altres que, tot plegat, si no ha estat cert tant li fa que hagués tingut lloc en un any com en l'altre. La única cosa que sembla certa és que algú me les va contar. I dic sembla certa perquè un tampoc està masse segur d'haver sentit de veritat, les coses que s'han aplegat sota el nom de "TANIA". Es clar, si realment ningú me les ha contades, llavors ja ens podriem trobar davant d'un cas, una mica greu, de perturbacions mentals. Però jo m'aferro a que algú me les ha contades ja que, de ser així qui tindria perturbacions mentals seria el contador, en quin cas ja guanyariem quelcom malgrat que segons quines coses tampoc s'haurien d'escoltar ja que al fer-ho un es pot posar al nivell del qui les diu. Per tal de veure de quin costat estan les perturbacions més amunt dites, vegem-les aquestes coses i, al final se'n parla. Potser no hi ha ningú perburbat, o potser en un temps de contaminació galopant i variada, les contaminacions ens han pertorbat a tots, als que diuen coses, als qui les escriuen i als qui les llegeixen. Si hi ha contaminació, que n'hi hagi per a tothom, que sigui una contaminació general, que no se n'escapi ningú, que sigui una contaminació sense diferència de classes, perquè si la cotaminació deixa de contaminar als poderosos, a les dones guapes, als militars d'altra graduació, a la conferència episcopal i a determinats ministres, ja es convertiria en una contaminació que s'hauria de vigilar, antidemocràtica, i això tampoc estaría bé. Les coses foren aquestes:

El cafè era reduït. La gent poca i desconeguda en principi ja que nosaltres erem nous a la ciutat. L'haviem estrenada feia poc i encara no ens decidiem a dir dues vegades bon dia a la gent que trobàvem. Aquell cafè ens venia de pas i com que el primer dia d'entrar-hi l'amo ens feu una ben amable rebuda, era rar que hi passéssim pel davant sense entrar-hi una estona. Al principi, la gent que al cafè hi soà anar a arreglar el país i ho fa cridant, al veure un forastar, callava. Però s'anà acostumant a la nostra presència i al cap de ben poques entrades seguía arreglant el món com sempre.

A una de les taules del fons de l'establiment feia dies que s'hi veia un element d'edat alçada, magre de cos, ulleres al nas, boina al cap i bastó a la mà. Passava l'estona, amb un tallat que consumia pausadament amb moltes represes, mirant-se les concorrents ara a l'un adés a l'altre, amb els ulls mig tancats, o mig oberts, com es vulgui, i deixava anar un minuscol somriure com si mirant-los en tingués prou per a saber els inventaris íntims dels mirats. No vaig veure que mai em mirés a mi, o si ho va fer no me'n vagi adonar. Potser ho va fer en una ocasió que vaig veure que el seu somriure era una mica més accentuat dels que feia normalment. Devegades, un cop acabat aquell examen general, obria un diari i, pel que es veia, no passava de llegir les lletres grosses. Una vegada o altra vam dir quelcom als concorrents del petit cafè parlant del temps, del preu del tabac o de la manca de seriétat del pont aèri Barcelona-Madrid, però a l'home de les ulleres, boina i bastó mai no ens hi haviem dirigit. Ni ell a nosaltres. Estàvem empatats. Un dia, hi havia una vaga de quelcom -la gent feia tant temps que no en feia que ara n'arribava a organitzar setmanalment -, el cafè era més ple que de costum i la nostra taula habitual era ocupada. No n'hi havia d'altra que la de l'home solitari d'altres dies.

- Em permeteu?

- Sí, sí, no faltava més. Com si fos una taula vostra.

I s'entaulà conversa. Ell tenia un diari als dits. La cosa fou fàcil.

- I doncs què porta el diari?

- Les coses de sempre. Quan ací passen coses delicades, els diaris passen revista de les que passen a fora, potser perquè es vegi que pertot es couen faves. Ens volen consolar de les nostres misèries contant-nos les de fronteres enllà...Veieu? No ha d'anar car el peix amb les multes que s'han de pagar per pescar en llocs prohibits i amb ormeigs de contraban! I ací teniu els bancs, mireu aquest balanç. Si en lloc de dir a la gent que guanyen tants quartos digué;ssin que en perden, potser no hi hauria tants atracaments...

Aquell dia no es passá de comentar les noticies del diari. Aquell home tenia idees. I no ho semblava. Semblava un vell d'aquells que tot ho acaben gemegant i contant una pila de malalties, amb els noms dels metges, de les medecines i dels farmacèutics. No, no, no va parlar de mals i això que feia cara de tenir-ne més d'un. Fou un descans ja que moltes vegades sentint els vells parlant de xacres i malalties, amb l'escropulositat que ho fan, amb els ets i uts, que ho diuen, a un li sembla que algun en té dels mals que tan bé descriuen.

Les converses seguiren en dies succesius. Era un bon garlaire aquell home, i jo m'anava convertint en un fenomenal escoltador.

- Ui, la ciutat! Es pels que van de pressa. S'hi ha d'anar entrant i sortint dels trens subterranis, per a pujar als autobusos, per a travessar cruïlles...Sí, a ciutat hi ha teatres, museus, cases de nit, cinemes, concerts...però si no s'hi va és com si no hi fóssin, enteneu? I s'ha d'anar de pressa quan hi ha futbol, la gent sembla que no té altra feina que anar a futbol. Es un bon lloc per anar-hi a

cridar, però són uns crits que resulten molt cars...Feu mala cara. Es que a vos us agrada el futbol? Ja veig que sí. Però haveu d'acceptar que a mi no m'agradi. Es la democràcia, no?

Jo no ho havia dit que el futbol m'agradés. Ell es va fer pregunta i resposta. Per què? Jo llavors no podia respondre aquesta pregunta.

- Abans d'ahir era Sant Medir...Vau veure la gent com es bat per un grapat de caramels? Vos creieu que amb gent així es pot arreglar el país? Si, ja ho sé. Hi ha d'haver de tot. Es allò que dèiem de la democràcia.S'ha d'acceptar que hi hagi gent que faci novenes, gent que jugui al Bingo i gent que es bati per agafar caramels per Sant Medir. Fumeu? Jo només fumo en pipa. Teniu por potser que us faci mal el fumar? Us penseu que no fa mal perdre un partit de futbol? O perdre unes eleccions us penseu que porta res de bo? I que la dona us enganyi, o que els preus no parin de pujar o que s'hagin de pagar els ministres, us penseu que no fa mal tot això? Es clar que crec amb els metges. Si no fossin ells no podríem estar malalts, i, si no fossin ells, els farmacèutics haurien de canviar d'ofici...Ací el què voldria la majoria sería no fer res i cobrar de l'Estat. Es el somni secret de tots. I sabeu quan paga l'Estat, qui és que paga? Ja veig que ho sabeu...

Jo no havia manifestat res encara que pensés qui era que pagava quan pagava l'Estat. Aquell dia va dir moltes de les coses que jo pensava, però no n'hi havía per a fer-ne massa cas ja que els pensaments que jo tenia en els temes tocats eren els que hagués pensat qualsevol que s'hagués trobat en el meu cas. Eren temes d'us diari i qui més qui menys tothom en pensava les mateixes coses, sobretot quan es discutia amb un diari obert al davant o es posava damunt la taula la renda de les dones que fan feines a hores, la gent que tenia cotxe o les sortides del jovent de les cases de nits. Quan vaig comen-

çar a tenir dubtes de com anava fet aquell home, fou quan em va preguntar d'on era i el que en seguí després. Li vaig dir d'on era, d'una vila tranquil.la en la qual anys endarrera s'hi coneixia tothom i, per damunt, li vaig contar el lloc on vivia i els veins que tenia... - No, no hi he estat mai però ja en sé coses...Aquests dies que han passat sense dir-nos res, jo us mirava sense que vos us n'adonéssiu i us seguia els pensaments. Es cosa normal que quan un fa poc que ha deixat el lloc en el qual ha viscut sempre hi pensi intensament, no? A la botiga que tenieu a la vora, hi havia un carrer que feia baixada, i botiga endins hi entrà de forma violent més d'un biciclista, i, una vegada la pròpia tartana dels músics la qual no frenà a temps. Sí, ja no hi ha tartanes. Tot passa. I en aquell temps que vos creieu tan bo, seguien les diferències de classe. Hi havia les tartanes pel públic en general amb seient de turista i cavalls de trot pausat, i les de molla de ballesta, envidriades i amb coixins de bon seure coberts de vellut vermell, i tirades per cavalls de trot lleugres amb les peungles enllustrades. El tartaner havia de fer de nivellador de pes i, en les pujades havia de tenir lloc una rectificació de passatge fent passar al davant de la tartana la gent de més pes. Els cavalls anaven ben engarrofats, sobretot els de passatge, i era rarque el tartaner hagués de fer servir el fuet malgrat portar-lo sempre a punt deixant caure la punta damunt l'anca de l'animal perquè sabés que el fuet existia. Llavors tartanes i carretes transitaven pertot i els cavalls deixaven senyals vius del seu pas per camins, carreteres i carrers. No hi estaven massa temps aquestes senyals al sól ja que equips de fematers les collien pel gran profit i eficàcia que tenien per adobar les terres...El progrés, sempre el progrés, ha fet passar tartanes i carros avall, els cavalls han vin-

gut a menys, i les terres s'adoben quimicament. Mai més les viandes han tingut aquell bon gust de quan es feien grans orgànicament amb fems i altres residus d'aliments expel.lits per via ordinària. "Fems i aigua fan miracles", es deia. Ara els productes de l'horta tenen una gran aparença però un gust que no ens acaba de fer el pes a n'els que els hem tastat quan algun senyor cagarro donava vida i esplendor, gust i vitamines a cols i enciams, tomàtec i esbarginies...Si, la joventut d'ara com que no ha conegut els aventatges de tractar l'agricultura com l'havien tractada els hortolans autèntics, s'ho menja tot. I troba bo la verdura mal alimentada, els pollastres de laboratori i el peix congelat. Per això els homes porten collarets, es deixen els cabells llargs, les noies porten calces d'home i es festeja en cotxe...

Si, efectivament, jo ho havia pensat tot allò els primers dies de ser a la ciutat nova. Però és que aquell home anava donant detalls i més detalls de pensaments meus.

-...I tenieu un cafè al bell costat de casa vostra. Havia estat un cinema i encara s'hi veia la camarilla, la boca de l'escenari i el sòl enfustissat. En el bon temps, la gent prenia cafè al defora, i hi havien uns especialistes en dir coses oicades a les noies les quals ja una estona abans de passar per davant de l'establiment es tornaven una mica vermelles. Però hi passaven tots els dies, i ben segur que si no se'ls hagués dit res haguéssin tingut un desengany. A n'aquell cafè veí vostre, de tant en tant s'hi fondejava un viatjant, que en aquell temps no s'acabaven mai, coneixedor d'algun secret dels pianos i encetava una tonada corejada pel públic en general. S'havia d'improvitzar una estrofa que rimés amb la que ell començava: "En el Japón, en el Japón..."iniciava el viatjant, "Tapan las botellas von un tapón", contestava el públic. El començament

era sempre el mateix, però la segona estrofa havia de variar cada vegada...I quan no s'hi cantava per falta de viatjant, s'hi jugava. Si es feien bones se solia fer ressopó, i si s'hi feien males se'n sortia amb cara llarga i armilla curta...Vos jugueu? Ja veig que no. Feu bé. La cosa pitjor és guanyar un dia. Ja no hi ha aturador. Es una vila joganera la vostra. Als cafès, a la vista, s'hi feia la manilla i, a l'interior, el canari. Al casino dels senyors s'hi feia el poker, a la Cova s'hi solia tirar l'os, i els partidaris del set i mig actuaven al pis d'un establiment de nom deportiu...També tenieu un sabater a la vora. Tot ha canviat. Abans unes sabates no s'acabaven mai. Només es tractava d'anar-hi posant mitges-soles. El sabater en cap, home primíssim, treballava amb un grapat de claus a la boca per tal d'ontenir una més bona entrada al cuir de la sola. Sí, es deia que aquell home estava tan prim del claus que portava empassats canyó avall...Al davant hi havia l'espardenyer, ofici que també ha perdut moltes batalles. Ja no es veu gent amb espardenyes ni calces de vellut apedaçades. Ara, aparentment, tots som rics. O el fem...També penso amb el veí rellotger. Ara només se'n venen de relootges. Abans veies els rellotgers tocant registres i canviant cordes armats d'aquella mena de petit telescopi a l'ull per tal de descobrir els mals que patia la reduida interioritat dels rellotges. I un altre veí, l'estanquer. Jo no sé perquè portava faixa blava ja que sembla que per a despatxar paquets de tabac o capces de llumins no s'ha de fer gaire força...Quan el tabac anava racionat, la guàrdia-civil manetnia, armada, l'ordre de les cues que es feien a l'estanc. Ja s'han fet coses per a poder fumar, però no sé què es devien pensar les autoritats que fessin anar la guàrdia-civil els dies de saca, a l'estanc, armada de mausers...Sí, quan a l'estanc escassejava el tabac, la gent de casa vostra seguia fumant. Hi havia més d'un

contrabandista tolerat, la gent havia de fumar. Però no contrabandistes com els d'ara de gran radi d'acció i sobrats de medis... Els vostres contrabandistes eren contrabandistes modestos de compte-corrent curt. Es clar que vigilaven les carrabiners, però els carrabiners si no descobrien l'acte del desembarc en alguna platja solitària no s'hi ficaven amb els contrabandistes locals els qual eren de molt bon descobrir quan resseguien cafés i tavernes, per aquelles grans americanes amb butxaques folgadíssimes, veritables estancs portàtils, però els carrabiners era a la costa que tenien la feina, no per les interioritats de la vila...Ja ho sé, ja, era vila de barber la vostra. De tapers i de barbers, oficis que volien mans fines. Els tapers us van capgirar el poble. Us el van fer passar, d'un com molts, a un que només s'hi podien posar al costat altres pobles que fien taps a mà. Teniu raó, no hi tornareu mai més en aquella veritable època d'or. També, també heu estat una vila cantadora. No és res més que la causa del pas dels tapers aquesta afecció al cant. Ja ho sé, heu cantat sempre, en tota mena de règims, amb monarquia, en república, amb sollevants i amb democràcia. Heu cantat sempre. A l'escut de la vila hi haurieu de tenir una clau de sol. I un peix. ..Ah, hi esteu d'acord? Potser també estareu d'acord que a cada taper, per la bona feina que feren en tots els camps, se l'hauria d'haver nomenat, com a mínim, senador, no?...Que sou d'un rodal desproveit de conills i bo i això tenieu una Societat de Caçadors on els socis s'hi reunien a contar les aventures dels conills errats, que Carnestoltes us tenia enllumnats, que teniu uns cuiners i cuineres que escoltaren milers de vots de gràcies, que feieu les millors botifarres de perol del Principat, que tenieu tres cobles, tres festes majors,, els millors federals coneguts, noies de molt bon veure, poca gent esquivada, molta de bon tracte, que molta gent se n'anava a dormir sense tancar la

porta del carrer...

A n'aquell home algú li podia haver explicat tot allò, malgrat que ell hagués declarat que les coses que estava dient eren els meus pensaments. En una estona de silenci vaig voler fer una prova. Vaig pensar amb el nostre número u, l'escriptor que porta fets volums i més volums de coses vistes, pensades i comentades del rodal i de la gent que hi ha passat en bé o en mal...

- Sí, també hi penso amb aquest home. Ja no podeu dir que sou un poble sense res. Quants pobles voldrien que s'hi hagués batejat! Que hi ha gent que en parla malament? Enveges, amic, enveges. Es començà a parlar en bé del Quixot quan feia dos-cents anys que s'havia portat al món. Em voleu dir, si us plau, o no m'ho digueu, penseu-ho només què en quedarà de les coses que han fet els que parlen malament del vostre escriptor? Ho veieu? La soberana tasca que ha fet està per damunt de,deixeu-m'ho dir, de punyeteries que algú vol que entelin la poderosa obra del vostre convilatà. Res, no us hi amoineu, creieu-me...

Amb tot, jo no em volia donar. Si algú li havia contat coses de la vila, d'alguna se n'hauria descuidat, i em vaig posar a pensar en un enterrament especialíssim. Va estar uns moments callat mirant-me amb una bona ració de sorna...

- Si - va dir-, i al mig de Plaça hi havia el bagul, i vint-i-dos músics tocant passos-dobles...Espereu-vos, espereu-vos...Camí del cementiri s'arribà a tocar la "Corra", la vostra maxra nacional, i el seguici seguí l'enterrament saltant a tot saltar. Era una clàusula del testament del difunt que l'orquestra toqués la Corra. Ara, el testament no parlava de que la gent es posés a saltar. Això fou cosa de la vila la qual quan sentia la Corra s'havia de posar a saltar agafant per l'espatlla el convilatà que tingués més a la vora.

Una altra de les clàusules del testament era de que cada any, celebrant l'aniversari de la passada avall del difunt, una cobla havia de fer concert al casino i l'altra al cementiri. Un any a la del concert al cementiri li sorgí un compromís, i hi anà atocar la Principal acompanyada de la vidua la qual sembla que passà molta estona parlant amb el difunt. Els músics s'impacientaren i un d'ells es presentà a la tomba preguntant a la vidua si poden començar el concert. "Francisco - digué la vidua -, els músics diuen si ja poden començar". Passen uns segons i: "En Francisco m'ha dit que ja podeu tocar..."

Era exactament allò que jo acabava de pensar. Vaig ensaliver per primera vegada.

- I, senyor, us ho asseguro ben assegurat. Jo no he estat mai al vostre poble, ni ningú que hi hagi estat me n'ha contat res!

Jo, però, no m'acabava de deixar convéncer. Ell ho podia dir que no havia estat mai a la vila ni que ningú jo n'hi hagués dit mai res, però encara dubtava. No he estat mai partidari en tòtum dels misteris telepàtics, de l'existència d'elements d'altres galàxies tripulant objectes voladors, ni dels parts sense dolors. Aquests, només perquè un senyor que no ha partat mai vagi repetint a la partera: "Això no és res, amiga meva. Només és questió d'un cop de coll que "no li farà cap mal...Relàxi's, ralàxi's...Ho diuen que tenir cria-"tures és dolorós. Ja veurà com no ho és...Què li sembla?...Una partera contestà: "Si, he disfrutat molt, senyor, però i si l'altra la tingués vostè?"...I com que no era partidari d'esperitistes ni de bonaventuristes, encara em vaig posar a pensar alguns misteris de la vila. Si aquell home em seguís els pensaments m'hauria de donar, no hi hauria més remei...No deixà cap moment de mirar-me amb aquell mig somriure que el caracteritzava, i, tant si es creu com si no, anà

repetint:

-...i una vegada vau fer alcalde al senyor Pinyonero...el Coix Maldo naufragà als volts de Cala Pedrosa quan un petard li esclatà abans d'hora exclamant: "Sálvese el que pueda!"...tenieu un gran tocador de bombo, per nom Remigi Xeix...el rei us va dir que tenieu el far de Sant Sebastià mal col.locat...en Xiflus, de Llafranc, mastegava garoines vives, amb punxes i tot...el senyor Eduard Genís, un any per Carnaval, va fer el sord tots tres dies...En Tuixa va passegar, a manès, una central d'En Malànima per Plaça Nova...un parent del senoyr Panxito Gic, administrador de l'Hospital, li va telefonar que una monja anava de part...quan els taps costaven de sortir, tenieu un calador de focs oficial...

Vaig voler fer la darrera prova. Vaig fer sortir motius. I, fins a més de quatre-cents, va anar repetint:

-...Garoina, Boira, Setze-Grams, Mitja-armilla, Xuflo, Patxitxa, Terra-Prim, Sis-centes, Poc-Oli, Nye, Patrapé...

O aquell home endevinava realment allò que jo pensava o jo, opinió atrevidíssima,pensava sonorament.

- No, amic, penseu com els altres. Ja ho anireu entsnent si em permeteu seguir amb la vostra companyia. Puc continuar? Gràcies. Jo em dic Bernat, com el meu pare...No, el vostre nom ja el sé...

Jo noli havia dit el meu nom. Ni el sabia el cafeter. Per l'amic cafeter, jo era el senyor del primer, primera...

...-i el meu pare era esperitista. S'hi establí, ja fa anys, en un poblet de la costa. El meu pare es va casar ja gran i precisament amb una esperitista, i del meu record ja era un home vell. Un home vell i d'un geni molt viu. Massa. Un temps, l'ofici rajava. Us n'haguéssiu fet creus, llavors, de la gent partidaria de tenir converses amb els esperits. El meu pare, no solament feia bellugar taules, sinó que te-

nía a disposició de la parròquia una varietat d'esperits que enamorava. Ara, quan feia temps humit hagués valgut més que a casa no hi hagués entrat ningú. El pare patia de reuma, un reuma que ni metges, ni curanders, ni esperits li van poder treure mai del damunt. I quan feia vent de mar, a casa només s'hi sentien gemecs. El pare deia, per tal de no perdre clients, que aquells gemecs que se sentien eren de passats seus que ja patien afeccions reumàtiques. I era perillós entrar-hi en dies de llevants repetits ja que més d'una vegada en mig d'aquella societat anónima de gemecs algun client en sortia efectat de diverses articulacions. Davant d'allò el pare decidí posar un rètol a la porta que deia: "Visites només en dies assoellats". Llavors, en dies que tramontenejava tothom en sortia contents de casa, el pare, les visites i el mateixos esperits. Ja se sabia que el pare era esperitista, però se n'hi deivaxa ser. Al País hi ha hagut sempre altres coses pitjors que els esperititstes, ja ho deveu saber.. Els remences, els carlins, els cops d'Estat, les contribucions, els contractes de conreu, l'economia dirigida, les diverses maneres d'entrar al Congrés...Al meu entendre, tot el mèrit de les sessions de casa el pare era de la tia Gracieta, la mèdium, la qual era la que es comunicava amb els esperits i servia d'intermediària entre aquells i les visites. El pare actuava d'hipnotitzador, ciència que havia après d'un oncle seu, de part de mare, l'oncle Pepet. L'oncle Pepet era pastor d'ofici i mirant-se les ovelles les deixava literalment ronxant quan es tractava d'arreglar-les-hi algun os avariat. Les alçades de taula tenien lloc al menjador de la casa, el qual es mantenia mig a les fosques ja que s'ha provat que els esperits quan hi ha un excés de llum es fan pregar massa per a fer acte de presència. Es tractava d'una taula lleugera que jo, llavors era molt jovenet,

havia vist alçar-se moltes vegades...Sí, ja sé què penseu, però jo tinc de dir que la taula s'alçava sola. La fe mou muntanyes, amic. I si la fe mou muntanyes, la que tenien les visites, que era moàta, bé podia moure una senzilla taula de fusta.

El primer d'estar enamorat de l'ofici era el pare, i no toleraba que res ni ningú interrompés les essions, i menys, molt menys que algú les befés. Era capaç de fer qualsevol disbarat si algú digués mal del seu ofici davant d'ell. Els familiars ho sabien i se'n guardaven pla bé de fer-ho. Més encara, ell sostenia que l'ofici permetia anar a plaça moderadament, i les coses que permeten un plat a taula cada dia i estrenar calces de tant en tant, són coses sagrades. No s'hi pot jugar. Es veu que l'avi ja ho era esperitista, era un ofici heretat, i les herències s'han de conservar tant si són de quartos com d'ofici. Al menjador hi havia una cambra la qual sempre estava tancada amb clau. No hi podia entrar ningú a n'aquella cambra. Ara, jo el dies de sessió hi havia vist entrar a la tia Ramona a la qual no veia sortir. Jo llavors tenia pocs anys i pensava que potser aquella cambra era el dormitori de la tia Ramona. Què volieu que sabés un vailet de la meva edat? El pare volia que jo seguís l'ofici...Us parlo d'un temps que el pare no es podia contradir, ja ho deveu saber, no? Però a mi aquell ofici no m'agradava, la meva il.lusió hagués estat ser viatjant, uns elements que es passen la vida anant d'un lloc a l'altre. Estar tancat a casa em feia viure malhumorat, neguitós...Però el pare insistia que fos esperitista, que a petit pic m'aniria ensenyant l'estratègia de l'ofici, els secrets, i que el quid era que la parròquia sortís contenta. La parròquia, deia, ha de sortir sempre contenta dels llocs on va, tant li fa que massiqui enciams, com que compri roba, com que vulgui saber les opinions dels esperits. I volgué, tant si com no, que comen-

cés a prendre part en les sessions, de moment com a espectador, per anar-me preparant quant fos temps, a portar la casa. I fou en una d'aquelles trobades que va tenir lloc la ruptura entre el pare i jo. La senyora Estrella, vidua ella, preguntava aquell dia,a través de la mèdiuem, a son marit, si trobava bé que es tornés a casar. Hi degué haver algun fall humà perquè quan l'esperit amb veu femenina va dir: "Jo també ho he fet!", a mi em va escapar de dir: "Es la tia Ramona!". El pare Bernat arreglà aquella intervenció a cops de bastó. Dissortadament els cops de bastó sortiren moltes vegades, una d'elles, la de més contundència, quan la noia Garriga la qual no trobava manera de sortir de la soltería, feu demanar als esperits com ho havia de fer per a prendre estat. El pare,que sabia la causa d'aquella visita, donà previament unes instruccions a la tia Ramona dient-li que fes sortir el sastre Meliton, el qual,malgrat posseir una cama molt més curta que l'altra no trobava casadora per més esforços que feia. Però acompanyà la recomanació amb un comentari, aquest: "Es clar que paga com els altres, però jo no sé pas que l'ha de volguer a la noia Garriga amb aquell nas que sembla que li ha de caure... Ho sento, però abans que la tia Ramona pogués fer la recomanació del sastre Meliton, a mi de nou m'escapà de fer sortir el comentari del pare. Aquella vegada els cops de bastó foren definitius...Sí, marxar de casa és una mala cosa i un mal exemple pels jovenets que reben cops de bastó paternals, ja ho sé, però també sabia el què m'esperava a casa. L'ofici, ja us he dit que no m'agradava, i pressentia que noves intervencions meves es traduirien en que aquelles sessions d'esperitisme en convertirien en sessions de bastonisme. Coneixia al pare, jo...Vaig passar un temps a casa l'oncle Salvador el qual no es feien amb el meu pare ja que l'oncle Salvador deia que el pare

estava carregat de romanços i que allò que volia era viure sense treballar. L'oncle Salvador sostenia que treballar era treballar, pujar nances, llaurar, podar arbres, munyir vaques, fer carreteres, treure negats de l'aigua...ara, deia, fer d'esperitista no és treballar, no és res. No són ni sindicats els esperitistes. Sí, l'oncle Salvador era home de sindicat. Deia que si hi hagués un sol sindicat de tota la gent que treballa, en lloc d'haver-n'hi tants,es farien les coses de la maners que els sindicats voldrien...Tenia una barca i jo em vaig convertir en noi d'abord. Allò era viure, em deia jo. No podria seguir la carrera de viatjant, però aquell contacte amb la mar era nou per a mi, i em plavia. Dormia de dies i, de nits, au, a navegar. De tota manera ami, coses que passen, em deien els altres mariners, l'esperitista. Era una gran barca la barca de l'oncle Salvador, marinera i ben quillada, gens gelosa i, sobretot, pescadora. Les vaig recordar molt temps aquelles nits passades a la mar pescant... Veureu, veureu, sense esperits...L'oncle Salvador es mofava de l'ofici del pare Bernat, però vaig anar descobrint que també anava pel món amb una vergassada...Mentres feiem mar, em solia contar coses de l'aigua. Jo era jove encara per agafar-me aquelles contades rient i al principi me les creia totes. Oh, és que l'oncle Salvador em deia que a la mar hi ha tanta gent negada de tants anys, que segons quines nits, si escoltes bé, en pots sentir les veus. Em va dir tantes vegades: "Sents?" que algun cop em va arribar a semblar que les sentia aquelles veus. Ja era trist haver marxat de casa per a no sentir els esperits de la tia Ramona i haver anat a parar a la barca de l'oncle Salvador el qual s'entestava en voler-me fer sentir les veus de milions de negats..."Ho has sentit, ara?" em repetia...Sí, acabava dient jo, quelcom sento però no sé què diuen..."S'han de portar molts anys a la mar com jo per a entendre aquestes veus que sents

però que no saps què diuen..."

Devía tenir raó perquè jo no les vaig entendre mai aquelles veus que l'oncle Salvador deia que se sentien a la mar. Un dia que vaig gosar dir: "Però, oncle, si a la mar hi ha negats de tota mena, com us ho feu per a entendre les coses que diuen?" Més l'oncle Salvador era tan fanàtic amb la seva dèria per les veus dels nàufregs, com el pare Bernat pels seus esperits. La conesta fou:" Els negats tots parlen esperanto. I jo el sé. Per això els entenc. I tu, si els vols entendre hauràs d'aprendre esperanto..." No hi vaig passar tampoc gaire temps a la barca de l'oncle Salvador. No em feia cap mena de gràcia haver d'aprendre esperanto per a poder entendre les veus dels negats que sentia l'oncle...Vaig pensar amb un altre oncle - el pare eren cinc germans- l'oncle Marcel el qual menava un mas a muntanya. Vivia amb la tia Carmeta i no tenien fills. El mas era solitari i els camins en passaven lluny, però l'oncle Marcel s'havia acostumat a n'aquella soledat. La terra era bona, i tenia pressecs de vinya, molt dolços. La tia Carmeta en feia confitura, i l'oncle portava verdura i fruita a mercat, amb el moço Retort el qual tenia més anys que tots plegats comptant-hi els cinc germans de la familia. Quan m'hi vaig presentar l'oncle em va dir que la vida al mas era sempre la mateixa, que si la terra m'agradava bé, però que si no m'agradava ho passaria molt malament. També em va dir que tant el pare Bernat com l'oncle Salvador estaven carregats de romanços. Vaig anar veient que els oncles que anava coneguent tots anaven, com us ho diré jo, una mica de cranc, potser herència d'uns passats els quals potser havien practicat amb forces ocultes i aneu a saber si al cap de moltes generacions afloraven les velles afeccions de mags o cracles de tribus antiquíssimes...La cosa certa és que l'oncle Marcel, si bé de dies i en temps normal treballava com els bons, quan de

nits bufava la tramuntana, l'oncle s'havia acabat, i en començava un altre. Els oncles normals quan tramuntaneja de nits, no es mouen de casa. L'oncle Marcel, quan les fulles seques començaven a fer sardanes, les persianes picaven i les teules mal aguantades volaven, es transfigurava i, les nits, les passava fora del mas. La primera vegada que el vaig veure sortir una nit de tramuntana, em vaig mirar la tia Carmeta..."Sí, Bernat, ha sortit i no tornarà fins que "s'hagi fet un tip de tramuntana. A tu et vindrà de nou. Jo ja fa "temps que ho sé. Diu que la tramuntana quan xiula, no xiula pas "perquè sí. Que diu coses, i que devegades ell les enten...Quan "festejàvem i vam parlar de casori, ja em va avisar. Em va dir que "ell era treballador com un matxo, bon home, estalviador, poc fembrer, però que quan feia tramuntana no es podia quedar a casa. Jo "vaig pensar que de tramuntana no en feia pas cada dia i que potser "aquella afecció al vent era produida per haver passat tantes nits "solter sol al llit...Sí, sí...feia poc que erem casat i una nit "s'alça de cop i em diu: "La tramuntana!" I sortí de casa a parar el "vent al defora. Quan va tornar li vaig dir: Així va de debó això "del vent, Marcel?". "No t'he enganyat mai, Carmeta. Abans de casar-"nos ja t'ho vaig dir que quan fes tramuntana amb mi no hi comptés-"sis...Quan et cases, Bernat, ho pots fer de diverses maneres. Per-"què sí, perquè ho fa tothom, o molta gent, perquè en tens ganes o "perquè et pots casar amb l'home que t'agrada. A mi el teu oncle m'a-"gradava, i quan un home t'agrada li trobes totes les gràcies. Et "fan riure els seus acudits, el trobes guapo, treballador, li dónes "sempre la raó...Es el teu home, saps? I si tens un home afeccionat " a la tramuntana, doncs li'n deixes ser, entens Bernat? Mira és mi-"llor això que pas que et surti jugador o que es miri les dones del "pròxim...Jo, amb tramuntanes normals, no protestava, però és que

"al rodal hi han hagut tramuntanades que no han mor en tres dies si-
"nó que han durat una setmana, i d'ençá que vivim al mas n'hem tin-
"gudes unes que han entrat quan es cantava la Passió i han bufat 40
"dies! Què et sembla? Sigue's neutral, no vull que vagis a favor meu
"perquè sóc la teva tia...Jo, a mida que anava sortint de nits a veure
"quines coses deia la tramuntana, ja li anava trobant defectes al teu
"oncle. El primer, és clar, aquest de passar fora de casa les nits
"de vent, després tot és començar a trobar defectes. Quan en trobes
"un no el trobes sol. Si cantava perque cantava, si no menjava perquè
"no menjava, si em natxava quan venia de l'hort perquè em natxava, si
"cridava amb el mosso Retort perquè cridava, si no li deia res perquè
"li deixava passar tot...I quan li deia quan s'acabarien aquelles
"sortides en nits de vent, em dentestava que el vent era molt dificil
"d'entendre i que n'hi havia per a temps...

Jo em donava compte que les relacions tia Carmeta-ocle Marcel no eren massa fines. I coses, de joves, quan tingué lloc una nova entrada de tramuntana em vaig despenajr de la finestra i vaig seguir les passes de l'oncle. Va sortit embufandat. De la manera que portava la bufanda embolicada, a més de no veure-hi massa no devia ni sentir els xiulets d'aquell vent que baixava Canigó avall. Però vaig pensar que tot eren sistemes d'estudiar les veus dels vents. Jo sí que els sentia els xiulets, i fort. Per més que intentava posar-me al lloc de l'oncle Marcel, no aconseguia desxifrar la significació de cap xiulet. Potser el vent xiulava en francès i jo no l'entenia, cosa que devía estar a l'alcanç de l'oncle el qual portava molts anys al mas. Vaig veure que no s'aturava a traduir cap xiulet, i que, pel camínet de la dreta del mas seguia vers la Sureda Nova, a mitja galta del Puig Pelat. Vaig pensar que l'oncle potser seguia camí d'anar a sentir el

vent del cim del Puig que allà sí que els xiulets hi arribaven sense trampa. Ja era un sacrifici, ja, aquella afecció de l'oncle Marcel...Però a mitjant Puig l'oncle es desvià a l'esquerra, donà la volta al comal i s'aturà davant d'una cabana-refugi la qual jo mai no havia vist. Potser aquella cabana era el seu observatori, encara que els xiulets del vent hi passaven més aviat alts ja que la cabana era a redòs almenys de la mena de vent que feia aquella nit. I vaig veure que l'oncle no era sol a descobrir el llenguatge de la tramuntana. Algú li va obrir la porta. Vaig pensar dir-ho a la tia Carmeta perquè veiés que hi havia algú més que l'oncle afeccionat a les coses dels vents. Em vaig acostar al portal i vaig sentir una conversa. Qui feia el segon parlant a les coses que deia l'oncle era una veu de dona. També ho diria a la tia Carmeta perquè veiés que, si no a totes, a una almenys també li interessaven ele secrets de les ventades. Però en aquella conversa, la tramuntana, des del punt de vista cientific, no hi intervenia per a res...Us canso? Doncs segueixo.

"Acostat't més al foc, Marcel" - deia la veu femenina.

"- Ja fa una nit ben galdosa, ja - era la veu de l'oncle-. Mira que "és fort això nostre que s'aguanti en nits de tramuntana!"

2-A mi devegades em fa una mena de cosa pensar amb la Carmeta..."

"-Jo ja la vaig avisar abans de casar-nos que quan fes tramuntana amb "mi no hi comptés. Es la única manera Tomaseta...Qui és que surt en "nits com aquestes?

2- Tu, que ets ben boig i jo, boja de mi...No sé què m'has donat...

"- I cada dia tinc més ganes que en faci de tramuntana...

Seguí una conversa en veu baixa i jo, per tal d'escoltar-la millor i assegurar-me que allà no es tractava de cap misteri relacionat amb el vent, em vaig acostar més a la porta, massa es va veure, ja que un

bufarut escapat m'empenyé contra la mateixa i em vaig trobar de nassos estança endins. L'oncle es pensava que mai ningú li descobriria el misteri de la tramuntana i s'emportà un gran ensurt primer, i un gran enuig després al veure'm sense saber què dir ni què fer davant aquella mena de vodevil a l'abast...

"- Bernat - em va dir -, amb això no hi comptava. Em sentia més se-
"gur ací dins en nits de vent, que en el castell més inexpugnable...
"Però tu has descobert una cosa que no es podia descobrir, i a casa
"hi sobres. I no cal que hi tornis a dir res perquè t'hi va la pell.
"I ara - i al dir això despenjà un garrot revingudissim del damunt la
"xemeneia-, veuràs com tracta l'oncle Marcel els trapassers!"

Jo ja en sabia alguna cosa de garrotades familiars i em vaig disparar cabana enllà corrent a tot córrer i no tombant el cap enrera ni una vegada. Encara tot corrent vaig sentir la veu de Tomaseta que deia: "Marcel, no et perdis!"...

Un dels altres oncles disponibles, era l'oncle Jaume. Aquest vivia a la capital de provincia. Per què l'oncle Jaume s'havia casat amb la tia Beatriu, tiradora de cartes? Tots els oncles tenien tirada a moure's enmig de coses de mal entendre. Quan l'oncle Jaume va conéixer la tia Beatriu abans de ser la tia Beatriu, ella ja hi era ficada en l'art de tirar les cartes. I va dir a l'oncle que si bé no li venia gens malament, ans al contrari, de casar-s'hi, res de rentar plats ni de feines de la casa. Ella tenia una professió i seguiria practicant-la. Devia haver estat molt guapa la tia Beatriu, ja que l'oncle Jaume no li va pas discutir les seves condicions. I això que l'oncle era passant de notari i segons sembla feia unes escriptures que la gent sempre trobava curtes. A la casa hi havia bons ingressos i podien tenir minyona. La tia Beatriu, tirant les cartes

era tan bona com l'oncle Jaume fent escriptures. Ultra la gràcia que tenia pronosticant, disposava d'un canari amabilíssim el qual repartía uns paperets de colors que portaven impresos uns horòscops que generalment coincidien amb la interpretació que a les cartes donava la tia Beatriu. Normalment els pronòstics eren de que tot aniría bé si s'hi posava la voluntat, és a dir eren pronòstics que no podien fallar si el pronosticat creia. De tant en tant la tia Beatriu anunciava casoris de bon resultat, refrendats pel canari, i n'endevinà més d'un. No tots els casoris han d'acabar malament..."Si el seu marit hi posa el coll, vostès tindran un noi..." li sentia dir. I o l'havien de tenir un noi o el marit hi posà el coll de debó. El cas és que el tingueren. Devegades els agraciats feien a la tía Beatriu obsequis de preu. "Hi ha possibilitats de treure una rifa. Ara, és necessari posar-hi, saben...?" I un dia la va encertar. Va pronosticar a un consultant que s'ho volia menjar tot perquè la senyora li va marxar a l'estranger amb un viatjant francès que treuria la grossa, i la va treure! Allò el calmà molt i declarà que era molt millor tenir quartos sense dona que tenir dona sense quartos. La cosa, però, que el tenia encara una mica enutjat ers que la dona hagués marxat amb un viatjant francès, amb la gran quantitat de viatjants del pais que llavors hi havia...No s'hi acabava mai la gent sol.licitant els serveis de la tía Beatriu. Hi havia dies que ni ella ni el canari podien donar abast. I tant hi anava gent burgesa com de poca remuneració o gent principal...Hi heu estat afeccionat a fer-vos tirar les cartes o a tenir confiança amb un paper presentat per un canari? Ja veig que no, però en aquest món hi ha d'haver de tot...Oh i tal, si tots fóssim iguals el món seria molt avorrit...Els clients més nombrosos eren els que tenien matrimonis embolicats, i els que volien emprendre la carrera del festeig. Si les cartes no convencien a la

concurrència del tot, la tía ho fiava a la per a ella infalibiltat del canari. Sí, hi havia clients que no quedaven prou contents amb el pronòstic de les sotes, reis i cavalls, i, en canvi, acceptaven el del canari. Si sortien massa espases, per exemple, la tía feia actuar l'ocell..."Marcialet, tu mateix" l'hi deia. I el canari, que sabía molt bé l'ofici, escollía un paperet de la dreta. Si l'avís era: "Marcialet, centra't bé!", Marcialet triava un paper del centre, i si la tía deia: "Marcialet, dona'm un paperet!", el canari agafava gentilment un pronòstic de l'esquerra. Mai s'errà el canari. Era un canari de confiança, d'aquella confiança d'abans de la guerra que es troba tant a faltar, no trobeu? L'oncle Jaume n'estava molt de la tía Beatriu. I de l'ofici que feia. Més d'una vegada l'oncle era un client més, i mai, mai, ni la tía ni el canari quedaren malament...No hi quedaren fins que jo vaig entrar a la casa. La tía quan em veia a mi deia que treballava nerviosa i els pronóstics se'n sentien. Un dia la tía Beatriu va predir un bon matrimoni a una senyora que havia vingut a consulta. Jo ho vaig trobar natural perquè totes les cartes que van sortir eren oros, senyal de moneda. La senyora va sortir contentíssima. Recordo que al sortir va dir:"Així dóna gust fer-se tirar les cartes!". La cosa començà en una nova consulta també davant una senyora que anava acasarada. Fes les combinacions que fes, a la tía sempre li sortien bastos. La dona, però, que era de les que creia que el client sempre ha de sortir content, va predir un casori econòmicament de boníssim passar. Jo, davant la diferència de sota, as, rei i cavall i el mateix pronòstic, vaig dir: "Es la sota d'oros la del bon matrimoni, tia!" Ni mai ho hagués dit. La tía Beatriu que ja feia dies que em mirava malament, m'hi acabà de mirar, i va confessar a l'oncle Jaume que tant com jo fos en aquella casa ella no treballaria

a gust i que els pronòstics li sortirien al revés la qual cosa podría portar pèrdua de negoci. Va fer una prova davant l'oncle i, de dotze cartes, van sortir onze espases. Jo era al davant i vaig haver de senir: " Ja ho veus, Jaume. Les cartes no m'han fallat mai. Quan surten espases vol dir que s'ha de patir. I la que haurà de patir seré jo tant com tinguem aquest teu nebot a casa. Onze espases seguides, a any per carta, són onze anys de patir..."Aquell dia el canari Marcialet va treure un paper en blanc. Segons la tía era l'únic que hi havía a la col.lecció, i el canari sabia que no l'havia de donar mai. L'oncle Jaume em va agafar pel seu compte i em va dir que el món, per a ell, era fer escriptures, la tía Beatriu i l'ofici que feia, i que si la meva présència a la casa havia de portar conflictes amb la tía ell no ho podia pas tolerar..."Ja has vist les cartes què han dit - i jo amb les cartes de la teva tía hi crec a ulls clucs- i ja has vist quin paper ha tret Marcialet...Tu potser ara ho trobaràs una mica fort això que et dic, però si mai una dona et fa el pes com me'l fa a mi la teva tía, veuràs que un home per una dona que li faci el pes, primer és aquella dona que tota altra cosa..." I em va recomanar anar a veure un altre dels germans del pare, l'oncle Roderic, el qual vivía a ciutat i tenía un bon passament...Us enutjo? Veig que no. Millor.

Sí, vaig anar a la capital. L'oncle Roderic tenia sis fills i em va dir que no li venía d'un. Va parlar molt malament dels altres germans dient que tots estaven fluixos de dalt i que l'únic centrat de la familia era ell..."Tu et penses que ser esperitista és ser alguna cosa? I En Salvador, què me'n dius d'En Salvador? Un home que ha après l'esperanto per entendre què diuen els negats...I el de la tramuntana? Es cosa de gent centrada fer col.lecció de xiulets de tramuntana? I En Jaume, quin altre En Jaume! Es va casar amb una dona

que només sap tirar les cartes. Et penses que són normals tots aquests germans meus? Jo, de jove, com ells, no acabava de veure les coses prou clares, les veia a la meva manera. Jo havia arribat a sentir-me el Kaiser, Madame Butterfly i el president Wilson. Fou el dia que em creia Mussolini i ja saludava els veins en llengua italiana que vaig veure que no anava bé i em vaig posar a les mans i als consells d'un metge el qual era director d'un establiment on hi feien temporada ciutadans amb cervells independents. Em va deixar dir i em diagnosticà que la única manera de no anar de bracet amb personatges de compromís era que passés un temps entre els seus malalts. L'hi vaig passar. Allà tothom es feia passar per gent de la qual els diaris n'han parlat moltes vegades. A la Casa teniem impremta pròpia i molts internats es feien fer targes de visita amb els noms de llurs representats. I jo, la veritat, al veure que tothom tenia les meves mateixes afeccions, m'anava centrant. Recordo que em vaig fer passar diverses vegades pel senyor Echegaray, el moro Musa i el rei Jaume. Ningú em va retopar, i els meus companys em parlaven de comèdies, de l'Alhambra i de la conquista de Mallorca. L'únic diguem-ne conflicte que hi va haver va ser el dia que em vaig presentar com el General Prim. Un co-resident em va dir: "Alto! El General Prim sóc jo!". Vam discutir molta estona. Cap dels dos volia afluixar. El meu contraopinant va aturar un passant. "Senyor - li va dir - dels dos, qui creu vostè que és el General Prim?". "Ni l'un ni l'altre, el General Prim sóc jo!" Era el dia del General Prim aquell ja que tots els consultats per a decidir qui era el gran militar de Reus, van dir que ells l'eren. El director del Centre teniam molts ascendent damunt els recloses, i el vam anar a trobar. "Doctor, ens vol fer l'obsequi de dir-nos, de tots nosaltres, qui és el General Prim?". "El

General Prim sóc jo!", va dir el doctor. Allà manava ell i el vam creure tots. Ens n'acomiadarem saludant-lo militarment...
Allà vaig conèixer a la que amb el temps s'havia de convertir en la teva tia. Allà es canviava molt sovint de parella i no es lligaven caps degut a la variadíssima col.lecció de noms que la gent es posava. Es natural que no tinguéssin durada aquells festeigs ja que al cap de tres dies de passajar-se el princep de Dinamarca amb la reina d'Anglaterra, els mateixos dos personatges es convertien en Emili Zola i l'abadessa Adelaida,i, naturalment, d'aquesta manera unes relacions no poden durar...La que ara és la teva tia se'm va presentar com a Julieta. Què havia de dir jo si no que era el mateix Romeu? Ni l'un ni l'altre van mudar de personatge i aquella persistència en festejar ens va valer l'alta. I ara ja ho veus, vivim bé, tenim sis criatures i no n'hi ha cap que s'assembli amb el General Prim... Que de què vivien aquells dos oncles, pregunteu, si abdós havien passat tant temps a n'aquell establiment? Haureu sentit a dir que hi ha pintors que pinten amb els peus, amb la boca, de lluny... l'oncle pintava amb el pensament i la tia era l'encarregada de portar-li els pensaments als quadres. La primera exposició la feren a la Casa i fou un veritable èxit. Tothom en restà meravellat. Entre els residents hi havia un element que segons ell havia estat marxant de pintors de fama i va dir que seria un pecat que aquella obra fos només coneguda per gent en curs de recuperació. I feu més, digué al director que aquella col.lecció de quadres l'havia tornat a la normalitat i demana l'alta. La hi donaren. Prometé una fortuna a l'oncle...No, els quartos l'oncle els feu sense que la pintura hi intervingués per a res. D'aquell marxant no se'n sabé mai més res...Espereu-vos, espereu-vos...L'estada de l'oncle a la Casa fou

aprofitadíssima. Algú el va veure allà tancat. Era un temps que gent espantada fugia de diversos paisos i tancar-se en una Casa com aquella es considerava segur de tota seguretat. Un d'aquells espantats va veure que l'oncle Roderic tenia una gran semblança amb ell i li feu la gran proposta: agafar el seu lloc a l'establiment, i que hi posés preu. L'oncle tirà alt, però quan un ric està espantat i veu que l'espant li pot passar, no regateja. I l'home no regateja. Quan la que avui és la meva tia conegué la xifra fou la cosa que la feu decidir a casar-se amb l'oncle Roderic ultra la seva condició de Romeu. No, en aquest cas no hi va haver hipnotisme de cap mena. L'oncle es creia Romeu i la tia es creia Julieta. El que hipnotitzava era el pare a la tia Gracieta. Hipnotitzar és molt fàcil, no és altra cosa que produir una alteració de determinats nervis, que n'hi ha molts. Hi ha diverses coses que alteren els nervis. ho sabeu, no? Es tracta de que un element no sigui ell durant un temps i, sobretot, que cregui al l'hipnotitzador. Si l'hipnotitzat no creu es fa un mal negoci. Per a hipnotitzar bé es necessita una habitació amb poca llum, la poca llum és de primera necessitat, un sofà, que també té molta importància - sense sofà, per exemple, el Tenori perdria un 60% de la seva importància -, un objecte lluminós al qual el mèdium hi ha de fixar la vista, sis passades de dits pels polsos del subjecte i repetir-li, sense deixar de mirar-lo, amb veu baixa, sense contemplacions: "Ara ja no ets tu, ara ja no ets tu...dorm...dorm...i "no et posis trist...i no et despertaràs fins que jo t'ho digui per "tard que sigui..." D'aquell subjecte l'hipnotitzador en farà el què vulgui. Aquest adormiment a mitja pensió no sols està a l'abast dels hipnotitzadors, potser ho sabeu, no? Hi ha altres coses que el provoquen, com determinades potències femenines, i la beguda. La begu-

da té altres propietats, però, ultra hipnotitzar per ella mateixa. Entre elles les de sentir coses que la gent que no beu no sent. En dubteu, ja ho veig. Si teniu la gentilesa d'anar-me escoltant acabareu donat-me la raó...Aquests detalls sobre l'hipnotisme ens ha fet desviar, perdoneu.

Jo davant la manera d'anar pel món del pare Barnat i dels seus germans, vaig decidir anar-hi per les meves. Ja m'havia fet trontollar una mica, ja, el pas per casa aquells familiars. Temia que, per atavisme em podia tornar com ells. Hi creieu amb l'atavisme? Es igual, veig que no em voleu contradir. Devegades fins a la quarta generació no apareixen els trets d'un avantpassat. Els llampats no ho són per ganes de ser-ho, és quelcom que porten a dins que els grilla a tot grillar i no hi poden fer res. Ara els metges ja pregunten , davant de segons quin malalt es troben, com anaven guarnits els pares, i acabaran, temps al temps, assessorant-se de com es movien avis i besavis...Ja ho veureu. Jo, no sé si us ho havia dit, llavors era ben plantat, molt ben plantat...no, no em mireu ara, per favor. I en vaig treure aventatges d'aquell meu ben plantament. No és cap cosa extraordinària perquè sé, i vos també ho deveu saber, que ho ha fet molta gent. Si heu llegit...hi sóu afeccionat a llegir? Ara no tant, però heu llegit. Doncs si haveu llegit ho haureu trobat a molts llibres la carrera que han fet homes de bon veure. Si una dona el pot mantenir bé a un home ben plantat ja ho té tot entès. El mima, el cuida, l'ensenya a les amistats, i tots contents. La questió és que l'home no s'agafi la cosa com un afront i que porti el càrrec amb dignitat. Si l'orgull s'hi fica pel mig, malament. Ha d'estar convençut que la seva missió en aquesta vida és fer de marit ben plantat. Es absolutament necessari no anar pel món com si s'hagués fet un matrimoni de beneficència. Els casats consorts, si treballen a cons-

ciència són uns grans casats. Hi ha marits que al casori hi aporten efectiu metàl.lic, modalitat de moda durant segles, i n'hi ha que no hi aporten altra cosa que un físic notable. Una dona ja amb possibilitats econòmiques, preferirá sempre un marit pobre però de bona presència a un marit de bon compte-corrent però mancat de vitamines. No, a mi la meva bona construcció no em va servir de gaire...La primera dona, llevat de les tíes, és clar,, que es va posar en la meva vida, era princesa...o en podia haver estat. Us ho asseguro! Qüestió de fills naturals, en fi. En deveu saber moltes històries de fills naturals de reis, emperadors i gent principal, no? Quantes vegades, si haveu corregut món, haureu vist quitxalla que dels pares oficials no en té res. I potser al vostre poble mateix en el qual com heu dit es coneix tothom, potser hi heu vist en una casa de bon nom, un vailet que és igual que un veí, un barber o un viatjant de roba de senyora...Home, és clar,de tots tres a cop, no! No ho haveu dit però hp haveu pensat, oi? Sí, tot és qüestió de faldilles. Penseu que no tenen tanta importància? Tot són opinions, però si no hi haguéssin faldilles, amb dones a dins, naturalment, el món seria un altre món. Us heu arribat a imaginar un món sense dones? No, home, tampoc vull dir un món especial que els homes posessin ous, com les lloques! Devegades teniu pensaments molt carregats d'ironía...Vull dir que havent-les conegudes, tractades i tastades, ja no es pot passar sense. Ja ho sé que també hi ha gent que no en gasta i fa anys, no sabem com, però en fa. Voleu dir la gent d'església, però de segons quines, ja ho sabeu, no? Abans de Lleó IX els eclesiàstics partidaris de Roma, bé es casaven. Tot això s'han perdut els d'ara...No us plau, veig, que us parli d'això. Es que en sou partidaris dels capellans solters? No us hi oposarieu,

vaja...Perdoneu, perdoneu, no us en parlaré més...Hi ha dies que no em puc recordar, conversant, del lloc on m'havia imterromput, però avui me'n recordo perfectament, o m'ho penso. Us havia parlat d'una princesa. La cosa va llarga, però voleu que segueixi? Gràcies. Feia temps que no n'havia parlat de les coses que us diré. Les pensava i prou. Haveu estat alguna vegada a Suissa? Ja veig que sí...coneixeu algun llac, les vaques, les muntanyes, el rellotge de flors, les carreteres tan netes, la venda de diaris sense venedors, els comptes numerats dels bancs, la neutralitat, la història del senyor Tell i la poma, la cremada de Miquel Servet, la Societat de Nacions...ja ho sabeu que un temps la va presidir el senyor Lerroux? Una temporada tingué molts partidaris...Quatre radicals hi havia a la vostra vila? Els devia tenir en algun altre lloc. No, més tard els va anar perdent. Es veu que ell era devot de governar i per això es va aliar amb gent que no deia mal de les novicies...Sabeu, doncs, que a Suissa sempre s'hi ha refugiat gent de tota mena. Quedarieu parat si sabessiu els elements donats per a desapareguts a llurs paisos i que s'han establert a Suissa. Conspiradors, estafadors, nobles arruinats o no, princeses...Sí, la meva princesa la vaig trobar a Suissa. Hi vaig entrar de refugiat polític després de la guerra. La guerra em va trobar fent de ballarí a la capital. Hi vau anar vos, a la guerra? Deu costat que va perdre? Com jo. Però no en parlem de la guerra. He sentit a dir que cada espanyol ha fet el seu llibre de la guerra...Vos també l'haveu fet? Sí, les coses van anar com van anar, i no serveix per a res ara dir que podien haver anat diferent. No, no, no en parlem...Quan un és jove, les dones de més edat l'impressionen molt. Es una mena de llei universal que ben pocs se n'escapen. Com tampoc ens escapem que, de grans, ens agradin les joves.

No és cap teoria meva aquesta, ja ho deveu saber. Són coses que s'accepten com les quatre estacions, els Set Savis de Grècia o les corrents del Gulf Stream...Fou a la terrassa d'un cafè. A la taula del davant, ella furgava dins un moneder cercant segur, unes monedes per a pagar la consumició, i no la trobava. El camarer s'estava pal-plantat amb cara de tres déus, esperant...Alguna vegada n'he trobats de camarers que...vos també? Us han dit "Ja ho trobarem, no?" Aquell no deia res. S'esperava. La noia, la noia era la que després seria la meva princesa i era d'alguna lleva més que la meva, a la fi, s'arronçà d'espatlles i mirà al seu entorn. Només la mirava jo. Els altres entaulats o llegien el diari o miraven enlaire...Sí, és el que jo vaig fer, pagar. Em dedicà una petita societat de somriures i em digué una pila de coses que no vaig entendre fent-me uns signes que jo traduia que la noia em deia que tenia un cor molt gran, i que m'esperés que em tornaria els diners... Creieu quan succeeix quelcom, amb allò de "Estava escrit?". Sí, ja ho sé, fa de molt bon dir quan una cosa ha passat. Però digueu-me a què atribuiríeu que, al cap de temps, al mateix cafè i a la mateixa taula, la mateixa dona deia al camarer que s'havia deixat els diners a casa? Qui ho havia escrit això? Si algú ho havia escrit no calia que patíssim jo, la dona i el camarer, no? Doncs ella em va mirar de nou, com si m'esperés i, al veure'm va fer que no, que no pagués...Es clar que vaig pagar! Home, encara ho podia fer. Jo llavors mig vivia fent de ballarí en una casa de nit. Ja us he dit que en aquell temps jo, fisicament, era de bon aprofitar...I, de nou, somriures de regraciament i tot el què volgueu.... Vaig canviar de cafè. I la vaig tornar a trobar ensenyant de nou un moneder buit. No us anticipeu, mostrava un moneder buit, però tenia un bitllet a

la mà i es veu que el servidor de taula no tenia canvi...Sí, també vaig tornar a pagar jo. Oh, com ho volieu arreglar! Ens vam fer amics. Sempre es comença fent-se amics. Ella parlava una mica italià i, si ho feia poc a poc l'entenia si no del tot, d'algunes coses. Sí, ja ho sé, és una pena no entendre la gent de fora de casa, però jo a estudi hi vaig anar ben poc. Per a ser esperititsta com volia el pare que fos no era necessari saber idiomes. Llavors el turisme qui sap on era! I a estudi en el temps que jo ji vaig anar, un dia a la setmana, els dijous, ens ensenyaven unes paraules de francès per si mai anéssim a veremes. Al poble no hi havia massa gent que anés a França si no era per anar-hi a verémes. En questió d'idiomes el món s'acabava a França pels mestres del poble. Ells deien que parlant francès ens fariem entendre pertot arreu...Doncs ella parlava una mica italià i jo n'anava inventant un fent acabar els mots en "ini" i ho acabàvem tots rient. Si la cosa s'hagués acabat aquí, mireu...però es veu que la dona trobava a faltar conversa i em va dir, o jo ho vaig entendre, que era russsa, russa i princesa, i que tots els exiliats d'aquell país els quals havien pogut treure de Rússia part de llurs fortunes li passaven una modesta quantitat mensual que li permetía, va dir, anar fent fins que se li tornéssin les propietats i rendes de la seva familia, la qual en tenia moltes, que deuria ser aviat, segons deien els que li passaven la quota..."Ja es va acabant", digué que li deien. Jo pensava que la cosa que s'estava acabant era la quota, no la situació de Rússia on n'haurien de passar de grosses perquè s'hi tornés a veure un tsar...Us sembla que poden passar aquestes coses? Home, és clar, ara no, ja se suposa...Ch, mireu, fan por a qui en té de por. Si, encara serveix Sibèria. Es veu que servirà sempre, mani qui mani.

Els d'ara han canviat moltes coses, però Sibèria no l'han canviada. Sí, primer purgaren molta gent, es purgaren ells amb ells i ara sembla que totes les caixes abdominals funcionen tal com oficialment es vol que funcionin. No purguen, però siberiaritzen. Ja és guanyar quelcom. Feu mala cara. Ja veig que sou fredulec i a Sibèria ho passaríeu molt malament...De tota manera no hi va pas tothom a Sibèria, només hi van els que no creuen. Es com l'infern però al revés. A l'infern s'hi crema i a Sibèria s'hi peta de dents. No us plau, vaig veient, parlar de Rússia i de revolucions, però també n'hi va haver a Anglaterra i a França...I a les Amèriques, que no n'hi han? Cops d'Estat, cops d'Estat...tot ho són cops d'Estat. Ja ho sabem que hi han cops d'Estat que es fan arran i arreu, però molts es fan contra els governs. Si els governs només fossin una colla de ministres i els del cop no fossin més, que fossin tants a tants, vaja, la cosa no passaria d'una colla de senyors plantofejant-se per uns càrrecs, però els maldecaps venen quan sollevats i governs tenen partidaris, o sigui que hi hagi més gent que ministres o aspirants a la ministralització que es batin, tal com va passar ací, que hi va haver tres anys de canonades...Si ja ho sé que són temes de mal tocar i que segons a qui en parleu heu d'acabar renyint-hi si sou d'opinió diferent...Sabeu quants parats hi ha al món? Sabeu de quina manera pugen els preus? Fa temps que no us haveu fet fer un vestit? Us diu quant gasta la vostra muller a la perruqueria? Sí, penseu que no sabeu com s'han d'arreglar aquestes coses i que les arreglin els que en saben. I creieu que hi ha algú que les sàpiga arreglar? Si hi fos ja faria temps que ho serien d'arreglades. Potser s'hauria de fer un món nou...Perdoneu, no sé com me n'he anat de parlar d'aquella dona a la qual vaig pa-

gar la consumició tres vegades, a parlar de canviar el món. Devegades el cervell no em treballa prou fi. L'he fet actuar massa anys endarrera i sovint se me'n ressent. No us hi volgueu trobar. Algun cop he sortit de casa amb la intenció de fer quelcom i quan he estat al carrer no he sabut què hi anava a fer ni a on volía anar. Els metges en diuen llacunes mentals d'això. A casa vostra de gent així en deien que se'ls plovia al teulat, que és el què pensàveu ara mateix. Temps endarrera us els hagués endevinat tots els pensaments. De fa temps he perdut facultats i només n'endevino algun, i encara algun que no es necessita massa preparació ja que són pensaments que es veuen venir...No, no, més que del compte no us els he pas endevinat. Mare de Déu, anys endarrera! No us n'hagués quedat cap al descobert, vull dir sense descobrir, sabeu?... També vaig pensar, doncs, que aquella dona s'ho imaginava tot allò que deia, però què voleu que us digui, imaginativa i tot, veia que em trobava davant la dona de la meva vida. Sí, ja ho veig, ho trobeu una mica fort això, o cursi, però era veritat. Vos n'haveu conegudes moltes de dones? Poques, dieu? Però no us ha succeit que davant d'una determinada haveu dit: "Aquesta!" i ha estat aquella? Jo ja us he dit, em penso, que aquella era la primera que veia després de les ties...No, quan ballava ballava per a ballar, no per a mirar-me la parella. I, si la mirava, la mirava i prou.. Com us ho diré jo...Haveu estat mai a un museu de pintura? Bé, doncs, haureu vist molts quadres, molts, que no han passat de donar-vos un plaer als ulls, però, de cop, us pareu davant d'un que se us fica entranyes endins i, si tinguéssiu pit el robarieu si no el poguéssiu comprar, per a mirar-vos-el sempre més. M'enteneu, senyor? Ah, vos també hi haveu passat per això? Mi-

llor, així ens podrem entendre més bé...Ella era més gran que jo, ja us ho havia dit, no? Però era molt formosa o a mi m'ho semblava...Penseu potser que em va enlluernar allò de ser princesa o de dir-ho o aquell bitllet del qual no tenia canvi el camarer? M'agrada que els meus interlocutors tinguin un cervell que no estigui parat, però aquesta vegada l'heu deixat córrer molt, amic. Em va atreure ella per ella mateixa. M'agradava sentir-li la veu, m'agradava el seu posat, els seus ulls, és a dir, m'agradava tota. Quan t'agrada una dona, d'ella t'ha d'agradar tot, els cabells, les mans, i a mi, d'ella, fins m'agradaven les sabates que portava! I m'agradava, ja veieu, que ella bevés, perquè, amic, ella bevía... Sí, sí, ja ho sé, però si haveu decidit escoltar-me i m'escolteu ja ho anireu veient...A la tercera copa va tornar a sortir el mot princesa. Ella sabia poc italià, i jo no en sabia gens, i com que feia sortir noms, aquells noms russos de tan mal entendre, vaig llençar-ne un jo, de nom. Jo havia sentit a dir, un temps, que quan uns russos van decidir trencar quelcom més que les relacions amb la familia del tsar, algú s'escapà del drama, la gran duquessa Anastàsia, si no ho recordo malament, la qual passà un calvari casant-se i anant d'un lloc a l'altre reclamant la possessió d'una fortuna de la casa imperial dipositada en un banc suís. Em costà molt dir tot allò amb aquell italià inventat feia poc. Em va entendre? No ho sé. Es va limitar a alçar-se d'espatlles. Ho creieu vos que aquella senyora es va escapar de l'actuació d'aquell piquet anti-tsarista? Sí, ja ho sé, se n'han fet llibres, pel.licules, tot el què volgueu, però ho creieu o no? Tot és possible, és clar. Uns russos exiliats van dir que la reconeixien, i altres van dir que no. Potser la suposada fortuna dipositada a un banc suís feu dir una cosa o l'altra. Sabeu si s'ha aclarit si hi havia aquesta

fortuna en algun banc suís? Si ja en aquell temps portaven els comptes numerats qui és que el sap el número que donà l'obridor? A mi m'han dit que a Suissa els bancs si no hi ha número no hi ha diners. No, no és que em pensi tenir-hi cap dret, naturalment. El que us puc dir és que la "meva" princesa quan jo vaig fer sortir aquell nom que us deia es va limitar a somriure i prou, i que durant el temps que vaig passar amb ella a Suissa, mai va fer cap pas que jo sabés, per a saber a quin banc hi havia la fortuna imperial per a saber, donat el parentesc que podia tenir amb l'emperador Nicolau, si li tocava alguna cosa...Quan ella em va dir: "Veniu?" hi vaig anar. Podia dir que no, donar mil excuses, però la vaig seguir. No vaig poder fer altra cosa. Això és tot. Mentre caminàvem es mirava la gent que trobàvem perquè veiés qui portava al costat. Ja us he dit que jo llavors feia planta de debó. Penso que ella també s'havia prendat de mi i no per les consumicions que li havia pagat...Arribàrem davant una caseta voltada d'un petit jardí. Tan petit era el jardí que només era floral. Si hi haguéssin plantat arbres amb ganes de que es fessin grans haurien d'haver fet plegar la casa...Els primers dies em parlava en italià i jo vaig fer un petit curs de la llengua de Matteotti. Sabeu qui era, no? Un socialista, un dels úncis que es ficà amb el feixisme quan ja el Duce havia fet la marxa sobre Roma. Els feixistes el suprimiren i es convertí en el símbol de les llibertats democràtiques. Ja ho sabieu? El que potser no sabieu és que al final de la segona guerra fou detingut l'autor de la supressió de Matteotti....Passats uns dies jo intentava dir-li amb el meu italià, ja una mica reforçat, que sense treballar no hi hauria efectiu, i per a demostrar-li la realitat de la situació, almenys a la meva manera, em girava les

butxaques al revés, gest que a casa nostra enten tothom però es veu que a Rússia no està de moda, i ella s'ho prenia rient. A mi em semblava entendre que deia que valía més un mes ben passat sense diners, que un any mal passat tinguent-ne. Durà un mes, dia més dia menys, aquell ben passar dels primers dies. Cap al final d'aquells trenta dies la meva princesa feia uns grans discursos en rus, malgrat que jo li digués que no l'entenia. Ella em deia que era igual, que parlava amb la seva gent, amb els que havien estat abans que ella i que ells si que l'entenien. Així com el meu pare per a posar la parròquia en comunicació amb esperits precisava una mèdium, la meva princesa parlant rus i amb un got de vodca a la mà ja ho tenia tot entès...Ara us haig de fer depositari d'un gran secret. La meva princesa, m'havia oblidat de dir-vos que es deia Tània, no era com jo em pensava que eren les dones, o la majoria que feien la diguem-ne vida d'ella, això és, que no era una dona de la vida, per a fer-ho curt. Ella volia companyia i parlar en rus. I tenir un stock de vodca. I tenir-me a mi. Però dedicava més afecció a l'amor de Rússia i al vodca que al meu d'amor. I al dir al meu, espero que compreneu quin amor volia dir jo. M'enteneu o no? A la casa hi havia dues cambres, petites, però dues cambres i era rar que hi hagués comunitat de bens. M'haveu entès, ara? Fent un esforç de gramàtica italiana vaig intentar plantejar-li el cas. Em contestà en rus. Llavors li vaig dir que tot allò era molt bonic, que a mi m'agradava cosa de no dir fer vida amb una princesa, però que bé s'havia de pensar en tenir la cuina en funcionament, i que aniria a cercar feina...Això ho va entendre perfectament. No em va deixar acabar. Segur que va pensar que m'havia cansat de passar hores al seu costat i que la meva intenció era anar a cercar una altra parella. Aquell dia hi

va haver una mena d'abraç de Vergara..."No, tu et quedes a casa. Si algú ha d'anar a cercar diners sóc jo. A més, la quota està al caure..." Passà tot el matí fora. Tornà a migdia carregada de queviures i rient com una boja. Entre els queviures hi havia vodca. Hagué de fer més d'un viatge del jardí a la casa. Aquell dia només va parlar rus prescindint de si jo l'entenia o no.

"- I has de beure més vodca, que fa venir ganes de riure!"- em deia. I jo bevia vodca i reia. Les dues coses li plavien molt a Tània. Passàrem un altre mes. Fou un bon mes. Jo tenia bona veu i de tant en tant li cantava cançons del rodal. Ella, en compensació,em cantava cançons russes. I Tània va aprendre unes quantes cançons catalanes i jo unes quantes russes. I com que el vodca provocava alegría, tots estàvem contents i, sobretot jo, durant molt temps no vaig pensar que els mesos només tenien trenta dies i que aquell s'estava esgotant. Sí que s'acabà aquella vida d'intercanvi folklòric. Es veu que en una de les sortides no en tornà com ella volia i passà el dia al llit somicant i sense tornar-me contesta per coses que li digués. Jo em passejava pel diminut menjador de la casa, i ja, sense l'alegria d'aquell aiguardent rus, pensant com redimoni sortiriem d'aquella situació. La vaig tornar a sentir parlar en rus. Ho feia en to de reny, i en collía només paraules soltes: Romanov, Tolstoi, Kerensky, Alexandrovitx, Lenin, Potemkin, Yusupov, Kutuzov, Pasternak, Rachmaninov, Gagarin...Em vaig decidir que me n'anava a cercar feina i que no tingués por jurant-li que tornaria. Tingué un atac de histèria i es posà entre jo i la porta de sortida i devia dir en rus que si volia sortir ho hauria de fer amb ella de cos present. I ho deia xisclant sense parar. Mai m'hagués pensat que les dones russes xiscléssin tan fort. Amb bones paraules i moxaines la vaig anar calmant. Vaig escriure en un paper,

en italià: "No tinguis por, tornaré. T'ho prometo!", i li vaig dir que m'ho traduis al rus. Ho va fer, i li vaig dir aquells mots en rus. Va quedar més tranquil.la, i vaig sortir...Vaig tenir sort, veieu! Vaig trobar feina cuidant una barca al llac. El propietari era un banquer, però que per banquer que fos, potser feia poc que tenia la barca o aquell dia el mariner li feia festa, no es sortia de deixar-la amarrada al ganxo de la riba. Era qüestió de fer servir un dels nusos que vaig aprendre de fer quan era noi d'a bord de l'oncle Salvador...La demostració em va valer la plaça. No viviem com jo suposava que havia de viure una princesa, però menjàvem cada dia i a casa hi tornava a haver vodca..Sí, no, menjar ha estat sempre un afer obligatori. La humanitat hauria pogut prescindir de savis, de generals, de literats, de músics i de dentistes, però no de menjar. A més a més, tota aquesta gent que he anomenat han de menjar com els que no tenen ofici ni benefici. Un temps, quan érem pocs, el menjar estava a l'abast de tothom, però el món es feu gran i hi ha gent pertot arreu fins a llocs on només hi ha sorra, no hi ha pagesos i la gent passa gana a desdir. I no se'n van d'aquests llocs. Esperen. Deuen haver sentit a dir que al món hi ha gent de bon cor, i esperen. La seva feina és esperar, esperar que els de bon cor es recordin d'ells...Ja menjàvem, doncs, però la noia, d'ençà d'aquella sortida fula que feu, no fou mai més altra. No reia. Es una mena de malaltia no riure. Quelcom falla a n'aquesta meravella que algú diu que és el cos humà quan no es riu. Ja ho sabeu que els conills quan es van a morir, riuen? No, no m'ho va dir ella això. M'ho va dir l'oncle Salvador, tot pescant...Més secrets. Us plauen els secrets? A mi sí. Es clar, si es diuen ja no són secrets, però jo penso que els que us vaig

dient quedaran entre vos i jo, no? No era filla de cap dels que en podien tenir, la meva Tània, dels que feren mala fi a Yekaterinburg, com jo al principi i potser també vos pensàvem. Però s'hi afinava. Era filla natural d'un princep, de nom Alexiei, segons deia ella, el qual embolicà a la senyoreta Vassilia, serventa d'estiu al mas del princep, amb el neixement de Tània. Malgrat que els fills naturals estessin molt de moda i potser hi estaran sempre, el princep Alexiei, el qual sabut només havia tingut descendència masculina, tant natural com sense, se'n sentí tocat que li hagués sortit una noia, i posà a disposició de la senyoreta Vassilia un bon passament com a reparació de l'anada de part. Feu entrar a Tània en una escola de preu, li donà professor de ball i de cant i, quan fou l'hora, li donà entrada als seus salons i als de les amistats que en tenien. El princep Alexiei era posseidor d'una gran fortuna i les grans fortunes gaudeixen de molts aventatges en questions de fills naturals, i d'altres questions. Però vingué el drama de 1918 i de Rússia en fugí qui pogué. El senyor Alexiei fou dels que tingueren sort i pogué sortir ell i familia Tània inclusa. A tenir en compte que el princep, amb les presses per les coses del senyor Lenin, es descuidà els diners a casa, cosa que no succeí a la seva muller, la princesa Natalia, la qual se n'anà carregadíssima. Si no s'emportà el palau on vivien és perquè s'hagués vist massa...Primer s'establiren a Paris com molts altres nobles i gent principal russa. Es absolutament cert - jo ho sé per Tània - que a Paris princeps i noble gent feren de porters en hotels i cases de nits. S'havia de viure, enteneu. I d'explicar grandeses de quan s'hi vivia voltats no se'n viu. Elements els quals havien passat per acadèmies de ball i de cant, feren el primer franc a França actuant en espectacles nocturns on s'hi

veien llurs noms amb lletres lluminoses, en rus i amb el títol que usdefruitaven abans de les coses del senyor Lenin. Tània era una bona ballarina i comptà amb molts admiradors. Un d'ells l'admirà més que els altres. Es feia dir marquès, el marquès Epiphane, i era l'acompanyant habitual de Tània quan sortia del teatre fins al pis on vivía. Tània vivia en un pis de renda baixa, però de grans dimensions, amb la familia de son pare. Un pis que son pare considerava com un anexe rus. Tot era ple de retrats de grans ducs, tsars i tsarines i, així com quan eren a Rússia parlaven francès, ara que eren a França parlaven rus. Quan l'admirador de la viceprincesa demanà permís per a entrar al pis, el princep Alexiei li va dir:

"-Aquest pis és una continuació de Rússia. Si votè hi vol entrar i seguir relacionant-se amb Tánia, l'ha d'aprendre el rus. Si la princesa li agrada prou, el sacrifici d'aprendre el rus serà un sacrifici lleu, com en són tots els sacrificis que es fan a gust. I es veu que aquell admirador estava disposat a fer els sacrificis que fossin per tal d'emparentar amb russos de grau, perquè va aprendre el rus. Moltes lliçons les hi donava la pròpia Tània durant el viatge del teatre a la porta del seu domicili. L'admiració del marquès Epiphane devia ser molta ja que en pocs mesos podía recitar set planes de "La Sonata a Kreutzer". I sí, sí, una tarda es presentà al pis de Tània, convertit en illa russa, i ja va dir "bona tarda" com si entrés el mateix senyor Turguènev que ho deia molt bé. Tota la familia el rebé abillat a la russa i monsieur Epiphane no quedà endarrera ja que entrà vestit de marquès autèntic. Es convidà a l'acte al pope Basàrov el qual mantenía encara la gran barba que portava quan estava en actiu als sa-

lons de la nobleesa del Moscova. Es tractava de petició de mà, i els uns pensant-se que el marquès els faria anar bé i aquest creient que qui el faria anar bé serien els russos, le cas és que l'acte fou brillantíssim. El pope Basàrov feu un gran discurs parlant de la Santa Rússia, dels cosacs del Don i de que si no s'haguéssin deixat escapar revolucionaris de Sibèria a Rússia encara hi hauría tsar, princeps i grans ducs...funcionà el samovar, actuà una petita orquestra de balalaiques, i entrà en acció el vodca...Sí, pur alcohol. O preferiu alcofoll? Ja sé que no en sou massa partidari l'anomenem de la manera que sigui. Jo ara sóc abstemi. Res, un tallat.. Ara, en el temps de Tánia i temps després...Sí, beure ha portat molts disbarats, però han begut de gent desconeguda a genis. Quelcom hi han trobat els uns i els altres, com en un temps hi vaig trobar jo. Els desconeguts has estat despreciats, perseguits i bescantats perquè bevien i prou. Els genis, com que bevent han fet coses genials i han alabat el beure, han gosat d'amnistia general. Ja hodeveu saber que hi ha hagut gent que n'ha tingut sort de l'alcofoll. Ha estat un bon remie contra disgustos matrimonials, contra tota mena de contrarietats...Bevieu en temps de guerra? No us feia passar aquell estat inexplicable que hom sent quan li han dit que havia d'entrar en foc? D'acord, d'acord, hem quedat que no en parlariem més de la guerra, però és bo que sabeu que a nosaltres abans d'entrar en foc alguna vegada ens donaven conyac amanit amb pòlvora. Quan s'acabà el conyac ja no s'envestia amb el delit de com quan n'hi havia. Potser es va perdre la guerra per manca de conyac en els moments decissius, aneu-ho a saber...El beure ha fet descobrir temes a pintors, literats, jardiners i violinistes...Sí, s'ha fet tard. Si voleu us acompanyo. Oh, jo no vaig en lloc, vull

dir que us puc acompanyar allà on vulgueu si és que aquesta xerrada no us ha fet mal en algun lloc. Si voleu podem anar a estirar una mica les cames. No, no, jo amb bastó encara puc anar a molts llocs...

Teniu, doncs, el Parc Güell a la vora. Jo crec que no val la pena escoltar a n'els que diuen que hi ha massa carregament de coloraines. També algú ho ha dit de l'acabament de les torres de la Sagrada Familia...Voleu que una vegada més us digui què penseu? Que a la vostra vila tenieu un drapaire-poeta-filosof que deia i en castellà : "Qué saben ellos!". No em mireu així, si seguiu escoltant-me ja ho anireu sabent tot. Parlàvem de la Sagrada Familia. No s'acabarà mai. Jo sé el què em dic, creieu-me. S'ha de fer, deia Gaudí, de caritats. I ja em direu, de la manera que anem guarnits, com estem de gent caritativa, i vull dir gent caritativa per acabar una cosa com la Sagrada Familia! Sabeu quant costava un paleta o un picapedrer quan es començà l'obra? I sabeu quant costen ara? Un cop de coll per acabar-la amb ciment armat potser es faria per tal de què no fos dit que una generació que ha fet autopistes, aeroports, Bingos, que paga jornals quan la gent va a votar i que menja gambes al preu que van, no acabés el Temple, però acabar-lo com el somnià Gaudí, no hi penseu pas...Sí, el carrer Gran, el carrer Gran de Gràcia. Gràcia havia estat independent, com Sant Martí de Provençals, Sant Gervasi de Cassoles, Sants, Sarrià, Les Corts, Horta, La Barceloneta, Sant Andreu...Sí, van voler que fos de debó allò de Barcelona ciutat gran...Jo no tinc cap pressa, i vos? Tot això ja ho coneixeu, no? Ui, qui l'ha vist i el veu aquest Passeig de Gràcia! Abans era un passeig de debó, ara se li hauria de canviar el nom. No, ja no en surt la mateixa aigua d'abans de la

Font de Canaletes! Si la gent hi torna ara a Barcelona no és per haver begut aigua de la Font...Home, és clar que si s'hagués de fer ara no es faria igual aquest monument. La gent que en diu mal no es vol situar en l'època que es feu. Diuen que sí que amb el dit senyala on cau América. S'havia de fer per subscripció nacional però la subscripció no s'acabava mai de subscribir, i un alcalde de la ciutat feu consignar vuitanta mil duros per a acabar de posar l'Almirall damunt d'aquesta columna...Sí, ja ho sé, quan els nou-casats de casa vostra venien a Barcelona hi havia unes visites obligades: el Parc, la Sala Mercè i pujar al monument a Colom...El Palau de la Música Catalana. Durant un temps se n'havia de dir Palacio de la Música. No, no us en parlaré d'aquest temps. L'arquitecte del Palau fou Domenech i Muntaner, el de les Bases de Manresa. Les sabeu les Bases de Manresa? Home, no totes, però què me'n dieu de la quarta? "La llengua catalana serà la única la qual amb caràcter oficial es podrà usar a Catalunya i amb les relacions d'aquesta regió amb el poder central...I la quinta? Els càrrecs públics, únicament pels catalans, adhuc els militars... I la sèptima?...Catalunya, única sobirana... No cal que feu comparacions. La gent, llavors, era així...Barri de Ribera. Ací vingué al món l'Auca del senyor Esteve...El noi Ramonet dibuixa i fa un ninot a n'el llibre d'Inventaris! Per les idees del fill, La Puntual està en perill...I quan el senyor Esteva s'acaba, "Em liquido! Nois, em liquido..." La Plaça de Sant Jaume, especialista en proclamar repúbliques...Us ho havia preguntat si ereu republicà? Ja sé, ja sé que a un conegut de poc aquestes coses no se li pregunten. No hi ha prou franquesa. Però jo sé que n'hi ha molts de republicans, uns que ho són per herència, i altres que cada

vegada que entrava una República es pensaven que s'havia d'arreglar tot... Al país, però, per ara, hi han hagut més reis que presidents de la República. Sí, sí, hi ha paisos que ja han vingut al món republicans. I així com ací és possible que un dia o altre hi torni a haver president de la República, en aquests paisos que han nascut republicans és difícil que mai hi hagi rei. Ací? Tot és qüestió de temps. Sabeu en cent anys quines coses s'han esdevingut? La llum elèctrica, Barcelona tenia 340.000 habitants, les famílies eren presidides per l'avi el qual presidia i manava, es començaven les obres del Canal de Panamà, un rei espanyol neix a Espanya, es fa l'Exposició Universal a Barcelona, la que amb el temps seria la RENFE va picant l'ullet pel país, neix la cinematografia, la gent comença a telefonar preparant la vinguda al món de les Telefòniques, Einstein fa pública la teoría de la relativitat, surt la Setmana Tràgica, passa el cometa Halley, la primera guerra, EAJ-1 Ràdio Barcelona, la Televisió, Prats de Molló, la penicilina, s'estrena el vot femení, ha passat una dictadura, ve una República ballant sardanes, els no republicans poden dir mal de la República durant anys i panys, passa la guerra civil i ve la que la gent afeccionada a numerar les guerres en diu la Segona Guerra Mondial, Mister Truman farà parlar d'ell per anys que visqui el món, la guerra s'acaba com s'acabarà tot, i es veu que el que perd, segons declara el Tribunal de Nuremberg, té la culpa de tot, es parteix Palestina i els jusus no tenen aturador, Barnard fa el primer trasplantament de cor. En posa un d'una noia de 25 anys al lloc del d'un comerciant de 56 el qual temps després fa sortir als diaris que ha passat una segona nit de nuvis amb tota felicitat, els russos tanquegen, cosa molt diferent de tanguejar, a Xecoslovàquia, a França celebren a la seva manera el mes de maig, Arms-

trong, Collins i Aldrin van a la Lluna i en tornen, la gent busca paletes i manobres de la manera que sigui, arriba la moneda forta, tots tenim cotxe, les dones ja no renten plats, es parla de democràcia, se n'inventa una, s'acaba una època de quaranta anys, i ja som al ball...Doncs si en cent anys han passat, entre altres, aquestes coses, ja em direu quines no poden succeir en cent anys més. El món, encara que hi hagi gent que fa la mateixa vida de quan les granotes portaven sabre, va mudant de mentalitat. Quan s'arribà a l'any mil, una gran majoria deia que el món s'acabaria. No crec que quan s'arribi a l'any dos mil ningú deixi de dormir, d'anar al cafè o de festejar, pensant que el món s'ha d'acabar. La gent s'acostuma a tot, fins a que el món no s'acabi cada mil anys. Fins ens hem acostumat a n'aquests objectes voladors no idenficiats els quals un temps feien venir pell de gallina a n'els que sempre tenen por de que se'ls acabai la bona vida que porten. Es que hi creieu vos amb els extra-terrestres? Oh, veureu, jo també hi crec que les estrelles no hi són per a fer bonic i prou! Què penseu, que si nosaltres hm fet anar aparells a Mart i a Venus, uns ciutadans de galàxies enllà en poden fer venir a casa nostra? No us dic que no, és possible, és possible. Si es tracta de gent de galàxies que hagin superat les reivindicacions feministes, els estats de les autonomies, les esquerdes de partits centristes i la rebel.lió de les masses, és possible que ens enviin estris voladors que ens preguntin encara que no els entenguem si anem bé de ventre, acte que hem de suposar està en peu galàxies enllà, si hem aclarit les coses del divorci, com tenim la selecció nacional de futbol o si hem acabat descobrint qui va ser primer, l'ou o la gallina...La catedral. L'antigua Seu. Tot això del da-

vant és nou. Sí, el senyor Girona hi va posar molts quartos perquè s'acabés. Temps endarrera la gent que anava bé de butxaca feia francesilles d'aquestes.. Es van acabant aquesta mena de gent. Qui vulgui fer coses, que se les pagui,és el mot d'ordre. No surten gaire Mundets, ara...Sí, ja sé que a la vostra vila us van fer unes escoles, les va pagar un senyor que feu quartos llargs a Amèrica, i li haveu dedicat un carrer...I ací teniu les muralles romanes. Ara hi ha molt interés en conservar coses del pas dels romans pel país, sense pensar que foren uns més dels que ens invadiren. Si ha vist en cor tothom a casa nostra. Romans, gots, moros, francesos, castellans...Veureu, també podria dir si algú se sentís al.ludit, que em refereixo a gent de castell... L'aigua. S'ha d'arribar ben bé ací per a tenir la certesa que estem en una ciutat que la mar la toca. O mirar-la de dalt d'alguna d'aquestes muntanyes que la volten..."ni eixos turons, joiells d'una corona, que et donà Déu" que deia el Poeta del qual un bisbe en va dir: " Ha tastat la carn..."...Si us plau la caminada, veurem la mar passat el port...Aquesta gent pesca per a matar l'estona. Si mai agafen algun peix és un peix foraster. Els peixos locals estan guarits d'espants, són peixos ensenyats que es riuen d'hams i d'esquers i, naturalment, dels propis pescadors. Hi ha gent que de la missa només en saben la meitat, aquests peixos la saben tota. Un s'arriba a pensar que són peixos sindicats. Es veuen piquets anant de canya en canya avisant als peixos menors d'edat que no es deixin fotre. I els peixos adults creuen, fan anys i es moren de vells...I ací teniu la platja. Segons a on d'aquesta platja en farien festa major. Ací, ja ho veieu, és com si no hi fos...Les onades avui són ben educades. Arriben una darrera

l'altra, sense presses, segures i, avui, a dotze per minut...No, no les he comptades avui, però he passat molts anys mirant la mar i sé la marxa que ara porten. Heu vist mai una platja des d'un avió? Sí, és clar, una vegada més faig preguntes que no hauria de fer. Sempre es veu, doncs, ja ho deveu saber, la platja amb un devantal d'escuma, i no es veuen rompre les onades... Voleu que ens tornem a trobar demà? Al cafè de sempre, doncs.

Teniu cara de son. Anit us vaig fer anar a dormir tard. Us en demano perdó...Que què s'esdevingué amb Monsieur Epiphane? Era un mal monsieur. Ell creia que entre els familiars de Tània hi havia algú emparentat amb la gent de Yekaterinenburg amb opció a la famosa fortuna dipositada en un banc suís. Quan se li digué que de fortuna res, que Tània treballava per necessitat, monsieur Epiphane es refredà primer i s'ho deixà córrer després. Hi hagué disgust pujat a la familia, i la princesa, la madastra de Tània, va dir que tot venia de l'afecció del príncep a anar pel món a fer tenir princeps i princeses naturals. Passà temps, i quan els alemanys es ficaren a Rússia, els exiliats pensaren que s'acostava l'hora de tornar al seu país, i, alguns ja tenien les maletes a punt.Però ja sabeu com acabà aquella anada nazi a Rússia. A França tampoc s'hi estava bé, i la madastra de Tània, la qual fou de les úniques que sortí de Rússia carregada, decidí anar-se'n a Amèrica posant com a condició que com que ella tenia els quartos i que eren ben seus ja que el príncep amb les presses de fugir se'ls va deixar, ella manaria. Que ho sabés tothom que la volgués seguir. No, Tània no s'embarcà. La decissió de monsieur Epiphane la deixà molt carregada de pena i es plantà a la part italiana de Suïssa. Abans de marxar,son pare li donà un medalló amb la inscripció "Princesa Tània". Aquell medalló li valgué una moderada pensió d'uns nobles

russos exiliats, fins que a mida que les coses pujaren la pensió feia curt, i fou ja en hores baixes que jo la vaig trobar a Suïssa. El príncep Alexiei hi anà en molt males condicions a Amèrica. A París hi havia tants russos quan hi arribà la família del príncep, i sòretot tantes russes, que el príncep Alexei, el qual encara feia goig quan s'hi vestía, tingué més fills naturals. La muller havia passat perquè els tingués a Rússia on hi havia molta gent principal que n'hi tenía, però no passà perquè els tingués a França. S'emportà el príncep a l'altre costat de mar amb el sou d'un criat, el reduït sou que cobraven els criats russos quan manava el tsar...

Amb Tània seguirem junts molt temps. Jo seguia treballant de mariner, però Tània,d'ençà que la pensió que per ser princesa natural se li passava, fallà, tingué un molt mal concepte dels russos i, com us vaig dir, passava dies i dies sense ni somriure. Jo quan era fora de casa hi pensava amb aquella pèrdua de rialles, i un dia, al tornar-hi i al passar davant un establiment de begudes hi vaig veure la beguda nacional russa. Vaig pensar que potser allò era la solució perquè Tània tornés a riure. I ho va ser. A casa hi tornaren les rialles. Ja tenia el secret. I reiem tots dos de nou. Tània estava tan contenta que em va proposar ensenyar-me el rus. Va dir que bevent vodca l'aprendria molt aviat. Ferem un primer curs extraordinari, però...Si no fos aquest però, amic, totes les històries serien de bon expplicar. A Suïssa hi començaren de venir japonesos que treballaven a meitat de preu. L'amo de la barca m'ho va posar en coneixement. Li vaig dir que jo també hi treballaria. Mantindriem la ració de vodca, i reduiriem repassos. Aquest era el meu propòsit, però el japonès que s'havia ofert a l'amo de la

barca reivindicà el salari al revés, per baix. Amb el jornal que aquell home demanava nosaltres no en teniem ni per vodca. El propiteari de la barca em va dir que ho sentia molt però que si un japonès li feia tot un jornal només cobrant-ne un quart...Es tornaren a acabar les rialles, és clar.. Vaig intentar trobar feina de nou dient abans de demanar-ne: "No tenen pas cap japonès a la casa?" Em fou impossible. No vaig tenir altre remei que dir-ho a Tània. "Ara que reiem tant..." va contestar. Em va escapar de dir-li: "Doncs haurem de plorar, Tània...". Aquells dies passats en companyia del vodca, però, l'havien transfigurada. "Tornarem a riure, Bernat", va dir. I sortí de casa. Us he dit, no, que Tània havia actuat de ballarina a París? Ja no era la figureta mona de quan rebé les primeres lliçons de ball, ni la figura equilibrada de quan actuava a París i passà la cosa del marquès Epiphane, però les ganes de que a casa es tornés a riure amb proveiment de beguda, la feu decidir. Es va llogar en un establiment que treballava de nit. A la segona vetlla que passà fora de casa la vaig seguir sense que se n'adonés. "Tània, princesa russa i ballarina" es veia en un rètol lluminós. Era un antre fosc, amb públic de gent madura que es mirava els giravolts de Tània bevent uns grans gots de cervesa espessa i negra. El presentador, cada vegada que Tània havia d'actuar l'anunciava en rus fent sortir els noms de tots els parents de la princesa. Allò s'escampà per la ciutat en la qual hi havia molts més russos dels que semblava, i l'establiment feia unes grans entrades. Sí, a casa es tornà a riure, però també s'anà convertint en refugi d'exiliats russos, tots nobles, tots antics propietaris de palaus i fortunes, tots emparentats amb gent ~~xxxx~~ principal. N'hi havia tants de nobles russos a la ciutat, o que

s'hi feien passar, que els que venien llavors a casa no tenien res a veure amb que temps endarrera havien passat aquella modesta pensió a Tània. Cada dia veia cares noves jo a casa. Tots, però, bevien fabulosament i acabaven cantant en rus. Sort que Tània ballant es feia un bon jornal. I ella n'estava contenta de que tota aquella petita part de Rússia bevés vodca a la seva salut i gràcies als seus giravolts. Alguns que no tenien on anar es quedaven a dormir. Dormien al sòl, damunt un coixí. Tània ens mantenia de menjar, beure i dormir a molts. Què penseu, que allò per a mi, per un home jove era una mala cosa? També ho pensava jo, i com que Tánia dormia de dies, jo ho aprofitava per anar trucant porta darrera porta cercant la manera d'engrossir el pressupost de Tània. Com que ja sabia una mica de rus, em presentava com un fugitiu de les coses del senyor Lenin. Sí, a la fi vaig trobar feina, una feina impròpia potser d'un home jove i ben plantat com deia Tània que jo era. Un restaurant de vora el llac, lliure de japonesos, em va llogar per a rentar estris de cuina. Ho vaig celebrar portant un petit carregament de beguda a casa. Ho celebràrem tots, Tània, jo i els abonats russos. Sí que m'anguniejaven aquells russos, nobles o no, però si fins llavors jo havia viscut a esquenes de Tània, vaig considerar just que jo ajudés a la noia a mantenir aquell minúscol estat rus a Suïssa. A la princesa, entre les coses que li deien al cabaret i les que sentia a casa, li donava la impressió que no s'havia mogut de Rússia. I qualsevol li donava un disgust. Un tal ex-comte Alexandrevitx no en va tenir prou de beure i fer algun repàs a casa que va arribar a demanar-nos diners. La que faltava! Davant d'allò i veient que Tánia va accedir a la demanda, em vaig revoltar a la qual cosa encara llavors hi vaig ser a temps. Vaig proposar a la noia que deixés de ballar i

de cooperar en mantenir aquella petita provincia russa. Primer ho vaig fer cridant. Em contestà en rus protestant però llavors ja sabia prou rus per a dir-li que si no plegava ella plegaria jo. Va estar uns moments mirant-me. Vaig deixar els crits i vaig fer actuar moxaines i compliments...

- Beurem més poc vodca, però ens el veurem nosaltres, Tània, tu i jo sols, com temps endarrera...

Potser estava enamorada de mi de debó perquè a la fi em donà la raó. Deixàrem aquell accèsit rus i ens n'anarem a viure prop del restaurant en el qual jo hi fregava estris de cuina. Passàrem un temps en repòs i com que jo ja sabia diverses cançons russes ens podiem fer l'efecte que seguiem en territori rus molt més reduït que el de debó i una mica més reduït que el de la casa que haviem deixat. En les hores de mal passar el vodca ho arreglava tot... Un dia, al restaurant em va venir un diari a les mans, i, en la secció d'anuncia n'hi havia un que deia que el princep Alexei sol.licitava noves de la princesa Tània. L'anunci donava una adreça. No en vaig dir res a Tània i m'hi vaig presentar. L'adreça corresponia a unes golfes d'una casa d'un carrer estret que a Suïssa també n'hi han. L'escala era fosca i de mal pujar. Vaig trucar a la porta indicada en l'anunci. Algú de dins, amb veu de fred, va dir en rus "endavant!". Em vaig trobar amb un ciutadà en mal estat de carns, barba de mesos i fregant-se les mans davant d'una estufa apagada...

- Si no us fa por tenir fred, asseneu-vos. En fa molta més a Sibèria amb foc i tot. No us puc convidar de res perquè no tinc res. Potser us farà extrany aquesta rebuda però jo sóc un rus franc...Ah, veniu per l'anunci...Altres temps un criat ple de medalles us hagués acompanyat i jo us hagués ofert el millor vodca

de Sant Petersburg. Avui, els russos que van fugir bé i amb els quals anys enllà assistiem a balls de gala en els salons del palau imperial, m'han dit que la vida era molt cara i que mirés de sortir-me'n com pogués. I la mateixa cosa han dit a molta gent perquè de Rússia en fugí molt més personal del que us pogueu imaginar.. Enteneu el rus, no? Es clar que us ho podia hver dit més aviat. Que passi misèria un que sempre n'ha passada és una cosa lògica, ara, que en passi tot un Vladimir Ivanitx, què voleu que us digui! Creieu que si hi pogués arribar me'n tornaria a Rússia i diria que sóc partidari dels del senyor Lenin. Vaig saber que la princesa Tània actuava de ballarina a la ciutat, ja que l'anunci al diari va sortir temps endarrera. Em van donar el seu domicili i el vaig trobar tancat. Vaig pensar que la princesa havia llegit l'anunci de son pare i que se n'havia anat amb ell. Veig que no ja que vos sou ací. Jo coneixia son pare. Més us diré, erem parents. Per això ell, en l'anunci,ha donat la meva adreça. I jo tinc la seva. Ell és a Amèrica, no sé si ho sabeu. Sé que va fugir malament, però també sé que la princesa Natàlia va poder fugir bé i potser ara el meu parent hi està en bones relacions. Alexei era un bon home, però tenía una afecció desmesurada a fer tenir fills naturals. Potser a Amèrica no la té aquesta afecció i les coses han canviat entre marit i muller...

De cop i volta aquell home em va dir pel dret:

- Com esteu de diners?

- Bé, vaig dir -, però necessito saber l'adreça del pare de Tánia.

- Em podeu fer un anticip? No és per anar a Amèrica, sinó per anar a plaça alguns dies.

Vaig veure que aquell home per anar a plaça uns dies estava dispo-

sat a tot, i vaig fer sortir de nou l'adreça del pare de Tània.
- Us la donaré però no n'abuseu. Vull dir que no la doneu a segons qui perquè al pobre princep Alexei se li han adreçat tants fils naturals...Ell, però segueix estant enamorat de Tània.
- No tingueu por - li vaig dir donant-li algun diner.
Ho vaig fer ben bé per si algun dia a Tània li tornaven les ganes de tenir son pare a la vora. L'home es veia que feia temps que no havia vist moneda forta i em feu set reverències.
- Digueu-me on viviu. Us vindré a veure. Us ho asseguro. Suposo que viviu amb Tània...
Me'l creia i no me'l creia a n'aquell senyor Vladimir, i li vaig donar una adreça falsa. Pel camí de casa vaig estar pensant si en diria res d'aquella conversa a Tània. Vladimir no m'acabava de fer el pes. Davant dels dubtes vaig entrar a casa una ampolla de vodca. Tània, la qual sovint em deia que ella podia saber coses que l'altra gent no podia saber, em va preguntar on havia anat sortint del restaurant que hagués trigat tant. Vaig dir que havia anat a fer un tomb per la riba del llac.
- No, - em va dir-, tu has anat a veure algú!
Em vaig tornar una mica vermell.
- Ho veus com no em pots enganyar? A qui has vist? Home o dona?
Vaig destapar l'ampolla de vodca i, sense tornar-me vermell li vaig dir que el cuiner del restaurant m'havia fet anar a casa seva a mostrar-me unes flors noves que tenia al seu jardí. A la tercera copa Tània ja em creia de tot...Des del restaurant vaig fer unes ratlles al princep Alexei, segur que l'adreça que m'havia donat Vladimir i fins l'anunci mateix no eren altra cosa que una manera de fer diners empescada per l'amic Vladimir. Qui sap quants anuncis

havia posat en diaris locals de russos que volien saber noves de familiars i donant la seva adreça com a intermediari...Perquè no hi havia pensar abans amb això? Però, sorpresa, la carta em fou contestada - jo havia donat les senyes del restaurant -, i el princep Alexis deia que estava molt content de saber que la seva filla existia, que ara havia fet les paus amb la princesa Natalia i, que si voliem ens enviaria els diners del passatge ja que ell estava molt ansiós de tornar a tenir Tània a la vora seva ara que ja feia temps que havia entrat a l'edat alta...Es clar que ho vaig dir a Tània. Allò podia representar per a ella un nou viure sense el perill d'haver de tornar a mantenir russos exiliats i d'haver-nos de fer passar les penes, quan en teniem, a base de vodca...Voleu que en parlem un altre dia? No, no, si a vos us va bé segueixo. Es la primera vegada que conto les meves memòries a algú, i em plaurà molt que sigueu vos qui les escolteu, si és que les voleu escoltar, naturalment.

No, no li va pas fer la il.lusió que jo em pensava que li faria aquella possibilitat d'anar a Amèrica a trobar-se amb son pare.

- Sí, és el meu pare - va dir-,però pel fet de ser príncep i potser pels fills naturals que va tenir, va contribuir que a Rússia hi tornés el senyor Lenin amb els comptes fets de fer acabar tant l'una cosa com l'altre...Hi ha vodca a Amèrica?

Li vaig dir que a Amèrica hi havia de tot, i no li vaig dir que a qui m'agradaria d'anar-hi era a mi per a no tornar a tenir la casa plena de russos...Sí, vam marxar amb el viatge pagat, de tercera, però pagat. I vam trobar el pare de Tània. Però tota l'alegria del retrobament per part de pare, portà disgust per part de mare ja que la princesa Natàlia amb mi no hi havia comptat. Ja tornava a fer nosa com a casa i a casa de quatre oncles. Jo ja feia el què podia

per tal de posar-me bé amb la princesa Natàlia parlant rus tot el dia, però la princesa Natàlia deia que el meu rus era un rus d'estar per casa i après molt de pressa. O sigui que jo es veu que no li entrava de cap manera. Jo me'n queixava amb Tània d'allò i ella amb son pare. El princep Alexei deia que en aquest món s'ha de patir molt i que ell hi patia d'ençà que havia conegut la princesa Natàlia la qual s'enutjava d'allò més cada vegada que ell tenia fills naturals. Si no fos la mestressa dels quartos, deia, que en faria de temps que seria fora de casa...

Sí, la princesa Natàlia la tenia donada amb mi. Em va arribar a dir que a casa seva tot era gent noble, i que la única que no ho era era la cuinera i un criat negre que obria la porta als visitants.

- I, si us voleu quedar a casa, us hi quedareu com a criat! - em va dir mirant-me amb tot els despreci que és capaç de mirar una princesa russa posseidora d'un marit que anava pel món a fer tenir fills naturals en lloc de fer-los-hi tenir a ella.

Per tal de tenir Tània a la vora a mi potser no m'hagués vingut massa malament de convertir-me en criat de la princesa Natàlia, però quan ho vaig anunciar al princep Alexei aquest va dir que amb el temps que jo havia viscut amb la seva filla tenia més dret a ser ja mig princep que criat encara que fos criat d'una princesa. Aquell home, malgrat les punyeteries dels fills naturals, tenia de l'honor un elevadíssim concepte i, mireu què són les coses, el princep Alexei, a les vellors, va dir a la seva dona que ell, la seva filla i aquest vostre servidor, no la necessitaven per a res ni a ella ni als seus diners dels quals tampoc ens hi donava masses.

La darrera cosa que li va dir quan ella enriolada li ensenyava un grapat de moneda americana, l'amulet que fins feia poc era l'arma secreta per a dominar al princep, fou:

- Ja t'arreglaràs, tu i els teus diners, princesa Natàlia Estepanida!

I els tres vam marxar de casa la princesa. El senyor Alexei frequentava, quan podia, una penya de russos exiliats...si també Amèrica n'era plena ja ho anireu sabent...s'hi presentà i obtingué bones recomanacions. Entre aquells russos-americans hi havia algun ex general el qual feia temps que tenia planejada la invasió de Rússia. El pla, deia, era perfecte. Només li mancava gent que el portés a cap. Fou el que donà les recomanacions al princep Alexei fent-li prometre, a canvi, que quan s'hagués d'invadir Rússia ell formaria part del ministeri que n'hauria de regir el nou ordre.

El princep es donà a conèixer en tres o quatre hotels i, a n'el que feia cinc trobà plaça de porter. Li donaren un llampant uniforme i feia unes copioses propines obrint i tancant portes de cotxes i fent paraigua els dies de pluja als senyors passatgers americans. Viviem en un barri dels afores i davant de les finestres, tant les del menjador com a les de les habitacions ens hi passava un tren penjat, una gran invent per a no passar pel carrer, però un mal invent pels que viviem prop dels llocs on aquell tren transitava. El princep Alexei, com que feia vida a l'hotel no els sentia aquells endimoniats sorolls d'aquell tren penjat, però tant TáNia com jo no podiem passar de fer sons de deu minuts. Quan podia, el princep ens proveia de vodca, i quan ens queixavem del soroll del tren ens deia que valia la pena soportar-los per Rússia. La meitat de les seves propines eren per a Tània, i l'altra meitat la feia arribar a butxaques d'un pope de molta influència perquè anés posant les coses a punt per la tornada a Rússia dels que n'havien tingut de fugir per les coses del senyor Lenin.

De Rússia, és cert, en fugí molta gent. Si els estats no tinguéssin aquesta dèria de les fronteres, els fugitius haguéssin pogut formar-ne un, un estat petit, però estat a la fi. No havent estat això possible els emigrats russos s'escamparen per tot el món, Mireu que és lluny Amèrica de Rússia, doncs també n'hi havien. I tornàrem a tenir russos a casa. En tinguérem sort, però, del pas continuat d'aquell tren penjat. Amb aquella fressa no hi podien viure ni russos exiliats. Havien d'estar molt fotuts perquè es quedéssin a casa més d'un parell d'hores. Entre els que ens visitaven més sovint hi havia l'ex gran propietari senyor Pelstrussov el qual trobava que si a canvi d'ells haver d'anar pel món com hi anaven, els russos havien llençat el primer atèl.lit artificial, feien viure els americans amb l'ai al cor per mor dels missils secrets, i tenien prous bemolts per a fer dir que sí a milions i milions de connacionals, doncs que el senyor Lenin havia de ser considerat com un gran personatge. El senyor Plestrussov era contradit per la majoria dels reunits, però la contradicció durava poc de resultes del sorollós pas dels trens penjats quin pas el senyor Pelstrussov resistia com a contribució, deia, als contants progressos russos. El senyor Plestrussov, quan era rus de dret, tenia una fàbrica de vodca i llavors en seguia tenint una, clandestina primer i legal ara a Amèrica. Resultava que el senyor Pelstrussov quan treballava d'amagat havia fet una fotuna, però quan s'abolí la llei seca davant la proliferació de fàbtiques de licors de tota mena s'havia de contentar a fer la viu-viu. Però li abellia de tant en tant fer-se un tip de parlar rus encara que se sentís contradit i per això era dels que sovintejava més a casa la princesa. La majoria considerà que el pas dels trens penjats era superior a les seves forces i a les seves convicions, i darrerament a casa només hi solia venir el senyor Pelstrus-

sov. Així com els altres venien a parlar rus de franc considerant que la sola presència d'ex grans ducs, comtes i generals pagava amb escràix a seva assistència a les reunions, ell, el senyor Pelstrussov, cada vegada que venía portava una bona ració de vodca pregantnos que a les reunions no sortís tot ja que si ell hi venia per a parlar rus, els altres hi venien, a més a més, a beure's el seu vodca. El senyor Pelstrussov era un rus agegantat i en feia més de quatre com el senyor Lenin. Si la questió russa s'hagués hagut de discutir entre aquells dos personatges, el senyor Pelstrussov hagués guanyat de llarg. I l'home es convertí en un amic intim. Un home que passava hores i hores a casa resistint les anades i vingudes d'aquells trens havia de ser considerat com un amic intimíssim. Un dia comparagué amb un gran carregament de vodca. "S'ha acabat el vodca!" digué. Ens el mirarem somrient.

"- També davant les desgràcies es pot riure, amics, però s'ha acabat el vodca, almenys el meu...Se m'ha cremat la fàbrica. Aquestes ampolles són quant he pogut recollir..."

Les desgràcies mai venen soles. Això, com sabeu passa pertot, però hi ha gent que té més desgràcies que l'altra, no se sap per què. Potser hi ha gent que ja neix desgraciada, o que considera desgràcies fets que altra gent no els hi considera. Potser ens hi capfiquem massa amb les desgràcies i ens les agafaem més malament que del compte no ho sé. Devegades a la segona desgracia ja ens sentim del tot desgraciats i ens entestem en que en serem sempre més i convertim les desgràcies en un ofici: l'ofici de desgraciats. Després de l'incendi de la fàbrica del senyor Pelstrussov, es morí el princep Alexei. La princesa Natàlia, com que ja no el veuria més li feu fer un enterrament imperial. No se sap si algú sortí de Rússia vestit de gala i se'l deixà sortir amb el compromís de no tor-

assistents a l'acte acompanyaren a Alexei Alexandrovitx vestits de gran gala. S'hi veien militars carregats de creus i medalles, senyores amb vestits enlluentits amb grans llassos al coll i grans cues a les cames, cossacs a cavall amb casquets d'astracà, botes a mitja cama i bigotis a mitja cara. Quan es donà terra al princep els cossacs feren uns dispars. Algú va dir que la princesa Natàlia havia dit als cossacs que en lloc de disparar a l'aire ho fessin damunt del princep per tal d'assegurar-se que era ben difunt...Sí jo també ho vaig trobar una mica fort això, però s'ha de tenir en compte que la princesa Natàlia amb l'afer dels fills naturals sovint havia perdut el control, sabeu...

Se'ns havia acabat el viure. Noteu que no dic el bon viure. Fou l'amic Pelstrussov qui ens assabentà que les autoritats del país no volien ningú que visqués dels aires del cel i que ens havíem de nacionalitzar americans si no tenim un mitjà de viure i que no ens haguéssim de refiar de la gent de bon cor contrària a les règles del senyor Lenin. Hi havia molta gent que havia entrat a Amèrica fent-se passar per fugitiva de Rússia. Al principi els americans deien "Mira, que passin, pobrets...!", però com que els emigrants no paraven d'entrar ja se'ls feu parlar davant d'un intèrpret rus el qual costà molt d'aconseguir ja que llavors a Amèrica hi havia molt pocs americans que parlessin rus..."Però ara volen papers" deia el senyor Plestrussov. "De tota manera", digué,"jo ja sé com s'ha de fer per a seguir bevent vodca i dir que vivim pels nostres propis medis" Ho va veure d'uns còmics passavolants. Portaven un fakir el qual feia migdiada damunt una fusta plena de claus de punxa enlaire, ja que fer-la damunt les cabotes estava a l'abast de molta gent, i portaven un exemplar que es deixava bufatejar a deu centaus la bufa..."Pegue-me!",va dir. Jo no ho gosava

fer ja que aquell home, encara que fos rus, s'havia convertit en l'amic intim de Tània i meu. Va insistir:

"- Pegueu-me, home, no tingueu por. Ens hi havem de guanyar la vida d'ara endavant...No, no, més fort, més fort...!

A la tercera plantofada la mà em feia mal de debó. Aquell home es veu que tenia una cara que potser sense saber-ho ell era una cara resistent a les plantofades.

"-Si tots ho fan com vós, tenim la vida assegurada per molt temps!"

Sí, vam debutar. L'espectacle era ambulant i de peu. "El que rep la bufatada" deia un cartell que portava Tània. Primer el pegava jo amb un gran aparell de soroll, fins que el senyor Pelstrussov donava per acabats els exercicis de pre calentament i passava a oferir les seves galtes al públic a deu centaus el cop...Sí, sempre hi ha algú que es deixa portar per la propaganda. Heu vist anant pels mercats aquell home que ven anguent de serp contra tota mena de mals, o aquell que ven pintes que tallen cabells i pentinen a la vegada, o peces de roba...oi que sembla que no han de vendre mai res? Tot és començar. A la que un comença a comprar l'èxit és assegurat. A nosaltres ens va succeir la mateixa cosa. Tot fou que un comencés a pegar a l'amic Pelstrussov. Hi ha molta gent en aquest món que perta les ganes de pegar a algú amagades, es va veure. Jo, acabades les primeres funcions deia a l'home que aquella era una manera molt dolorosa de guanyar-se la vida, però ell em contestava que ho feia per Rússia i, després justificava la cosa dient que hi havia molta gent que rebia de franc i que ell cobrava per rebre...Algunes vegades per tal d'encoratjar als pegadors i naturalment per a fer més ingressos, a l'hora d'exposar les seves galtes a la pegada popular es presentava vestit de determinats personatges. En feus demòcrates sortia abillat de pretendent republi-

cà i vice-versa. I la gent pegava a gust. Un dels dies que rebé més fou un que es disfressà de negre en un barri partidari de la descriminació. Deixà fer la pau als negres vestit d'una autoritat sabuda del Ku-klux-klan...Es vestí d'Hitler, de Mussolini, de General De Gaulle, de Chamberlain...A la sortida d'una convenció arabiga, es presentà abillat de Ben Gurion. El dia que sortí vestit de Ghandi no rebé ni un cop. S'hagué de presentar seguidament com si fos el senyor Arafat. Aquell dia els jueus el deixaren K.O....No, no era just que nosaltres mengéssim i beguéssim vodca a costa de centenars de bufes rebudes pel senyor Pelstrussov que s'anava convertint en un rus heroic. Quan ho vaig dir a Tània ni em contestà. Anava vodcada. Devegades ensopeix i altres eixiribeix aquest aiguardent rus. Tan aviat et fa caure al fang com et fa fer miracles o coses que s'hi assemblen. Sabeu de què és fet el vodca? Sègol, patata, blat de moro i esperit...Oi que us ho havia dit que les desgràcies no venen mai soles? Sí, ho recordo que us ho havia dit. Perderem el senyor Pelstrussov. Tingué la bona pensada, per tal de fer més calix, de disfressar-se de l'enemic públic número u, i que resultà una mala pensada per la seva integritat física. La gent es pensà que per coses que mai no s'aclareixen, aquell número u no havia fet la fi que deien les informacions oficials, i el pobre senyor Pelstrussov no es pogué disfressar mai més de res...

Us les creieu, vos, les informacions oficials? Dubteu, ja ho veig. Sí, en un temps hi havia un ministre d'Informació, però donava una informació controlada, vigilada, descafeinada, diria jo. Passen tantes coses ara que quan s'intenta escatir un esdeveniment ja se'n produeix un de nou. Llavors què es fa? Es tira terra damunt del primer, i quan té lloc el tercer, la terra es tira damunt del segon i així successivament, per a veure si la gent va perdent les

ganes de saber coses. I la gent, davant la moderada informació oficial, se la fa ella la informació...Sí, els ministres en tenen un cap a lligar. Si un es creu saber coses ho ha de posar a la consideració del consell i la informació ja surt a la llum pública amb filtre. Resulta que només diuen la veritat els ministres que diuen que s'ha de pagar, però la gent, acostumada a desconfiar dels ministres paga tan poc com pot...Es veritat, o no? Pagueu tot el que haurieu de pagar, vos? Sí, ja sé, ja sé, l'excusa de sempre, que hi ha molts ciutadans que no paguen el que haurien de pagar malgrat que el ministeri diu que ens té retratats a tots, que sap els quartos que guanyem, els que tenim, la vida que portem,, els ressopons que fem, les matarrunguetes que fem córrer, els mitjons que gastem, les propines que donem, quin tabac fumem, si llencem sabates en bon us, si comprem quadres, les corbates que estrenem, si comprem les coses que anuncia la televisió, amb quins mocadors ens moquem, les vegades que anem a Andorra, com fem les vacances, si som afeccionats al Bingo, a quina barberia anem, a l'hora que retirem...és a dir, que el ministeri ho sap tot, que té unes màquines especials a les quals no s'escapa res, des de si tenim forasters per la Festa Major a si gastem dones de fer feina a hores... No cal que insistiu, el dia que pagués tothom, des dels oficis varis als propietaris varis, segur, ben segur, que el ministeri podria repartir dividens alts a molta gent...No és això el què volieu dir? Ja ho anireu sabent, però deixem els contribuents en pau i guim en la història de les desgràcies...No em faig pesat, digueu... Jo, si a vos no us plau, me les puc dir per a mi mateix les meves memòries, sabeu? No, no, si us plau, tirarem endavant.

La fi de l'amic Pelstrussov ens va deixar amb molts pocs recursos econòmics. Jo veia venir que molt aviat no en tindriem ni per acon-

ductar-nos a la beguda nacional russa. Tots tenim una cosa nacional, no? Penseu en la festa nacional, ho sé. Hi aneu? Ja veig que no. El brau és un dels animals de més bona fe que hi ha. Es pensa que el món és un drap vermell, i s'ho pensa en tanta de manera que aquell drap vermell li costa la vida. Sí, hi ha afeccions que maten. Hi ha elements que es deixen matar per una dona, per a guanyar unes eleccions o per a salvar una cooperativa, el brau es deixa matar per un drap vermell. No, no ho faré llarg perquè veig que sou de la meva mateixa opinió...I, un dia:

- Tània, no tenim res.
- Ni vodca?
- Ni vodca.
- Tornaré a ballar.
--Ja no tens les cames d'abans.
- Em tiraré al riu!
- I jo?
- Quan un no és rus, no és rus. Si tu en fossis et tiraries al riu uns segons després d'haver-m'hi tirat jo.
- Escolta, Tània, no pots esperar uns dies a tirar-te al riu? Jo, entre tant cercaré feina en algun lloc, però tu promet-me que no et tiraràs al riu fins que jo t'ho digui. Promès?
- Promès...

Us hi haveu trobat mai sense feina? Per questions polítiques tal vegada? Quan un veu que de tot ha de dependre dels altres, que menja frenant, que no camina per no gastar sabates, que no fuma si no el conviden, que passa de llarg pels cafès, que no gosa dir res a cap noia...també havieu sentit ganes de tirar-vos al riu? Perdó, havia de saber que a la vostra vila no hi ha riu. Però Tània s'hi volia tirar i jo devia evitar-ho, almenys fer tots els possibles per-

què no s'hi tirés. I ho vaig fer. Quànes coses sabía, però, per tal de privar que Tània es llencés al riu i m'hi hagués de llençar jo al darrera? Fins llavors, malgrat anar ferit de sentiments, havía demostrat una gran capacitat per a viure a costes dels altres, primer a costa dels balls de Tània i després a costa de la meitat de les propines que ens donava el príncep Alexei, i més tard a costa de les bufatades que rebia l'heroic senyor Pelstrussov. No em negareu que viure a costes dels altres´ és una gran manera de viure si no fos aquesta cosa que un porta a dins que se'n sol dir orgull, orgull que, en el meu cas, retallava molt la meva llavors incipient dedicació a la beguda mal que fos la nacional russa. En realitat, llevat de viure d'aquella manera jo no sabia fer res en concret. Sí, ja us ho he dit diverses vegades, jo tenia un bon aspecte, un magnific aspecte. No feu comparacions tornant-me a mirar ara. Avui sóc una sombra del que havia estat anys enllà. Aquests cabells d'ara, blancs i escassos, eren una mata de cabell rinxolat, negre i llustrós, i, a més, tenia un clotet a cada galta que un temps vestia molt, les dents eren meves i blanques...El licor m'havia donat un caient melanconiós als ulls, cosa que també llavors es tenia molt en compte...Sí, les dones em miraven al passar...A vos no? Sí, sé que en vau trepitjar una ballant. Ballaveu malament, vaja, però aquella trepitjada us va desanimar i us miraveu el ball de lluny. Ara, tampoc se li ha de donar tanta importància al ball. No, home, no....Us imagineu a Plató ballant tangos? Ja ho sé, home, però qui diu Plató podria dir Villarroel o Don Francesc Pi i Margall.No, no faig comparacions. Fins ara escoltaveu sense pensar massa coses i ara us noto ganes de protestar. Ja ho sé que sóu dels que n'hi ha més, però també és ser alguna cosa. Sí, home, hi ha més

malalts que metges, més lectors que literats, més escoltadors que músics, més electors que diputats, més deixebles que mestres, i, si no fossin els malalts, els lectors, els escoltadors, els electors i els deixebles, què seria dels metges, dels literats, dels músics, dels diputats i dels mestres? Ni se'n parlaria. Per tant, ser un de tants tampoc està tan malament. I penseu que sempre hi ha un pitjor. N'hi ha que ni estan malalts, ni llegeixen, ni senten música, ni voten, ni van a estudi...Oh, d'aspiracions tothom en té un moment o l'altre, però no tots podem ser Charcot, Gorki o Bach. El que cal és, ara ho he vist, estar content de la cosa que un és i no voler fer de número u si s'ha vingut al món per ser un número vint, enteneu? Sí, sou Aquari, ja ho sé...Avui us ho sé tot, amic. I teniu tendència a fer versos. Que els voldrieu fer més bons? No els hi volgueu fer. Feu els que feu. Per més que maldeu no els hi fareu més bons. Us penseu que fer bons versos és com vendre paquets de "Ducados"? Es clar que hi ha diferència entre ser poeta i fer versos, però si vos no podeu tenir el títol de poeta, títol que, de pas, se l'ha guanyat molt poca gent, feu els versos que feu i no volgueu maldecaps, home de Déu! I també sé que la novel.leria us treu hores de dormir. Els Aquaris sou així. I també ho voldrieu fer més bé. No us basquejeu. La gent com vos té fronteres senyalades, i hi ha molta gent que les té senyalades les fronteres. No les volgueu passar ja que devegades passar fronteres ha donat molts mals resultats. Que escriviu perquè us agrada? Doncs aci teniu la solució. No en cerqeu d'altra. Escriviu pel goig d'escriure...Deixeu-loes estar els altres. Que es fotin! I perdoneu el mot encara que sé que al vostre rodal el feu anar molt...Sí, sí, a tots ens agradaria cantar com Gayarre, tocar com Sarasate, tenir els diners del senyir Rockefeller, les llistes de Don Joan Tenori o les cames de la Mistinguet,

però som com som...Sí, hò sé, ho sé, sé que no heu cantat mai bé, que no toqueu cap instrument, que els diners no us han privat mai de caminar, que res de llistes, i que a la guerra vau córrer molt més endarrera que endavant...Allò de les cames ho he dit per a dir, eh? I si a la guerra vau córrer tant no fou pas perquè teniu les cames ben fetes, almenys com les d'aquella senyora que us he dit. I sou un home que podrieu haver fet menys coses que les que haveu fet. I doncs, home? Quantes? Set aspirines en tota la vostra vida? I el vostre pare, una? Com voldrieu que la casa Bayer hagués agafat l'anomenada que ha agafat si s'hagués hagut de refiar de vuit aspirines? Sí, m'he desviat altra vegada. La culpa és vostra per haverme interromput. Ja sé que de paraula, no, però oi que les haveu pensades la majoria de les coses que us he dit? Que ja no us ve d'aqui? Ja ho anireu sabent, ja ho anireu sabent...Erem, quan ens havem desviat...sí, que vam restar sols amb Tània sense diners i sense vodca i que existia una amenassa d'una tirada al riu, i que jo vaig decidir fer quelcom. Vaig explotar el meu físic. No, amb dones, no. Fa unes estones que us torneu mal pensat...Em vaig aturar davant d'un bar. Tenia uns pocs, poquíssims centaus. Vaig entrar. Un entrepa, no en dieu un entrepa ara de dues llesquetes de pa amb pernil entre llesqueta i llesqueta?, ultrapassava els centaus que jo portava. Unes noies que menjaven i bevien em miraven rioleres. Jo em mirava més els entrepans que a elles. Una havia deixat l'entrepa a mig menjar. Sortiren i, damunt del taulell, hi restava aquell pa i pernil indultats. Aprofitant que el camarer estava d'esquenes, anava a fer us del material indultat quan la noia que l'havia deixat es tombà a mirar-me i va veure l'acció. Hi ha petites coses que tenen grans conseqüències, devegades, naturalment, no sempre. La

noia deixà les companyes i se m'acostà. Segur que em va dir si no tenia diners, però jo com que no la vaig entendre em vaig limitar a alçar les espatlles i a dir uns mots en italià. Ella degué dir que ja ens entendriem, i vaig suposar que havia suposat bé perquè cridà:

- Francesco! - que era el nom de camarer el qual n'havia fet abans a Sicilia i era protegit de la màfia. I a través de Francesco ens vam dir aquestes coses:

- Teniu diners?

- Sí, pero pocs.

- Que no teniu treball?

- Tinc treballs.

- Us agradaria treballar?

- No sé fer res.

- Doncs de què heu viscut fins ara?

- De la renda d'una princesa, de les propines d'un princep i de les bufes d'un ex propietari rus. Però jo no sé fer res.

- Es igual.

- Es igual?

- Sí, vos teniu un bonissim aspecte.

- Déu n'hi do...

- Em voleu seguir?

- A on?

- No us esvareu. Intentarem trobar-vos feina si ja no teniu princesa, princep i ex propietari. Us agrada el cinema?

-- Fa anys que no hi he estat.

- Us podeu convertir en un primer actor. Anem. No voleu pas un altre sandwhich?

- No, em faria mal.

- Podeu parlar francès?

- En sé unes dotzenes de mots.
- N'hi ha que no en saben cap. Tenim Esther que en sap també uns quants. Si ella sap els mateixos que sabeu vos estem salvats...

Quan ens reunirem amb Esther se'm feu un petit interrogatori. Vaig més o menys dir les coses que ja coneixeu. El final fou,

-...i ara ja ho veuen, el princep passat avall, el senyor Pelstrussov també, i Tánia té ganes de tirar-se al riu i de fer-hi tirar a mi...

- Si jo fos director en faria una gran pel.licula de tot això que haveu contat! - va dir una d'elles segons traduí Esther.

Les noies no deixaren de mirar-me durant tot el relat, i m'animaren molt. Elles treballaven en una de les grans productóres de pel.-licules, de moving pictures, com en deien. De moment feien papers de tercera o quarta mà i era, deien, una sort ja que cada dia es presentaven centenars i centenars de noies plenes d'il.lusions, i no eren acceptades. Elles, amb aquells papers que de tant en tant feien podien festejar i tot...Em presentaren a un manager i una de les noies em feu d'advocat defensor contant al manager, segons em va semblar una veritable Odissea...L'haveu llegida l'Odissea? No tota, ja ho veig. Ja m'ho penso que no sabeu grec. La traducció de Carles Riba, no? Gran traducció, amic. Gran traducció. I d'Homer, què en penseu? Que tota la familia de l'Olimp li deu molts favors? Potser teniu raó. Amb les coses de la gent de l'Olimp els escriptors grecs s'hi van fer molt bons. Es clar que les sabien explicar bé, ja se sap. Ara no es tenen a mà els recursos que ells tenien. Oh, si els grecs de llavors, els que ho feien bé, ja va sense dir, hi fossin ara, en lloc dels amics de l'Olimp doncs farien sortir el senyor Churchill,el senyor Lenin, el senyor Hitler, el senyor Fleming, el senyor Macià, el senyor Carner i potser la senyora

Passionaria. Si tinguéssin la mateixa traça que van tenir quan parlaven de la senyora Afrodita, del senyor Mart, del senyor Zeus del senyor Eusculapi i del senyor Neptú, quedariem parats de la vida i miracles d'aquests senyors d'ara contada per gent de la mida d'Homer, no us ho penseu? Oh, jo veig que encara es fan coses dels grecs d'abans i això que fa segles que llurs autors fan malves! Vos sabeu el partit que en treurien Anacreont, Sòfocles, Euripides, Aristofan, Plutarc i companyia del desembarc a Normandia, del Procés de Nuremberg,, de la Batalla de l'Ebre, del pas general a França, de la Revolució dels Clavells, de les bombes atòmiques, de l'Estat de les Autonomies, de les determinades maneres d'entrar i sortir del Congrés, de l'anada a la Lluna, dels preus dels paletes, de la contaminació, de Don Helenio i de l'excés de diners als bancs? Sí, sí, erem a la presentada al manager. Em feren unes proves. No se'n presentaven cada dia d'elements els quals s'havien mogut entre princeps i princeses, però els focus i reflectors em feien anar amb els ulls tancats i vaig envestir dues a tres vegades a una actriu a la qual no havia d'envestir. A l'hora de dir quelcom trobaren que la meva dicció no era clara, que les meves maneres eren afectades, que la màquina no s'havia de mirar... Així com amb les dones, si elles haguéssin manat, hagués fet una carrera positiva, els que em feren les proves eren homes i els homes més aviat em miraven malament. La meva actuació als moving pictures fous discretíssima. Feia de poble, de creuat, de remador de galeres, de pell,roja vist de lluny, de soldat romà...però aquelles meves diguem-ne actuacions permetien que Tània no es tirés al riu. I això per a mi ja era una gran cosa perquè la noia estava emmaniada que si ella s'hi tirés jo m'hi havia de tirar al da-

rrera. I Tània volia que al riu ens hi tiréssim a negar. Tirar-se al riu i no negar-se era no fer res. Ultra aquest egoisme de salvar la vida de la princesa i la meva propia, el meu pas pels movings em permetia portar vodca a casa, i amb el vodca deixaven d'haver-hi problemes. Ja sé que penseu que amb vodca n'hi havien d'haver més de problemes, però penseu malament. Jo tot el que us puc dir és que Tània, quan tenia vodca, era tota una altra. Normalment ja no era la princesa esplendorosa de temps endarrera, havia envellit i passava estones i més estones mirant el sostre amb una seriositat total. Ara, quan teniem vodca, reia, cantava, es posava el millor vestit que tenia i es tornava uns anys més jove. I m'obligava a beure a mi, de la mateixa manera que dies passats m'obligava a tirar-me al riu si ella s'hi tirava. Si per amor a Tània m'havia de tirar al riu, per aquest mateix amor l'havia d'acompanyar bevent. O l'estimava o no l'estimava. Doncs si l'estimava havia de beure si ella bevia...Sí, ja ho sé, si vos no haveu mai tingut l'hàbit de beure això us semblará estrany, però oi que si heu estat enamorat d'alguna dona a la qual li agradés el cant,ella volia que a vos el cant us complagués? O que vos cantàveu perquè a ella li plavia? No sigueu irònic, senyor. Per què penseu ara que si una dona renta plats i vos n'esteu enamorat, heu de rentar plats per a fer-la contenta, o sargir mitjons, brodar o empolvorar-se...? Tampoc s'emborratxava Tània. Tània bevía, deia, per a conservar la nacionalitat. I jo observava que quan jo mateix volia conservar la nacionalitat em donava compte que posseia unes facultats que amb la sobrietat no es tenen. Amb la conservació, bevent, de la nacionalitat, esteu en el punt just de dir quatre floretes a les noies, de discutir amb qui sigui el tema que sigui, de fer les paus amb un convilatà amb el qual feia temps que no us deieu

res, de dir com penseu, de quin partit sóu, de qui esteu content, a qui no podeu veure, de fer una rélació de la gent principal que porta banyes, de trobar defectes a obres premiades, de retratar ministres a la vostra manera, de fer declaracions favorables a l'oposició...Vos ho dieu sense necessitat de beure tot això? Tot? Ah, només ben parlar de l'oposició, vaja...Jo, doncs, feia d'extra. Estic segur que si en lloc de directors hi haguéssin hagut directores, hagués arribat al capdamunt ja que les dones, us ho repeteixo em miraven bé, però hi havia directors. No ens hi podem batre amb la forma que hem trobat el món...Que potser creieu que aquest món d'ara s'acabarà quan les dones ataquin fort? Moltes a casa ja manen, i fa temps, però encara no han sorgit números uns en segons quins rams per ara clos tancat dels homes.. Sí, boxegen, toregen, corrent, salten, defensen plets, són diputades, neden, porten cotxe...però encara totés s'emmirallen. Saben que han de fer goig. Saben que una diputada jove s'escolta i se la mira amb molta més atenció que a una diputada passada d'edat. Fins ara sempre havien excel.lit en les coses que feien sempre. Hi han hagut carnisseres extraordinàries, modistes de renom, butifarristes de perol de fama universal, portentoses mares de familia, monges fenomenals, ballarines úniques santes de prestigi, dides excel.lentíssimes, cuineres memorables, rondinadores de prestigi, i, de totes, moltes guapes. I han estat precisament les dones guapes les que han fet trontollar mitja humanitat. Està per veure quan arribin a caps de govern, a revolucionàries de primera fila, a tinentes coronels de la guàrdia-civil, a tiradores de bombes, a directores de banc, a capataces de mines, a pilotar astronaus a la Lluna o més amunt, a presidentes de repúbliques, a mestresses d'obres, a passadores de contraban,

a salvadores de nàufregs, a capitanes de bombers,a podadores d'arbres, a defenses centrals, a descarregadores de molls, a ministres de la guerra, a directores de filharmòniques, a trasplantadores de membres de compromís i a bufadores d'ampolles, està per veure, deia, com se'n sortiran. Segurament se'n sortiran bé a jutjar per les coses que diuen de la igualtat de drets...Ah, vos penseu que si són guapes se sortiran de tot? Guapes i joves, no? I quan no siguin ni una cosa ni l'altra? Es clar, hi ha molts càrrecs que la guapesa no es necessita per a res...Sí, aniría molt llarg això, sobretot si en aquestes converses hi prengúes part alguna dona. Afortunadament només parlem nosaltres dos i, encara, vos no feu altra cosa que seguir la parlada de pensament...

De tant en tant sortiem amb Tània. Un dels dies que vam sortir vam assistir a una cursa de cavalls. Hi havia apostes. Tothom apostava a un cavall quin ofici era guanyar curses. Tània em va dir que apostéssim. A mi no m'ha agradat mai fer apostes. En feu vos? Tots els quartos els haveu fet treballant? Sí, però se'n fan pocs. No n'hi ha cap ase gras de treballar, es diu. En la vostra vila també? No haveu apostat però haveu posat en rifes...Oh perquè no fos dit perquè no fos dit...i si haguéssiu tret una rifa grossa els haguéssiu llençat els quartos? Res, senyor, tothom que posa a la rifa es pensa treure. De no ser aixi seria bèstia posar-hi. Es la mateixa cosa dels que concorren a premis. Hi concorren per a guanyar-los. Us penseu que un que ha passat anys, mesos o dies fent un llibre, el porta a concurs per ganes de portar-l'hi? I doncs, ja estem entesos...

- Aposta pel cavall número tres! - em va dir Tánia.
- Si no ha guanyat mai d'ençà que es fan curses.
- Es igual. Aposta-hi. Sé que guanyarà.

- I com ho saps?

- D'ençà que a casa hi torna a haver vodca sé moltes coses. A Rússia ja no hi tornarem mai més. Ara ja és segur. Ha estat la més gran girada de truita de la història. Els grans ducs, els comtes, els princeps i els grans propietaris n'hauran de ser de nom i fora de Rússia. Poden posar a subhasta tots els títols. A n'els russos d'ara els van donar el títol de grans, són un dels cinc grans,i acabaran volent ser els més grans de tots. Són molts i els hiverns són tan freds com quan hi havia tsars. I de bombes prohibides en tenen més que els altres. Em vaig convertint en una mena de mèdium sense que ningú em posi en trànsit. M'hi posa el vodca. Creu-me posa tots els diners que tinguis a favor del cavall número tres. Ha de guanyar, ho sé, ho sé segur...

Els diners guanyat fent caigudes de cavall, saltant d'un precipici substituint a l'actor de moda, salvant presoners d'un incendi i remant a galeres, són guanyats amb molta suor i molta por, però Tània era Tània i jo no la podia contradir...I el cavall número tres va guanyar! A la nostra manera vam fer una fortuna. Ni essent princesa, em va dir Tània, havia vist tants diners plegats.

- I ara no t'hauràs de moure més de casa i ens podrem de nou aconductar al vodca...

Es clar que vaig deixar els movings... Mireu, jo vivia amb Tània i hi volia viure bé. Que havia de beure vodca? Doncs en bevia.. I la noia em va anar ensinistrant en l'art de beure bé. Beviem a glopets. I fins al migdia parlàvem italià. A la tarda parlàvem francès i, vinguda la nit,a casa només es parlava rus. Quan jo deia bé la lliçó em petonejava a les galtes...

- Ara parlaré, em deia, amb el gran Ivanovitx, i amb Aglaia Naiuskiova, amb l'Alexandrevitxcaia i amb Màxim Gorki. I amb el comte

Lleó i amb el gran Boris, el qual em dirà moltes coses de Vladimir Ilitx Ulianov...Ho sabies, Bernat, que a Rússia també hi ha motius? Aquest Vladimir era conegut per Lenin. i a Josep Viasrionovitx Dshugashvili, li deien Stalin, i a Lleó Davidovitx Brontein, li deien Trotzki, i Gregori Yefimovitx, era conegut per Rasputin... Ho sabieu que a Rússia exercissin l'art dels motius? Home, potser en tanta de manera com a casa vostra no, però s'hi dedicaven a posar motius a la gent, i dels noms propis en feien diminutius. De la senyora Clarà, per exemple, ells en deia la Clarana...Ah, a la vostra vila també? Ja m'ho penso que malgrat algunes similituts els russos són una cosa i vosaltres una altra. Sí tots vau fer una revolució però els russos la van guanyar i ací es va perdre..No, no us en parlaré de les coses d'aci. Les deveu saber millor que jo...

Doncs a les nits Tània deia que parlava amb tota aquella gent que us he dit. Si us haig de dir la veritat, jo no vaig sentir mai cap contesta, només sentia a ella preguntar i més preguntar. Algun cop vaig gosar dir-li que jo no sentia res, i la contesta d'ella fou que jo no era rus o que portava poc vodca a dins. Li contestava algú a Tània? Jo em recordava d'aquelles ja llunyanes sessions del pare Bernat amb la col.laboració de dues ties, però en el cas de Tània no hi havia trampa, en el suposat, és clar, que el pare i les ties en fessin sempre. Potser sí que alguna vegada un esperit es feu sentir a casa, ara ja no en dubto tant com temps endarrera, però així com a casa la comunicació es feia per mèdium, les possibles contestes dels consultats per Tánia es feien per mediació d'un estat determinat d'infusió de vodca...No, no, això és la pura veritat, senyor. Jo tinc l'obligació de creure'm a Tània. Ella, fins a migdia que deixava el vodca en repòs, era gairebé normal. Ni ho provava de tenir

sentades amb primeres figures russes. Ho començava a provar de les nou en amunt. I, segons ella, li contestava tothom...Ja sé el què penseu, ja, que qui li contestava era l'esperit del vodca. I ho penseu per a enriure-vos-en. Però heu de tenir en compte que el vodca, igualment que altres begudes està formada de coses vives. Els raims són una cosa viva..Ara penseu amb to mofeta, amb l'esperit de vi. Es igual. Sabeu la composició del vodca, no? Es un aiguardent, encara que sigui rus. Tothom el fa a la seva manera l'aiguardent. N'hi ha que s'acontenten a diluir l'alcofoll pur amb aigua. Els delicats de paladar el perfumen amb anís. D'altres hi posen cireres normals i d'arbóç, groselles i gerd. Uns altres hi fan intervenir nous, canyella, celiandre, clavell i vainilla...aquest és exactament el què penseu: ratafia...Doncs la patata, el sègol i el blat de moro del vodca són coses vives. Bevem coses vives i malgrat aquest vostre somriure d'incredulitat tenen influències devegades més enllà dels que les beuen. No, no, és provat. Ja ho veureu si no acabeu la paciència escoltant-me...No, amic, els que fan aixecar la taula en públic disposen de gent llogada amb una llistó amagat a la mànega de l'americana. I els que diuen cent noms distints donant un número a cada cosa, o són elements que tenen més memòria que els altres, o es refien d'un apuntador dessota l'escenari el qual al dir la gent que paga un número, apunta a l'endevinador la cosa a la qual correspon el número tòt previament manegat. I els que adormen pares de familia o a gent d'altra condició, són elements ben dotats per a fer-ho. Aquí no hi ha truc de cap mena. Ara, no tothom és bo per a fer adormir semblants, ni tothom val per a deixar-se adormir malgrat que hi ha molta gent adormida sense necessitat de que ningú els n'hi obligui. I la transmissió de pensaments entre gent viva

és cosa provada. Ara vos us demaneu quina relació té tot això amb les propietats del vodca, i jo us diré que si aquesta beguda no té relació amb les coses entre vius, en té en converses que poden tenir els vius amb gent que ja no n'és de la manera que ens pensem, i en té, i aquest és el meu cas com s'anirà veient, en l'endevinada de pensaments...Si us ho estic provant això i jo ara ja fa temps que no estic aconductat amb el vodca! No estic parlant de miracles. Els miracles són una cosa que els humans no hi podem donar cap explicació, malgrat que se'n vegin sovint. Expliqueu-me, si us plau, una sortida de sol...Doncs doneu-me explicacions de coses més arran de terra. De què vivia la gent quan tot estava racionat? No és un miracle treure una rifa, tenir bons ministres, l'enamorament d'una dona i un home que mai no s'havien vist, tenir bona veu, haver descobert les ulleres, el foc, la Santa Espina... no acabariem mai, senyor. I si s'han fet totes aquestes coses, i vos les accepteu com semblants a miraculoses, trobeu estrany que Tània tingui respostes a preguntes fetes a personatges els quals fa temps que han estat donats de baixa dels censos municipals? No, no, el que passa és que els municipis s'hi haurien de mirar més a donar baixes definitives. Quedarien més bé donant-les temporals. No em seguiu i esteu pensant que moltes coses que es condieren emparentades amb la miraculositat són degudes a l'avenç de la tècnica. I us penseu que els tècnics de debó són com l'altra gent? Oh, veureu tampoc tots ens podem comunicar amb els esperits ni endevinar pensaments, només faltaria això! Els ben dotats per les coses que siguin són miracles vivents, no en dubteu pas. Veureu, podeu tocar, vos o mil d'altres, el violí com Toscanini? Espreu-vos, espereu-vos, coneixeu gaire gent que faci els discuros que feia el senyor Castelar? I gaire que pugui fer el Cementiri Marí, el Cant Espiritual, la Quinta Simfonia, el Colós de Rodes, la Sagrada

Familia, l'oli de fetge de bacallà i la teoria de la relativitat? Doncs ja teniu explicat perquè els que tenen converses amb els esperits n'hi poden tenir, i els que endevinen pensament en poden endevinar. Amb l'ajut, en aquests casos, del famós aiguardent rus. Ara bé, no tothom que en beu obté aquestes facilitats. Encara hi ha classes, amic meu. No us penseu pas que bevent-vos mitja dotzena de copes de vodca els de l'altre costat ja us diran que estan a la vostra disposició, ni tampoc us ho diran si bevent passeu de la mida. S'ha de trobar el punt just. No s'hi pot anar barroer bevent. Si hi aneu acabareu malament com hi vaig acabar jo. Sí, els borratxos són els que fan dir mal del vi als que no en beuen. Mai s'han posat com a exemple els borratxos constants, dic els borratxos constants perquè hi han els ocasionals, els que sostenen que aquest estat ocasional és beneficiós per a la salut i que allò que realment fa mal és el beure sense mida, a perpetuitat. No hi insistiu, ja us dóno tota la raó que un excés de beguda porta dificultats domèstiques, públiques i econòmiques, però beure raonablement és posar-se a punt per a trobar el consonant d'un sonet, l'acabament d'una melodia, d'un grup de cases barates, la manera de tocar la barbeta per a desanutjar a la senyora, el cop de pinzell just que fa passar un quadre de normal a genial, la trobada d'un impost nou per el director de l'economia nacional...i és l'estat recomanable per a disdutir amb els esperits. Notem, però, que hi ha qui no es conforma en tot això que us he dit i beu més, convençut que farà millors versos, millors rapsòdies, millors cases barates, millors tocades de barbeta, millors pintures, i impostos més ben vistos. I ací hi ha la falla. També us haig de confessar que cal ser un predestinat per a parlar amb els esperits. No, no és gens fàcil. Molta gent ho ha provat i per vodca que hagi pres

no aconseguirà parlar mai amb el senyor Lerroux, per exemple, que jo desconec si bevia vodca. Vos no ho sabeu tampoc? Sería molt interessant saber quines coses bevia la gent que ha tingut càrrecs públics per tal d'estudiar si canviant de beguda ho podria haver fet millor...Tampoc és fàcil que es presenti qualsevol esperit. Hi han esperits que ja quan anaven associats amb la matèria era difícil parlar-hi. Per això la meva Tània que havia estat princesa podia fer-la petar una estona amb qui volia, sempre és clar, que el de l'altre costat hagués estat o fos rus. Que no pretengui un estudiant de batxillerat totjust iniciat posar-se en contacte amb el senyor Kant, un afeccionat burgès amb el senyor Carles Marx, o un esperitista de poca volada amb Alí-Babà. S'han fet massa elogis de gent que ara ja no paga contribució i tot aprenent d'esperitista hi voldria parlar amb aquestes primeres figures. S'ha de ser un bon esperitista i t'han d'ajudar les tomes de vodca i has de fer les demanades de conversa de menor a major. No es pot,d'entrada, pretendre discutir amb Molière, el Gran Khan o amb el senyor Miquel Angel, llevat de ser princesa com la meva Tània la qual s'havia fet explicar moltes vegades la victòria del vell Kutusov damunt Napoleó. No, no us penseu que sigui com fer una truita a la francesa tenir converses com les que mantenia Tània, ni com les que jo vaig mantenir per mediació d'ella...Mireu, a mi Tània m'ho deia que em contestaven esperits i jo a Tània no la podia contradir, ja ho sabeu. El primer dia de contacte amb gent del més enllà el recordaré sempre. De moment ho vaig fer ben bé perquè ella m'ho demanava. Em va dir que el meu rus ja seria acceptat i que anava bé de vodca. Jo us puc assegurar que aquell dia a casa no hi havia ningú més que Tània i jo. Eren dos quarts de deu de la nit. A instàncies de Tània vaig po-

sar a la consideració dels esperits el siguent questionari:

1) Si estaven contents de la vida que portaven

2) Si anaven sovint a Rússia

3) Si els bancs estaven segurs

4) Si creien que el socialisme se'n sortiria

5) Si s'havien trobat amb els homes del senyor Lenin

6) Si trobaven just el preu d'un jornal de paleta.

Jo no vaig sentir res, però Tània sí. Em va dir que l'esperit que es posà a tret parlava molt baix i que en lloc de contestar oralment ho faria a cops. Un cop voldria dir sí, i dos significarien no. Segons Tània hi havia esperits que sempre hi contestaven a cops, i que es podien sentir de qualsevol lloc. No hi havia barreres ni fronteres que impedissin l'arribada d'aquells cops esperitistes. Malgrat la meva bona disposició aquella primera sessió no fou massa engrescadora. Hi hagué interferències. Sí, al pis del damunt nostre hi vivia un ex-combatent que portava una cama de fusta de les d'abans, no una cama moderna amb sabates i mitjons, sinó un autèntic tros de pal, això sí, polit, de genoll avall, el qual no devia tenir son i es passejava per la seva cambra. Els cops de la seva cama portàtil es van barrejar amb els que donaven els esperits i fou impossible aclarir si estaven contents, si anaven o no a Rússia, si es podien portar diners als bancs, si el socialisme es faria gran o no, si convivien amb els homes del senyor Lenin, i si estava bé que els paletes cobressin el que cobraven. El tracte amb els esperits fou de què donarien un o dos cops, però amb les intervencions del cois del pis devegades se'n sentien tres o més i ho vam tenir que deixar córrer. Jo sí que em vaig desanimar una mica, però Tània no. Em va dir, això amb tota la raó, que els esperits no tenien cap cul-

pa que al damunt de casa hi visqués un ex combatent amb una cama de fusta, i que la nit de la meva primera prova no tingués son i s'hagués dedicat a pasaar l'estona passejant-se per la seva cambra. I hi van haver noves sessions. Tània em va fer perfeccionar el meu rus dient-me que davant el mal resultat de la nit del coix, ara les nostres trobades amb els esperits es farien a viva veu tant d'un costat com de l'altre...Home, no era pas un Tolstoi, però sabia prou rus per a manternir segons quines converses amb els invisibles contertulis que teniem a casa, si aquests no parlaven massa de pressa. No ho heu observat que a casa vostra mateix també trobeu gent que parlant es menja lletres i no l'enteneu prou bé? Doncs entre els esperits amics de Tània n'hi havia algun que costava d'entendre. Podien ser de llinatges tan amunt que volgueu però hi havia papissots, tartamuts i més d'un curt de paraula que deia les coses a mitges. Sí, devegades, moltes, Tània m'havia de dir: "Ara han dit això". I jo me la creia sense retop. Algun cop em mig revoltava ja que haver de passar la vida bevent vodca per a tenir converses privades amb les amistats de Tània m'enutjava una mica, la veritat. I ací va començar la segona part dels dos grans descobriments que vaig aconseguir en aquell temps i que us haurien d'explicar les coses que he dit de vos sense que vos me les hagiu dites...Un dia Tània se'm va plantar al davant i em va dir:

- Per què us enutja tot això?

A mi no m'agradava, no us ho tinc de repetir, donar mals moments a la princesa i vaig negar que estés enutjat.

- Bernat, no em neguis això perquè mirant-te sé el què penses i ja fa molt temps que ho sé.

- Però...

- Fes-ne la prova si no em creus. I ara mateix!

I, creieu-vos-ho o no, em va anar repetint les coses que jo pensava...

- Ara penseu que sóc la més formosa de Rússia...gràcies Bernat,molt amable de la vostra part però l'afecte que em porteu us retrata malamnt la meva pesona...Ara que un guariment de vodca és la millor manera d'entendre la vida...que el coix de dalt es diu Tomàs...ara, que us plauria deixar-vos la barba...semblaries més un rus...Ara, que si mai em tiro al riu no em deixaràs negar sola...sempre m'ho he pensat que em seguiries a sota aigua...i,ara, que els diners que ens feu guanyar el cavall número tres vindrà un moment que s'acabaran...

Tal com ho sentiu, tal com ho sentiu, amic. Espereu-vos, espereu-vos. Una de les coses curioses és que només em podia endevinar els pensaments tocades les nou de la nit, hora en la qual ella i jo portàvem la ració justa de vodca. Durant la resta del dia només podia saber les meves trifulgues interiors segons la cara que feia, cosa de molt bon endevinar sense cap necessitat d'estar abonat al vodca... Sí, sí, ja arribarà el secret de la segona part dels meus dos grans descobriments. M'agrada que tingueu pressa per a saber-la...Paraules de Tània:

- I ara tu pots, si vols, endevinar els meus de pensaments. Mira'm bé. No, no en saps prou de mirar. Sembla que em mires per a saber de quin color tinc els ulls i no per a endevinar les coses que penso!.. De què et serveix tenir aquests dos ulls tan grossos? Pos'hi més intenció al mirar...Ara! Què penso?

Ho endevinava allò que ella pensava, o ella per a tenir-me content ho feia veure?. Jo, com sempre, m'havia de creure Tània. Que què hi trobava en mi? Amic meu, no em mireu ara...Sabeu perquè vaig amb bastó? No, no, res de cèmpliments. Porto bastó perquè és com una cama

més. Segons quins dies per a caminar amb dues cames no en tinc prou. En necessito una altra, el bastó. I, amb tres cames,em defenso. Sí ja ho sé que hi ha molta gent que el porta per a presumir, que es presenta amb bastons mudats, per a enseyar. El meu és per a caminar. Heu vist segurament, quadres de Moisès i de profetes. Eren gent caminadora i portaven uns grans bastons...No ho sé si alguna vegada els havien fet servir per a garrotejar algun incrèdul. Naturalment, naturalment que algun cop en mereixem més d'una de garrotada. Abans els mestres eren els primers de dir que la lletra entra més bé si va acompanyada de garrotades...Bé, bé, hem de tenir en compte que els mestres cobraven molt poc i havien de viure sempre amb la ràbia al cos...Sí, sóc de la mateixa opinió. Els mestres haurien de tenir el millor sou del país. Si la gent no hagués anat a estudi, crieu que hi hauria hagut un Dant, un Petrarca, un Ibsen, un Muntaner, un doctor Robert, un abat Escarré,un Monturiol i un Pep Ventura? Sense mestres de tota aquesta gent i d'altra no se n'hagués cantat mai gall ni gallina. Es clar, home, de gent d'anomenada i de l'altra. Sense mestres ni es podria llegir el diari ni tocar el violí...Oh, tants recursos tenen els que escriuen com els que composen. No m'ho discutiu, senyor. Vos sabeu les coses que s'han fet amb set notes? Amb això aneu errat. Tenen més recursos els músics amb aquestes set notes que els literats amb una vint-i-cinquena de lletres incloent puntuació, accents i demés misteris gramaticals. Un violinista pot fer una nota que duri molta estona. Quin literat dels coneguts com a grans fabricants de literatura s'ha vist en cor de fer una ratlla completa amb una sola lletra? Un pianista, si vol,fa sentir, com a mínim deu notes a la vegada, llevat d'aquell que en va fer sentir més al fer la onzena amb el nas. Quin escriptor pot produir onze lletres a cop? Oh, veureu, veureu...Les lletres totes són d'un ma-

teix valor. Una "d" no passa mai de ser una "d", i una "m" no passa mai de ser una ema...I un músic pot actuar amb notes blaques, negres, corxees,que com sabeu són la meitat d'una negra, les fuses, que són la meitat d'una semicorxea i les semifuses que són la meitat d'una fusa. No, encara tenen més recursos els músics! Els sostinguts, els bemols, els compassos, les claus, les escales...Un músic por executar una pila de semifuses en un instant. Un literat no pot migpartir cap lletra, les ha de posar una darrera l'altra. Un diari, un llibre o un rebut de la Telefònica no el poden llegir més que dues o tres persones a cop, i, com sabeu hi han orquestres de més de cent compositors a les quals, al mateix temps, les poden escoltar milers de persones. Quin llibre ha fet ballar tanta gent com una cobla en temps de Festa Major? Sabeu quantes menes de balls es poden tocar? I cantates, motets, fugues, àries, duos, òperes, sardanes, havaneres, pavanes, sonates, concerts...No, no, el que passa és que hi ha més gent que escriu que pas que fa música. Escriure està a l'abast de tothom, però fer música, no. I que és difícil fer-ne ho prova aquella dita que deveu saber...Que un home, per a tenir el títol de tal ha d'haver tingut una criatura, plantat un arbre i escrit un llibre. No es parla de fer cap òpera en aquesta dita perquè és molt més difícil que tenir criatures, plantar arbres i escriure llibres...M'agrada saber que coincidim. I no m'agrada saber què pensen els que no em plauen. Ho vaig totseguit qui serà un bon mèdium o un mal mèdium. Vos em vau caure bé d'ençà d'aquell dia al cafè i per això us faig dipositari de les meves memòries...Doncs us he endevinat una pila de pensaments perquè de tant en tant i de forma esporàdica em revenen antigues facultats, sense saber com. No, ara no bec. Jo em penso que és cosa del temps. Ja alguna altra

vegada a l'entrada de Primavera m'hi he trobat que endevinava pensaments. No ho trobeu massa estrany, amic. No és més d'admirar que un nisprer que ha estat tot l'hivern sense dir res, pel bons temps es posi groc de nispros? Ja no, amic, ja no. Les coses pujades de to solen succeir en aquest pais a l'estiu. No, no, governi qui governi ja no m'hi fico.... Us fiqueu sovint amb els ministres vaig. Potser sí que n'hi ha que pensen malament i d'altres que no pensen o ho sembla per a segons qui, però ja us dic, que pensin com vulguin. A mi ja no em fotaran de gaire. Home, també m'agradaria que la gent no hagués de donar tota la raó a l'oposició. De tota manera jo tota la vida n'he sentit a dir mal del govern...No, tothom no. Es mani de la manera que es mani sempre hi ha algú que n'està content, ja se sap. Ara, si hi ha més descontents que contents...Sí, ja ho sé,ha tornat a sortir el govern. Ditxoès aquell, de govern, que la gent no en parla ni en bé ni en mal, ja us ho diré jo...

Amb tot i que jo sempre estava disposat a ser l'aliat més fervent de Tània haver de conversar sempre amb esperits russos no em queia massa bé, la veritat. Eren uns esperits especials, els quals, esperitats i tot, volien seguir mantenint el rang que tenien en vida. I segons ells deien, si bé en el lloc on actuaven llavors no hi havia la diferència de classes combatuda pels anarquistes, a ells als nobles, se'ls reconeixia la condició de noblesa que havien tingut. Es clar que hi ha coses que jo ni llavors ni mai les he enteses prou bé, entre elles aquesta de la diferència de classes i, sobretot, sobretot, malgrat sentir-les que aquella gent pogués parlar i escoltar. Il.lusions meves? No, amic. Si bé alguna vegada Tània m'havia de dir: "Ara han dit això o això altre", us asseguro que un d'ells,

i jo sabia llavors prou rus per a entendre'l, em va dir:
- El senyor Lenin ens ha ben fotut! Ens ha tractat a tots igual, i a Rússia no tots els nobles eren com els que explotaven els camperols i embarassaven camperoles. Alguns, com jo mateix, anava a partir amb els pagesos de casa, i totes les pageses joves del rodal meu es van casar sense la meva intervenció abans o després del matrimoni. I això el senyor Lenin no ho va tenir en compte, ell o els que actuaven en nom seu. Jo puc dir que era tan revolucionari com el senyor Lenin, però els homes d'aquest senyor no em van volguer escoltar...I tinc solucions jo per a moltes coses. Em penso que la meva actuació no pot passar de set minuts, però intentaré explicar-me. Sé, ací ho sabem tot, que hi ha molta gent que no té feina. Parlem-ne. Quantes dones hi ha que treballen? Si es quedéssin a casa on tanta feina diuen que hi ha, hi hauria molts homes que podrien treballar i que ara estan en atur. Això, per un costat. Per l'altre, tots hem volgut progressar. I sabeu què ha portat el progrés? Una sola persona fa anar vint, cinquanta, cent telers i abans n'hi havia d'haver una al davant de cadascun. De la mateixa manera que ara hi han màquines que porten el ciment fet restant feina a centenars de manobres. I les computadores, què? I els tractors, què?. I les màquines que seguen, baten i ho fan tot, què? I les que veremsense la intervenció de peus humans, què? I us penseu que el vi té més bon gust follat a màquina que quan ho feien peus humans?...
Jo, per si no ho havia entès bé, ho vaig fer corroborar per Tánia.
- Tania, mira què ha dit aquest gran duc...
I aquell gran duc va dir, ja amb Tania fent d'escoltadora:
-...Són faves comptades, senyors, si els meus punts de vista es tinguéssin en compte. Quanta gent treballa en un país determinat? quinze milions? I quants parats hi ha, un milió i mig? La cosa és

més que clara, clarissima. Que els que treballen treballin un 10% menys i ja no tenim parats. Oh, què volen vostès, que hi hagi quinze milions que cobrin i un milió i mig que no? Es cobraria menys, sí, però per altra part com que corririen menys quartos se'n gastarien menys...

No hi esteu d'acord, ja ho veig. Jo em limito a dir-vos unes solucions exposades per un esperit, i rus. Es possible que fossin solucions donades per algú que ja no necessitava anar a plaça cada dia, sabaters ni dentistes. Però encara pogué dir més coses durant aquells set minuts que havia de durar la seva actuació. Aquestes:

-...i penseu que s'ha de passar més temps fent vida d'esperit que pas portant calces. Davant la perspectiva de la durada esperitista, el pas per aquesta vida d'anar a treballar, festejar i rentar-se la cara, és un autèntic vol de papallona, un sospir, un llamp...I ja ho veieu, aquesta mania, aquest afany, aquesta dèria de no volguer arreglar bonament les coses d'una vida que dura tan poc. De què us servirà quan sigueu dels nostres aquest delit d'estrenar samarretes, de comprar el diari, de veure cames de dona, de pentinar-vos...

Sí que passava de pressa el temps, sobretot al costat de Tánia. Ja us he dit, no, que a mi aquell seguit de converses amb esperits russos no m'agradava. Era com us ho diré jo, com veure una pel.lícula dolenta, però a Tánia mantenir aquelles converses li plavia d'allò més. Tant, que arribà a obsessionar-s'hi i ja no se'n podia estar. I no sols en hores programades, sinó que ja hi parlava tot el dia. No menjava ni dormia, només bevia vodca i discutia amb princeps i grans duques. Jo li deia que acabaria malament que allò no podia durar. I un dia em va fer la gran revelació...

- Bernat - em va dir-, alguns esperits m'han dit que ja n'estaven

tips de parlar ells allà i jo ací, que la cosa millor sería que jo me n'anès on ells són...

- Però...

- No, tu t'has de quedar. No és pas com tirar-se al riu això. Només em sap una mica de greu anar-me'n perquè allà potser no hi ha vodca, però beu-ne tu, sents? A tu potser aquests nobles russos que encara van a mirar tan prim potser no t'acceptarien. I jo vull que et quedis per a parlar una mica amb tu quan estigui cansada de sentir la meva gent dir mal del senyor Lenin...

Sí, vaig quedar sol. I encara que sembli estrany vaig parlar amb Tánia quan ja no hi era. Recordàvem de quan ens vam conèixer, de com ens havíem estimat, les coses que fèiem, les converses que teníem...Em va dir que havia estat amb el senyor Alexei, són pare, el príncep, i amb el senyor Pelstrussov el qual va tenir una gran alegria de veure-la i li va dir que així que pogués em dongués records a mi. Em va dir també que allà no hi havia vodca, i ja que ella no en podia beure, que ho fes jo...Era Tània qui m'ho deia, i la vaig creure. Que com vaig acabar? Misèries. I no penseu malament. No sóc, us ho puc assegurar, un esperit vestit d'home! Encara que potser algú ha tingut aquest privilegi, no ho sabem. Hi ha moltes coses que no les sabrem fins que siguem on ara és Tània...Veureu, veureu, hi ha coses que no tenen explicació honesta. Com ho compreneu que, de cop, un ciutadà que era com els altres comença a despuntar i ja no té aturador? Agafeu el cas d'un pintor, per agafar-ne un entre molts, que fa el retrat d'un client i si el retratat li diu que entre el quadre i ell hi ha grans diferències, el pintor, que en aquell moment és un pintor de poques entrades, li diu , no li pot dir altra cosa, que potser amb el temps el quadre se li

assamblarà o ell s'assamblarà amb el quadre....I, tot de cop, comença a fer retrats que arriben a estar millor que els originals. Què me'n dieu, d'això? Hi ha o no intervenció extra terrestre? Oh, carai, s'ha d'estar a les verdes i a les madures. A estudi tots hem començat fent pals i ganxos. I tots els fèiem iguals, però un dia, a un, a un sol, li surten uns ganxos que fan feredat de ben fets i feia poc que els feia com els altres. Què, doncs? I els metges, i els poetes i els negociants de bestiar que surten diferent dels altres?I els tenors, i les dones guapes i els campions de qualsevulga cosa, hi ha o no intervenció de l'altre costat?! Ja sé que dubteu però jo no us puc pas dir una cosa per l'altra...

Vaig venir molt a menys amb la desaparició de Tània. Una nit li vaig dir que els quartos que ens feu guanyar el cavall número tres s'anaven acabant, i, amb ells, l'existència de l'aiguardent nacional de Rússia...

- No et preocupis, Bernat. Diumenge aposta al cavall número set. Vos direu si no ho vaig fer! Era un cavall, aquell número set, que només el feien sortir per a fer bonic. Gairebé era sempre el darrer d'arribar, però era un cavall simpàtic. Ultra això, una vegada va guanyar una cursa. Els altres cavalls, segurs que el número set sempre feia tard, es refiaren i perderen. A l'altra cursa una majoria apostà pel número set i perderen ell i la majoria. De tant en tant algú provava sort, però el cavall número set no guanyà mai més. Això sí, sempre sortia el primer i aguantava un córrer airós tota la cursa prescindit de si altres cavalls li passaven al davant o no. Que per què es mantenia en programa un cavall que sempre arribava darrer? Oh, veureu algun hi havia d'arribar darrer i aquell ja se sabia, ara, que hi arribava sempre...Sí, hi vaig apostar tot

l'efectiu que em restava. Algú, al veure-ho em va mirar rient:

- S'ha errat de número, senyor. Aquest cavall només va guanyar una vegada. Els altres, segurs que sempre perdia,es van confiar...

Podia portar la contrària a Tània encara que se m'avisés que aquell número set perdia sempre? No.

- Avui arribarem primers, senyor!

- Que li sobren, els diners?

- No. Me'n falten.

- Que no vol avisos, vostè?

- Ja m'ha avisat, senyor. Però el set guanyarà la cursa...

Es clar que guanyà. La cosa de la qual tothom es feia creus era que els altres corredors juraven que el genet del cavall guanyador li donava les ordres en rus.

Si jo hagués pogut apostar més diners aquell dia m'hagués fet milionari. Ho vaig dir a Tània, i ella em va dir que a la gent del meu país els quartos ens havien pujat al cap i que l'hi voliem arreglar tot...

- Sí, Bernat, però quan se'n tenen prous se'n tenen prous, i la teva gent mai en té prous...Jo he sabut moltes coses ara. I algú m'ha dit que al teu país els operaris no en tenien prou de ser operaris. Així que en sortia un que despuntava una mica, s'establia per a ell i passava d'operari a burgès. Es quan es va inventar allò de que val més ser un petit amo que un gros mosso. Van ser molts els operaris que van passar a burgesos i fou, aquella l'època més florent de casa teva...

Sí, ja ho sé, Tània podia anar mal informada, però haureu de convenir que s'hi afinava molt perquè no em negaréu que l'aspiració de molts operaris va ser, un temps, pujar d'estat, tenir casa a la

platja, portar barret i casar la noia bé. Avui, avui.. avui ja sé de molts fabricants que han ofert la fàbrica als operaris i aquests no l'hi han volguda. No volen maldecaps avui.. Avui la majoria d'operaris va a treballar en cotxe, té la casa plena d'aparells electrodomèstics i compra les coses que anuncia la televisió. I pels carrers no distingiu un operari d'un burgès. Es més. molts burgesos ja comencen a anar vestits d'operari...Oh, mireu, potser pensant en una girada de truita que no se sap de quin costat es pot girar amb el temps. Sempre han estat previsors els burgesos de casa nostra...Ah, vos creieu amb eleccions...Si en quatre anys, penseu, els uns no ho fan bé, es voten els altres i se'ls prova durant uns altres quatre anys. I si ho fan tots malament? Oh, és que els que manen ho han de fer bé necessàriament? Mireu, mireu, jo també tinc les meves idees amb això. Al ministeri d'agricultura hi hauria d'haver un pagès, o dos; al d'economia, un ric i un pobre, al ministeri de treball, no falla, un treballador, a sanitat un malalt i un metge; a obres públiques, un paleta; a comerç un comerciant, com hi hauría d'haver un manyà a indústria i un pescador a pesca. A abasteixements, cap dubte, una mestressa de casa...a justicia, sí, a justicia, un jutge. Gent d'ofici, senyor, gent d'ofici. Us penseu que les fàbriques, quan anaven bé; hi anaven perquè les feia anar algú que no sabia fabricar? Es que vos us deixarieu afaitar per un barber que no fos barber? Es que us deixarieu fer unes calces per un negociant de bestiar que mai n'hagués fetes cap? I si tinguéssiu un malalt a la familia, oi que no el portarieu a visitar a un estanquer, a un salador d'anxova a a una telefonista? Si tinguéssiu caixa forta, nomenarieu caixer a un practicant del set i mig? Si, sí, tot ha vingut de que Tània em va parlar de l'afecció de la gent

del nostre pais a tenir diners...Es que ara ve la part més delicada de les meves memòries. Jo havia dit a Tània que tornés a fer guanyar al cavall número set i ella em va retreure les ganes de fer diners que tenim a casa nostra, i, pensant tenir, jo i el cavall,l'apoi de la princesa, ho vaig deixar tot a la taquilla a favor del cavall...Sí, va perdre. I va començar el meu calvari...

Ja feia dies que el porter em deia que no es podia esperar més, quan en realitat qui no es volia esperar més era el propietari del pis. Jo ja li deia al porter que per a viure enaquell pis, amb els sorolls que s'hi sentien, i amb un coix al damunt que es passejava de nits, s'hauria de cobrar en lloc de pagar, però el porter em responia que ell tot el que podia fer era dir-ho al propietari el qual, si veiés que el pis no es llogava potser sí que es decidiria a pagar a qui l'habités...

No us puc pas dir, si vull dir la veritat, i la dic, si vaig fer cent oficis aquell temps. El que sí vaig fer fou cent maneres distintes per a poder menjar cada dia. Tenir gana, amic, et porta, els primers dies, a fer qualsevulga cosa per tal de fer-te-la passar. Si no reeixiu t'hi vas acostumant i t'entra una mena de mandra que et fa indiferent al pas de dones mudades, a que t'empentin pels carrers, que et trepitgin o a que l'autoritat et faci passar uns dies tancat per haver-te apropiat d'un meló el qual potser tampoc s'hagués venut a la parada on el tenien exposat. Llavors com que no bevia ni tenia domicili m'era impossible posar-me en contacte amb Tània per a demanar-li un cop de mà en la meva galdosa situació. Es clar que vaig pensar amb els moovings, però aquella mandra ocasionada per la manca general de calories m'ho impedia...Assaltar un banc, dieu? En primer lloc en l'estat que em trobava si hi hagués

entrat segur que no n'hagués pogut sortir, sobretot si n'hagués hagut de sortir de pressa, i, en segon lloc, perquè els diners dels altres m'han fet sempre un gran respecte. No hi pensava amb els diners. Mireu si no hi pensava que un dia deambulant pels carrers sense saber on anava, vaig veure una cartera al sòl. La vaig collir, vaig mirar l'interior i hi havia diners i, a més a més, uns talonaris de xecs signats en blanc. De moment vaig pensar que potser el propietari no sabia els que hi tenia a n'aquella cartera i que me'n podia quedar algun, que tant li feia sostreure un pollastre d'un mercat com els diners per a comprar-lo, tot era per a menjar..però no, mai m'havia passat pel cap quedar-me uns diners que no eren meus, i tampoc m'hi passà llavors...Que un cas de gana justifica moltes coses? Tot el què volgueu. Que què vaig fer? Doncs vaig portar la cartera a la primera comissaria de policia que vaig veure.

- He trobat aquesta cartera - vaig dir.

- Deixeu-la.

- Oh, no he pas vingut a ensenyar-la. He vingut a portar-la. Tingui, i passi-ho bé.

- Alto, amic. Hem d'informar a qui l'ha perduda.

- Es igual, és igual. Passi-ho bé.

- Un moment, un moment. Hem de mirar el contingut i si és el mateix de quan la cartera es va perdre. Veurà, on viu, vostè?

- Què té que veure on visc jo en que hagi trobat una cartera i l'hagi portada!

- Miri, a la policia s'hi va o no s'hi va. On viu vostè?

- Jo havia viscut al carrer tres-cents-tretze, on passa el tren penjat...

- Ja és tenir ganes de viure viure a n'aquest carrer! Però ara on viu?

- Doncs ara... ara no visc en lloc, senyor.

- Miri, miri, vostè no es mou d'ací fins que hagim localitzat a l'amo de la cartera i ens digui que no hi falta res, m'entès?

- Oh, ja li dic jo que no hi falta res. Ei, almenys que l'hagi trobada algú abans que jo i hagi fet us de part de l'efectiu...

- Vostè l'ha oberta la cartera?

- Sí, senyor. Si no hi hagués vist res a dins es pensa que l'hagués portada? Què n'haguéssin fet vostès d'una cartera buida?

- Bé, bé, vostè s'esperà, i si mentre s'espera vol beure un cafè...

- No sap pas el favor que em farà! I si junt amb el cafè em pogués donar quelcom per a sucar-hi, encara millor.

El policia em va mirar més que de costum. Un temps jo hagués sabut què m'anava a dir. Llavors vaig tenir d'esperar que m'ho digués.

- I vostè, amb l'aspecte de passar gana que fa, ha portat una cartera amb diners a dins? Amb tots els diners a dins? A veure, les butxaques!

- Buides, senyor.

Se n'assegurà posant-me les mans a les de l'americana. Jo les dels pantalons ja me les havia girades al revés. Sortí uns moments. Vaig sentir com telefeneva, probablement al propietari de la cartera. Quan va tornar a entrar,

- Senyor, allò del cafè, ja hi pensa?

- Ah, sí, el cafè...

Em portà un got de plàstic blanc ple de cafè i unes galetes. Al veure la manera que vaig envestir cafè i galetes, aquell home, per uns moments, deixà de ser policia.

- Si voleu, us en puc portar més...

- Si ho feu us portaré totes les carteres que trobi!

La pau dels esmorzars ebdarrerots no la vaig pas fer, però Déu n'hi do, tant Déu n'hi do que el policia em va haver de dir:

- Voleu dir que no us farà mal tant cafè?

- El que fa mal, senyor, és no prendren mai!

Sí, es presentà el propietari de la cartera. Jo ni me n'havia adonat prenent el novè cafè amb galetes. Es veu que comprovà el contingut de la cartera. No hi faltava res.

- Qui l'ha trobada?

- Aquell senyor que pren cafès allà.

- Que n'ha pregos molts?

- Amb aquest és el que fa nou.

- Per esperar la recompensa?

- No, no, ell ja volia marxar així que ha deixat la cartera, però jo no ho he volgut. No he volgut que marxés sense que vostè comprovés si tot estava bé.

- Senyor, jo sóc el que ha perdut la cartera.

- Jo el que l'ha trobada.

- Em farà un gran plaer si el puc acompanyar a casa seva.

- No, no. No cal que es molesti. Ja he pres nou cafès...

Va insistir i insistir i a la fi vaig decidir seguir-lo. Em feu pujar en un cotxe fenomenal. El faria parar a qualsevol lloc i baixaria...Ningú les enten prou bé les coses que succeeixen devegades. Quan em va semblar,

- Ja es pot aturar ací.

L'home em va mirar una mica esvarat.

- On vol dir ací?

- Sí, ací mateix davant d'aquesta casa de les palmeres.

- Ja ho sap que ací és a casa?

- Doncs es pari una mica més avall. Es igual...

- Senyor, on viu vostè?

- Ui, molt lluny d'ací. No s'amoini, no s'amoini, amb aquests nou cafès que he pres hi arribaré sobradament.

- De cap manera, de cap manera. Jo el deixo a casa seva per lluny que sigui. No faltava més. Fa cara d'italià vostè. Que viu al barri dels italians?

-- Just.

- Hi serem en quatre salts, home. N'hi ha d'especials d'italians, o que diuen que en són. Sí, fan el negoci de trobar carteres. Un, les pren. Després fan saber a l'interessat on es troba la cartera, la hi tornen i reclamen el 10% dels diners que hi havia. No, a mi encara no m'ho han fet. Avui em pensava que debutaria, però a l'haver-me avisat la policia ja he vist que no era cosa d'italians...I ara que parlo de gratificació, tingui, si és servit...

Avui potser no l'hagués acceptada aquella gratificació, i no és que em sobrin els quartos, vaig fent, vaig fent i prou, però entenc que quan es troba una cartera i es torna, es torna per la satisfacció de tornar-la, no? Però llavors jo anava absolutament escurat, blau, que diueu a casa vostra...Sí ja sé que també dieu blau com un mataparent. Quan vam arribar al barri dels italians, l'home es va comiadar molt amablement, malgrat que ho feu mirant-me molt.

- Si mai torno a perdre la cartera, m'agradria molt que la tornés a trobar vostè. Memòries a casa seva!

Jo, és clar, no hi vivia al barri dels italians, ni a cap barri. Dormia en algun banc deshabitat d'algun parc públic. Un temps sí que ho hagués sabut que aqeull home em seguia, llavors no, malgrat aquells nou cafès amb galetes que vaig prendre a compte de l'Estat a una comissaria de policia. Vaig voltar una estona pel barri ple

de criatures saltant i xisclant i d'homes transitant en samarreta. Les dones estenien roba de balcó a balcó, com si fossin a Nàpols, posant al dia les noves del barri. El parc públic era una mica lluny. Sí, tenia uns diners, però no els necessaris per a llogar un pis mal que fos un del carrer del tren penjat, i aquells diners em permetrien menjar uns dies sense passar pels departaments privats de les comissaries de policia. Em dedicaria a trobar carteres. El que calia és que hi hagués gent que en perdés. Al parc hi vaig arribar bé amb el valuós ajut d'aquells nou cafès amb galetes. Hi havia ja, de cara a la nit, molts bancs ocupats. Si feies massa tard devegades no podies dormir als bancs i ho havies de fer a terra, que encara hi ha diferència...No, damunt terra poc trepitjada encara s'hi dorm bé, sobretot si tens son...Ja m'ho penso que hi haveu dormit. No cal que m'ho digueu. En temps de guerra, no? Home, en els bancs dels parcs públics encara no hi han hagut canonades. Això vol dir que s'hi pot dormir millor que pas vora els fronts. Sí, ja ho sé, ells començaven aviat. Algú ha dit que potser anaven a tant per canonada. En el vostre llibre ho dieu? Jo no penso pas fer-lo el meu llibre de la guerra. Em posa trist parlar de misèries. El nostre País a cada bugada fa molt temps que perd llençols. Quan morí Martí l'Humà s'acabà tot. Què hagués passat si s'hagués nomenat rei al comte d'Urgell? Heus-aci el gran interrogant. Vos sóu dels que creieu que el desterrat de Peniscola ho va arreglar tot? Jo, sí, amb perdó. No sempre hem de pensar igual. Oh, veureu quants habitants té Finlandia? I amb el fred que hi fa! I Mònaco, i Andorra, i Albania, i Malta... No és questió, em penso,del nombre d'habitants això. Quan passà l'ensarronada de Casp la gent potser perquè hi havia un futur sant pel mig, no va reaccionar prou bé. Sí, altres vegades sí, però mireu-vos-ho com vulgueu, a partir de Casp hem perdut sempre. Hi

ha molta diferència a dir "No!" o a dir "Com vulguin vostès..." També sé que vos no us vau moure de la vila. Vau fer bé. Els camps de concentració de França, i això que eren camps d'un pais republicà, foren, per a molts, uns mals camps. I a la vila se us van portar bé, no? Home, fer una guerra on s'hi tiren tantes canonades i que cap us toqués no és per a queixar-se. Sí, i vau arribar mig baldat i el netge us receptà un any de llit, i feieu la manilla de rector i vicari amb el vostre pare...No, no, avui tinc el dia. Ja us ho havia dit abans...Penseu, penseu...Molts mesos a Portugal on vau trobar gent que us va donar la mà prescindint de colors perquè era gent de la vostra vila...I vau canviar d'ofici tres vegades. I no us volien fer el passaport...Exactament, aquell senyor us va dir:"N'hi ha que us posen al cel i altres us posen a l'infern..." I vos vau respondre:"Doncs vostè em posi al mig!" Tots hi hem estat afeccionats al Carnaval, a n'aquell Carnaval que hi havia uns governs que el declaraven tres dies festiu. Allò eren governs! Ah, amb això coincidém. Tant com no vingui un govern, del color que sigui, que declari festius els tres dies de Carnestoltes, no anirem bé. Vos creieu que el senyor Fraga ho pot fer això? No ho sé si s'ha disfressat mai però per a tranquilitzar a la gent es ficà a mar amb poca roba per allò de la radioactivitat d'una bomba que va caure a l'aigua. Oh, jo he dit el senyor Fraga per a dir un nom. No ho sé si al senyor Carrillo l'hi va massa bé fer Carnaval. Tampoc crc que vagi massa bé fer-lo a altres caps de fila, sobretot als joves que potser no han estat a temps de fer-lo. Els que van guanyar la guerra el van treure de la llei el Carnaval...El feieu d'amagat? Es clar, s'hi feien moltes coses d'amagat...Si el govern hagués estat a punt no ens l'haguéssin tret mai el Carnaval, i no treure el

Carnaval vol dir que no l'haguéssin pogut treure els que el van treure. Ja m'enteneu, no? Sí, sí, val més no parlar-ne. Un es pot posar malament parlant davant una quarentena de persones, però entenc que no s'hi pot posar quan parla de tu a tu amb un acompanyant el qual, a més a més li resulta un bon company...Si jo us expliqués totes les coses que em va dir Tània en podrieu fer un llibre. No en deveu pas haver fet cap que porti el seu nom, oi? Darrerament tenia consulta amb esperits de cada costat. Es presentava com a princesa i això pesa molt...El mur de Berlin, segons els confidents de Tània, fou cosa del senyor Stalin, igual que el vet a la ONU. Quan es discutien aquestes coses, ell posava damunt la taula els russos morts durant la guerra. "Qui és que ha tingut més morts que jo?", deia. I tothom callava. Tània va saber, abans que la plantada tingués lloc, per partidaris del senyor Lenin, que el senyor Jruschiov deixaria plantat al senyor Eisenhower perquè aquest no voldria demanar dispensi per aquella anada d'aquell avió americà a trapassejar a Rússia...El cas dels jueus? Un temps, Anglaterra fou de llarg la mestressa del món. Va arribar a fer parlar anglès a milions i milions de nordamericans els quals lògicament haurien d'haver parlat la llengua que parlen o parlaven els pell-roges. Durant la primera guerra gran, Turquía feu suar molt als anglesos als Dardanels, i Anglaterra prengué Palestina als turcs. Però no ho feu sola. Hi havia una legió jueva...Això és molt important. Acabada la guerra es feu, com sabeu,una societat de nacions. la qual digué als anglesos que ho trobava bé que s'estéssin a Palestina però que s'havia de pensar amb aquella legió jueva i que s'havia de promoure la Llar Nacional Jueva. Anglaterra tenia llavors tantes coses que no li venia d'una Palestina més o una Palestina menys, sobretot perquè els turcs l'havien tractada molt malament. A Palestina, a més a més de jueus

pobres hi havien palestins que també n'eren. Si la cosa s'hagués hagut d'arreglar entre pobres haviat ho hagués estat, però a Amèrica hi havien els jueus rics els quals anaven aconsellant als jueus pobres que s'anéssin afincant a Palestina. Anglaterra passa una temporada de maldecaps ja que era partidària i protectora dels paisos àrabs, i els àrabs deien que els jueus feia molts anys que havien deixat Palestina i que si se n'havien anat perquè se n'anaven. Els àrabs sabien que escampats pel món hi havien vint milions de jueus i que si tots tornaven a Palestina les coses anirien però que molt malament. I ja hi comença a haver batusses. A la societat de nacions, que no en volen de batusses, proposen un pla per a partir Palestina entre jueus i àrabs, però aquests no s'hi avenen adduint que Palestina és seva i que si molts paisos s'han fet notar per haver expulsat jueus, no és just que ara aquests es fiquin, tal com ho volen fer, a casa seva.. Però els jueus pobres són tossuts, i en segueixen essent quan cinc paisos aràbigs decideixen invadir Jerusalem. Tothom està convençut que els exèrcits musulmans es passaren mestre dels pocs jueus de Palestina, però es descuiden dels jueus rics d'Amèrica! La senyora Golda se'n va a Amèrica i en torna amb vint milions de dolars! I té lloc un fet remarcable. Quan semblava que els àrabs estaven a punt de menjar-se tots els jueus, i la cosa s'hagués acabat, algú, algú convenç a la Societat de Nacions, llavors ja ONU, que dicti un alto el foc. Què us sembla? En la durada d'aquell alto, els jueus es fan bons i el senyor Ben Gurion es deixa de Llar Nacional i declara la vinguda al món de l'Estat d'Israel. Costà sang, suor, llàgrimes i moltes bombes de mà el neixament del nou Estat, però reeixí. I es fa una llei concedint a tots els jueus del món el dret d'anar-se a establir a Israel el qual passa d'un cens inicial de 500.000, en

pocs anys, a vora els tres milions. L'allau d'immigrants no para i en un moment donat a Israel s'hi parlen setanta llengues. Es tem una nova Babel, però el govern jueu diu que si ell ha fet sortir el nou Estat a canonades que el mantinguin, els que han arribat, parlant hebreu que és molt més fàcil aprendre'l que tirar canonades...Si un temps a Palestina jueus i àrabs eren tants a tants, ara els primers són vora el 90% i els segons no passen del 7%...Sí, hi han els palestins que hagueren de fugir ja que quan els exèrcits àrabs intentaren de nou llençar jueus a mar, aquests, amb l'aportació econòmica dels jueus rics i amb la batisseria dels jueus pobres deixaren els combatents àrabs molt mal parats...Sí, de Londres vingué una ordre prohibint als oficials anglesos que forméssin part de les legions aràbiques, i als soldats àrabs els feia molta il.lusió ser manats per oficials que els manéssin parlant anglès. Els palestins, doncs, que segons ells Palestina és seva, no tenen palestins rics a Amèrica...No, amb el senyor Araïat no s'hi ha pogut posar en contacte encara Tània, però tots la coneixem l'opinió d'aquest senyor. Però d'opinions no es viu, amic meu. Segons els confidents de Tània, els jueus no afluixaran per reunions que hi hagi a la ONU. Ells el seu Estat el van fer sense reunions, amb bombes, i d'aquí no els treurà ningú. Sí, d'acord, els palestins tenen raó però no els val. Serà difícil que gent que s'ho han dit tot es puguin veure anant de bracet pel carrer...Sí, hi ha el petroli, teniu raó. Està per veure si els àrabs que el tenen se'l jugaran perquè els palestins tornin a casa seva o a una part de casa seva, o preferiran que vagi passant el temps i ells segueixin venent el petroli a bon preu i els pobres palestins, amb els anys, es desdeixin de les seves reivindicacions territorials...També ha tingut converses amb esperits alemànys Tània.

Sí, per mediació dels molts intèrprets russos que els alemanys s'emportaren quan anaren a envestir Rússia. Molts es queixen d'haver-se deixat embarcar pel senyor Adolf. Que sigui maniac, tocat del bolet o boig, diuen, un músic, un pintor o un literat, té adob, ara que en sigui un governant en cap no pot portar res de bo. Però de la mateixa manera que hi ha alemanys en vida que encara són partidaris del senyor Fuhrer, també hi ha esperits que en segueixen essent i el porten sempre al mig d'un batalló de nazis distingits. I el cas curiós és que segons un d'aquells intèrprets el senyor Adolf mantenia sovint comunicacions amb esperitistes alemanys animant-los a no perdre la fe amb ell, i que potser no seria res d'estrany que en el moment precís ell es presentés de nou per a reunificar Alemanya, per a fer d'Europa una sola nau i per a fer fer una baixada de calces als nordamericans que fins ara sempre han anat a fer guerres a fora, però que si la gent el seguís potser no és massa lluny el temps que ell, el senyor Adolf, els hi anirà a fer la guerra a dins...Sí, m'he desviat. Però permeteu-me que us digui que han estat les coses que haveu anat pensant que m'han fet desviar...Sí, sí, ens haviem aturat al barri dels italians, no?

- Perdoni, vostè no viu al barri dels italians? - vaig sentir que em deia el senyor de la cartera.

- Oh, no hi pot pas viure tothom. Es tot ple.

- Vostè no viu en lloc, i vostè porta gana endarrerida.

- Miri, amb aquests nous cafès que m'he pres, condiero que els he pres després de nou dinars.

- Les coses, senyor, s'han d'agafar com venen i s'ha de tenir la valentia de dir-les com són. Quan fa que no feu tots els repassos? No, digui la veitat.

- Miri, la princesa...

- Deixi's de punyetes!

- Perdó, senyor. Jo he viscut molts temps amb la princesa Tània, jo...

- Es que jo el vull ajudar, no ho veu? Està bé que quan algú elimina un personatge de pes digui beneiteries perquè els jutges li dictaminin deficiència mental, però...

- Senyor, estem davant d'una qüestió de principis que no estic disposat a alterar de cap manera. Jo estic tant en els meus tretze com vostè, si vostè hi està, però jo, fins no fa massa vivia amb la princesa Tània, filla natural del princep Alexei, al carrer tres-cents-tretze on hi passa el tren penjat. Això que quedi clar.

- D'acord, d'acord, però segueixo volent-vos ajudar. Es clar que aquest estat que teniu pot venir de viure en aquest famós carrer. De tota manera, us hi porto?

- Ja no hi vivim. I els pocs que hi viuen si no treuen aquell tren penjat...

- I la princesa, on la teniu?

- Es va morir, pobreta...Però durant molts anys vam seguir parlant-nos.

- No fugiu d'estudi, home!

- No fujo d'estudi. Quan ja no hi era...Vostè és afeccionat a les curses de cavalls?

- Si, per què?

- Quan Tània ja era a l'altre costat, em va dir que apostès a favor d'un cavall que sempre arribava darrer, i aquell dia...

- Alto, això és veritat. El cavall número set!

- El mateix.

- Va ser el cas de l'any. Ho recordo perfectament. No podia ser al-

tra cosa, aquella, que una intervenció d'algú de l'altre costat. I recordo que vaig presenciar que algú apostava per aquell cavall i jo li vaig preguntar si els calçava tots...

- Era jo, senyor. Vaig ser l'únic que hi vaig apostar.

- Valga'm Déu, vostè?

- Oh, tenia molts pocs diners llavors. Vaig viure en temps d'aquella aposta, fins que un dia vaig volguer apostar pel meu compte i ho vaig perdre tot... I ara...

- Sabeu alguna cosa de jardineria?

- No.

- De servir a taula?

- No.

- De cuinar...

- No cal que em pregunti què sé fer perquè no sé fer res, senyor. Només sabia festejar a Tània...

- Es igual, alguna cosa trobarem!

Aquell senyor era ric de debó. Em feu aprendre de conduir i em vaig convertir en el seu xofer. Quan sortia engalonat, amb gorra de plat i botes de cuir, les dones que em veien ensalivaven...Ja us he dit que no fessiu comparacions. Però a mi m'agradava que les dones em miréssin. I a Tània també li agradava. Així veien a qui portava al costat. A casa el senyor Wodrow vaig perfeccionar el meu apocat anglès. Tot anave bé. Que bonic hagués estat posar llavors un "The end!". Sabeu l'anglès, no? Us ha servit de molt? Per anar fent, ja ho veig. Ben segur que en podieu haver tret més profit. Podieu haver fet carrera anant a Anglaterra, o a Amèrica o a Austràlia on tothom n'hi fa...Que us agrada més la vila, i que la gent que ha corregut molt quan hi arriba diu que com el rodal vostre, cap? Que és bonic estar enamorat d'un rodal. Jo només m'he

enamorat de Tània. Tant com la vaig tenir a ella ho tenia tot. I quan no la vaig tenir hi havia el vodca del qual també me'n enamorar perquè em permetia parlar amb Tània. Un s'hi ha de trobar, ja us ho tinc dit, per a entendre-ho això...A casa el senyor Wodrow em tractaven a cos de rei. Un dia a la setmana tenia lliure i allò em permetia passar, amb el company vodca, unes hores amb Tània. Era l'únic dia que en feia us, ja que els altres havia d'estar sobri. Aquelles hores de contacte amb la meva princesa em van servir per a saber moltes coses del món que jo no sabia i, a n'ella per aprendre l'anglès. Allò va permetre a la princesa a franquejar-se amb esperits nordamericans i em vaig assabentar dels projectes de fer tornar amcis el senyor Sadat amb el senyor Beguin. Fill, no ho sé jo d'on ho treia Tània. No crec que ho hagués tret de cap d'aquests dos personatges. Tinc de creure que hi ha esperits que es fiquen a molts llocs i que ningú ho sap...Sí, potser llavors comprenia les aixecades de taula del pare Bernat. Ara? Devegades penso que potser tot eren coses de la meva imaginació, però hi ha fets que ho contradeixen això. Els dels cavalls número tres i, sobretot, sobretot el del cavall número set, que Tánia ja no era al meu costat físicament...el desembarc a Normandia, la fi del senyor Mussolini, que jo no en sabia res. Com no sabia res de la retirada d'ambaixadors d'Espanya decretada per la ONU, ni dels esdeveniments d'Ongria, ni del nomenament, pel general que més anys ha governat a casa nostra, el rei que ara tenim...Sóc incapaç d'haver inventat totes aquestes coses...Ara sí que de tant en tant llegeixo el diari. Va ser llegint el diari que ens vam conèixer. Però havia passat molts anys sense llegir-ne cap. Com volieu que les sabés les coses del món?

La senyora de la casa em feia molts bons papers. Es veu que li plavia de tenir un xofer tan ben plantat com jo. No sé com s'ho va agafar Tània, però un dia em va dir que avisés al senyor Wodrow que algú li solfejava la dona. A la vida hi ha d'haver, es veu, complicacions. I se'n presentaren. Jo, pensant que Tánia sabia quelcom de les anades i vingudes de la senyora Wodrow ja que jo amb ella m'hi portava honorablement, vaig trametre l'avís de la princesa al senyor Wodrow. Se m'havia portat molt bé aquell home per haver-li trobat la cartera. La senyora Wodrow i jo feiem molts vitages. Sí, sols, perÓ jo només feia de xofer. Devegades em feia aturar davant d'un domicili,

- Espéra't ací, sents, Bernat maco?

em deia. I jo m'esperava. Era la meva fina. A la tornada sempre entrava a una botiga i comprava alguna cosa que portava a casa.

- Venim de la botiga, Wodrow! - deia deixant paquets i més paquets damunt una taula.

- Aviat no hi cabrem a casa, Maria, si segueixes portant tantes coses.

El domicili on em feia aturar i esperar-me María, era l'eventual d'algú que finançava amb el senyor Wodrow i feia cametes amb la senyora. He dit cametes perque si hagués dit manetes potser vos us podieu pensar que la senyora Wodrow en aquell pis hi anava a fer puntes al coixí o a llegir les ratlles de la mà del financer. O ja ho haurieu entès igualment quins epissodis s'hi feien en aquell pis, si us hagués dit que s'hi feien manetes? M'ho havia d'haver pensat, però com que vós en coses d'aquestes n'aneu més aviat fluix...No cal que m'ho jureu. Anant junts hem vist passar alguna dona i he pogut veure que vós us les haveu mirades com si no pssés ningú, com si sentíssiu ploure, vaja. No, no, quan un

treu el títol de fembrer, fembreja en actiu practicant, i, després, en passiu, mirant. Sí, ja sé que de mirar no se'n treu res en aquest camp, però el fembrer amb títol si no pot fer altra cosa, mira...

Doncs la senyora Wodrow, per tal d'evitar sospites, en feu deixar el cotxe a un aparcament. I fou llavors que vingueren les complicacions. Jo, de moment, no vaig entendre prou bé l'actitud de Tània. Si determinats esperits poden veure què succeeix en les habitacions privades d'un apartament, per què no podien veure que jo no em movia del cotxe? O és que Tània ja en previsió de què la senyora Wodrow em dediqués alguna sessió de manetes, em repetía que digués a n'aquest senyor que vigilés? Jo no podia deixar de creure a Tània, com l'he creguda sempre, i sí, vaig dir al senyor Wodrow que vigilés.

- A qui tinc de vigilar, Bernat?
- A la senyora.
- A quina?
- A la seva.
- Quan?
- Quan surt de casa.
- Però no hi surten junts, sempre, de casa?
- Per això ens ha de vigilar.
- A tots dos?
- A mi no encara, però tot pot arribar. A mi se m'ha dit que li digués que vigilés a la senyora i jo no puc fer altra cosa que avisar-lo...

I el senyor Wodrow va vigilar. Ens va seguir, va veure on ens paràvem i ens va veure sortir junts estones després. De moment no va dir res. Seguia vigilant. El senyor Wodrow era contable, un

extraordinari comptable, un formidable quadrador de balanços, d'aquells quadradors que volen estar segurs dels números. Per a ell cinc i cinc sempre han de fer deu. I d'aquests deu no se'n poden treure quatre si no es disposa de dues vegades dos a punt. No sé si em seguiu. A mi els numeros sempre m'han agradat, però m'haurien agradat més si tots fossin parells. M'explicaré, si dividiu deu per tres, tindreu una xifra de tresos que no s'acabarà mai. Es igual, però a mi doneu-me sempre dividir vuit per dos,o cent per vint-i-cinc...No, no en seguiré parlant de números. Però us volia dir que el senyor Wodrow era un senyor que volia les coses clares. Si pensava una cosa la volia veure confirmada. Mai s'hagués atrevit a dubtar d'un caixer per més mala anomenada que hagués tingut, si un arqueig no hagués donat la raó als que li deien que el caixer no era fiable. I amb la reputació de la senyora Wodrow, actuà com a comptable partidari de que per a saber que dos i dos fan quatre s'ha de sumar, que no val posar-hi un quatre perquè tothom ho diu que dos i dos fan quatre....

El dia que donà per acabades les seves vigilades feia calor, molta calor. Jo, com que sabia que les visites de la senyora Wodrow eren visites de durada notable, aquella tarda a l'aparcament en Maig treure l'americana...Aquell dia el senyor Wodrow va vigilar a fons. Pel que va dir després vaig saber que s'havia mirat el rellotge moltes vegades...Degué sentir la porta de l'apartament obrir-se. S'amagà quan la senyora Wodrow prengué l'escensor, baixà ràpidament l'escala -l'apartament era un primer pis-, i arribà just a l'aparcament quan la senyora, amabilíssima m'ajudava a posar l'americana...

Vós què us hagüessiu pensat? També s'ho pensà ell. No, allà no va dir res. Ell podia suportar moltes coses, però no podia supor-

tar un escàndol. Tenint en compte que ell formava part d'un grup financer de gran renom, un escàndol podia haver tirat en orris una organització en la qual la gent hi creia a ulls clucs. Els americans tenen aquestes coses. Devegades les fan com un cove i tothom content. D'altres, sobretot quan hi han quartos llargs pel mig, són la mar de primmirats. Sí, són de mal entendre els americans. El dia que s'axequen amb el peu esquerre, si la senyora porta la camisa massa llarga o llegeix el diari a l'hora de dinar, corren a demanar divorcis adduint manca d'atenció mulleril. I es divorcien les vegades que convingui ja que, pagant, els divorcis no tenen límit. Ara, una cosa és afeccionar-se al divorci i l'altra és que a un financer de primera fila la senyora el faci comprometre. No, en aquests casos no hi solen haver divorcis. La gent que té interessos a la companyia de l'enganyat creu que un element al qual la senyora li fa hores fora de casa, no és l'adequat per a bon vetllar la bona marxa de la companyia, i com que l'enganyat ho sap això, fa mans i mànegues per a evitar l'escàndol, que sempre és escàndol, amic, que la senyora us faci hores extres fora de casa, i sobretot, sobretot, en gent de gran capital i relacionada, a Amèrica, amb la Casa Blanca, sabeu?...

Jo menjava amb la familia. Aquella nit se serviren dos sopars: un a l'hora normal pels familiars, i l'altre més tard pel matrimoni Wodrow i un servidor. I era tan ordenat el senyor de la casa, que va esperar que tots haguéssin sopat -durant el sopar va parlar del temps, de la manca de vendes de la General Motors i del vestit que portava Madame De Gaulle-, per a dir:

- Maria, fa dies que et segueixo (Maria es va tornar vermellissima) i jo vull comptes clars. Amb qui et riu de mi? Sí, ja sé que no

són coses de riure aquestes, però amb qui et mofes, si vols, de mi?

Es feu un silenci. Jo vaig fer acció d'anar-me'n.

- No, no, vostè es quedi, es quedi. Jo la cosa que no entenc prou bé, si és que m'hi han avisat de bé, és que em facis el boig amb el mateix que m'ha avisat que vigilés, però com que sempre, ja ho sabeu, m'han agradat les coses clares, les vull confirmar. Jo avui m'he esperat, m'has fet esperar, Maria, tres quarts, minut per minut, a l'apartament 47 del carrer 132, segon pis...

- Primer, pis, Wodrow - digué la senyora Maria,

- Rens raó, sí, primer pis...I t'he vist ajudant a posar l'americana a n'aquest senyor.

Jo anava a dir quelcom, però:

- Vostè, ara, calli!

La senyora Wodrow, amb uns segons es fa la seva composició de lloc. Deu pensar que si descobreix el propietari de l'apartament,el qual el tenia a nom canviat i el qual era un dels que més interessos tenia en els negocis que balancejava el senyor Wodrow, les conseqüències podien ser irreparables, l'escàndol, fenomenal. Potser ella aquelles visites les feia -opinió de Tània-per a demostrar l'agraiment de la familia a l'aportació econòmica i de influència del visitat en els afers de son marit...I la senyora Wodrow degué pensar que era molt més fàcil que el senyor Wodrow renyís amb el seu xofer que amb el seu soci de confiança...I,

- Wodrow- va dir-, tu m'has vist ajudar a posar l'americana a Bernat. Abans l'havia ajudat a llevar-se-la.

El senyor Wodrow volgué confessió completa.

- L'americana i prou?

- No. L'americana i altres prendes.

- Senyora Wodrow! - vaig dir. Però immediatament, segur Tània, em feu pensar els arguments que havia pensat la senyora Wodrow unes estones abans. I no vaig passar d'aquell "Senyora Wodrow!"...Veureu, veureu, és que vós haguéssiu volgut provocar una possible devalució del dolar amb la fallida de la companyia del senyor Wodrow? Es que jo que el coneixia sabia que en la propera reunió d'accionistes, el senyor Wodrow hagués dit: "Senyors accionistes: "abans de parlar de negocis, hi ha una qestió prèvia. La meva se-"nyora s'entén amb el senyor X accionista majoritari de la com-"panyia...."...Doncs, mireu, no vaig gosar dir al senyor Wodrow que si la senya senyora no era innoscent, jo n'era...

La posició final del senyor Wodrow, fou:

- Això és fort, senyora i senyor. Vostès, amb l'escàndol, hi podien haver pensat abans, no ara. I, d'aquesta casa, o me'n vaig jo, o se'n va la meva dona o se'n va en Bernat...I si es volen dir alguna cosa jo els deixo uns moments sols...

Sí que em va dir quelcom la senyora Wodrow. Ho recordo com si fos ara...

- Bernat, hem salvat el negoci. Ara, tant per tant, m'hauria agradat molt que el que s'ha pensat el meu rit hagués estat veritat.

Quan em vaig acomiadar del senyor Wodrow no vaig dir ni un mot. Quan ell em digué:

- Bernat, mai m'ho hagués pensat de vostè...

em vaig limitar, segur d'haver contribuit a privar un daltabaix nacional, a picar-li l'ullet sense riure. No sé si em va entendre.

Tània em va dir que sí. I que la senyora Wodrow, tocada per la meva innocència, va passar uns dies d'arrepentiment i els va aprofitar per a dir a son marit que jo no tenia culpa de res, que el dia de l'aparcament només m'havia ajudat a posar l'americana, que aquelles desviacions que havia tingut havien estat obligades per un senyor desconegut que li havia dit que allò o l'eliminació; del senyor Wodrow i que ella s'havia sacrificat únicament perquè el seu marit en perfecte estat de salut...També em va dir Tània que el senyor Wodrow em cercava desesperadament per a demanar-me excuses, però jo no em vaig deixar veure. Tenia ben present les paraules que em va dir la senyora Wodrow la nit que el seu marit passà comptes...

De nou un sense feina. Els dies passaven i l'efectiu també passà. Un dia que ho podia fer vaig parlar amb Tània. Si ja m'aconsellà de tornar a apostar amb el cavall número tres, però si bé segins quins esperits poden donar profitosissims consells, cap, de sabut, pot fer anticips monetaris, sabeu? Això em va semblar mal posat, però era així...Si, foren uns dies dolents, no us hi volgueu trobar. Es en dies així que penseu que hi ha gent que va als restaurants de preu i que deixa mig sopar, que dorm en llits de bona roba i que de tantes corbates que té no sap quina posar-se...Sí, i us venen ganes de girar-vos a bufes amb tota la gent que trobeu pel carrer, hagi sopat o no de restaurant...Fou anant de camí pensant aquestes coses, que vaig veure una cartera al sòl quatre passes al davant meu. No, no la vaig collir. Vaig pensarque segurament es tornaria a repetir els episodis de quan vaig trobar la del senyor Wodrow o epissodis pitjors...Que no sempre les coses han de sortir malament? Quantes vegades s'ha demanat l'autonomia a casa vostra,

i cada vegada que s'ha estat autonomista n'han passades de grosses. Recordeu-vos-en...Sí, un temps em volia dedicar a trobar carteres. Veig que m'escolteu...Doncs no, no la vaig collir. Un passant, després d'haver passat jo:

- Ep, senyor! Senyor, la cartera!

- Es igual - vaig contestar.

Ell em cridà convençut que ja l'havia perduda la cartera. Jo vaig contestar perque: veiés que ja no m'interessava trobar carteres. Ell insistí amb la cartera a la mà.

- Tingui, senyor, la seva cartera.

- No la vull. Quedi-se-la!

Era un passant tossut, aquell es veu, i no se sabia acabar que jo hagués perdut la cartera i no la volgués. S'acostà a un guàrdia i vaig sentir clarament que li deia que jo havia perdut la cartera, que ell l'havia trobada i qur jo no la volia. El guàrdia li digué que no estava per més problemes que ja n'havia tinguts prous aquell dia amb gent que havia pujat als autobusos i no volia pagar...

- Sabeu quantes denúncies porto fetes, avui?! He exhaurit el talonari i ja no en faig cap més.

- Però la llei és la llei, senyor guàrdia. Jo he trobat una cartera i la tinc de tornar al seu propietari. O és que ara hem d'anar contra la llei?

- Ditxosa llei, que no serveix per altra cosa que per a donar-nos maldecaps a nosaltres! I qui és el propietari d'aquesta cartera?

- Aquell senyor d'allà que mira enlaire.

- Doncs torna-la-hi!

- Es que no la vol.

- I què vol que hi faci jo si no la vol?

- Si veu que l'autoritat l'obliga a prendre-la la prendrà...

Passant i guàrdia se'm plantaren al davant.

- Senyor - digué el guàrdia -, no miri més enlaire que agafarà mal de coll amb aquestes cases tan altes. Tingui, ací té la cartera que ha perdut.

- Però...

- Res! Vostè es queda la cartera i a callar. Ja he fet prous denúncies avui. Ja ho sap aquest senyor.

- Es veritat, ha acabat el talonari...

- Si no la vol perquè hi porta pocs quartos el problema és seu, no meu ni d'aquest senyor que l'ha trobada...

No us hagués contat aquest episodi si no hagués vist al obrir la cartera que era propietat del senyor Wodrow. Doncs no la l'hi vaig tornar! Em restaven pocs centaus i l'hi vaig trametre per correu. Un altre dia, parlant amb Tània, vaig saber que era la tercera cartera que el senyor Wodrow deixava en llocs distints per a veure si jo l'hi tornava personalment...

Veure la mar m'ha agradat sempre. La muntanya sempre fa la mateixa cara, no és una cosa viva com la mar. Un mariner amic em deia que les onades sempre són les mateixes, que no es fonen a l'arribar a la platja. Mireu-vos la mar un dia de temporal. On va l'aigua que es rebot contra les roques? Torna a la mar. L'amic mariner em deia que les onades eren comptades, que n'hi havia moltes, naturalment, però que eren onades repetides. L'aigua de la mar no és com la dels rius, que sempre corra. L'aigua de la mar és sempre la mateixa, no fuig com la dels rius. I la mar és una sola massa d'aigua. Són els homes els quals amb la seva mania de posar noms a les coses li han donat diversos noms. Molts es pensen que la mar que tenen al davant és seva i en diuen la mar de Java, del Japó de la Xina, de

Sibèria, d'Irlanda, de Noruega, de les Antilles...Es clar que és seva la mar que tenen al davant, però això és de fa poc, abans la mar no tenia fronteres. I perquè la gent assenyada d'abans ho creia així no hi havia la mar de França, la mar de Turquia, la mar d'Itàlia, la mar de Brasil o la mar, per a no dir-ne d'altres, dels Estats Units. Sí, hi ha d'haver tolerància d'opinions, ja ho sabem, però si la mar fos lliure el peix no es pagaria tan car amb les multes que han de pagar els que pesquen en llocs que no hi poden pescar!...L'amic mariner em deia que a ell la mar li plavia molt mentre es portés bé. Anar a mar en temporal és buscàr-se-les. Un, quan fa mal temps s'ha de quedar a casa, sobretot si és pescador. L'home em deia que si es coneix bé la mar com la coneixia ell, se sap quan ha de venir un temporal...

- Deixa't de Neptú - em deia-. Els grecs la sabien molt llarga. La cosa certa és que la mar els havia fet sempre por, i com que no entenien quan hi ha d'haver temporal, quan se'n presentava un deian que l'havia organitzat el senyor Neptú...Sí, te'l presentaven amb trident i dalt d'un carro tirat per dofins...Ja sé que els dofins fan coses meravelloses, però els grecs també els podien haver fet tirar una barca als dofins del senyor Neptú en lloc d'una carro. Digue's-me, qui l'ha vist mai a Neptú? Jo m'he passejat per tota la mar que hi ha i mai no l'he vist. A menys, a menys, que només surti en dies de temporal que és quan jo em quedo a casa... A la mar l'esquiva el vent i no hi cerquis més jocs de mans. Quan el vent fa festa, la mar mata les hores com si no hi fos. Es el vent que has de vigilar quan et vulguis embarcar. Es el vent, que no es veu, la cosa que hauria d'haver fet més por als grecs. I aviat és vist un vent quan porta males intencions. Es amb el vent que pots desco-

brir si hi haurà temporals o no. Són els vents que ho mouen tot, la mar, les pluges i l'estat de salut d'homes i dones. Quan una dona rondina més que del compte, mira totseguit el vent que fa. Moltes vegades s'ha donat la culpa a la dona i a qui s'hauria de donar és al vent. Creu-t'ho. Però nosaltres sempre cerquem la solució més fàcil. Quan una dona rondina no sabem dir altra cosa que ens ha tocat una dona rondinaire...

L'amic mariner es va donar compte, al cap de poc de tractar-nos, que jo anava perdent aparença, que venia a menys...

- Bernat, tu no pots pas viure escoltant històries de la mar per boniques que siguin. Si vols pescarem junts. Mentre no em demanis de sortir en dies de vent ens en podem sortir. Vols que ho provem?

I ho vam provar. Em va portar a casa seva. Tenia una dona que ja seixantajava i, amb vent o sense, més aviat era rondinadora.

- Carai, quin mariner més guapo portes Pujolet!

- Ja no són per a tu aquestes coses, Palmeta.

- Oh, ja fa de més bon mirar un bon pamet que un carregament d'arrugues, no?

- Ah, sí, sí, ja te'l pots mirar tant com vulguis...Un temps també em miraves a mi.

- Ui, que en fa de temps. Potser encara no teniem l'Estatua de la Llibertat! I també passareu tant temps a la taverna amb aquest mariner tan aixerit?

- Això depen del temps que faci. Tu moltes vegades voldries que sortís segurament perquè no tornés perquè dius que fa massa temps que m'has de rosegar...i això m'ho dius quan veus que fa mal temps...

- Ui, Pujolet, de tot en dius temporals tu, ja et conec...I sou dos a pescar ara deureu portar més peix i farem més quarts, no?

- Ditxosos quartos!

- Oh ditxosos quartos, ditxosos quartos! Saps quan valen ara unes calces?

- Deuren ser les teves, perquè aquestes que jo porto tan plenes d'escata s'han convertit en unes calces eternes!

Sovint el mariner Pujolet deia que sortir a pescar era una bogeria i ens quedàvem a la taverna, amb molt mala cara de la senyora Palmeta. La dona, però, potser per por de que jo m'embarqués i es gifes mal temps, feia alguna vegada acte de presència a la taverna i hi venia a fer mitja amb unes grans agulles vermelles.

- Això, Bernat, serà una gorra per a tu, si no te la fa abans la noia del taverner, que no et treu els ulls del damunt...

I era cert, però també era cert que jo tampoc els hi treia del damunt els ulls a la noia del taverner...Tània, dieu? Espereu-vos, espereu-vos. Jo ja portava molt vodca begut quan Pujolet em va llogar, però havia passat molts dies sense aquell aiguardent per a mi amb propietats sensacionals i, cosa curiosa, cosa curiosa, la noia del taverner tenia la metixa veu que Tània...què dic la mateixa veu, i el mateix posat i les mateixes faccions. I, més curiós encara, el primer dia que li vaig dir quelcom li vaig preguntar com es deia... Ho haveu endevinat, es deia Tània. I la parròquina li deia la "Princesa". Tal com ho sentiu. A la taverna no tenien vodca ni sabien quina cosa era. Què volieu que tinguéssin si no whiski? El mariner Pujolet deia que el whiski ho guaria tot i que ell amb whiski aguantava perfectament les rondinades de Palmeta. Jo era amb vodca que mantenia converses amb la meva Tània, ja ho sabeu. Un dia vaig provar la nova beguda tant lloada per Pujolet. Vam arribar a casa el mariner cantant amb gran contentament dels veins que

vam trobar els quals es van juntar al concert. Palmeta ens va rebre a galledes d'aigua, i Pujolet va entrar al seu domicili amb la boca tancada...Quan vaig ser sol a la meva cambra, vaig intentar una pila de vegades parlar amb Tània, amb la meva. Feina en va. Alguna vegada Tània, la meva, m'havia dit que algun esperit especial es podia transformar en un ciutadà de carn i ossos. Per què Tània, la meva, no s'havia pogut convertir, si la transformació era possible, en la noia del taverner, amb l'altra Tània? No, no hi volgueu anar de pressa a treure conclusions. El meu estat llavors era el que era i vaig arribar a estar convençut que l'antigua filla del princep Alexei Alexandrovitx s'havia convertit, en virtut de forces desconegudes pels no bevedors, en la noia del taverner. Us hi haveu d'haver trobat en casos com el meu, si no no podeu opinar. Tenia una nova Tània a prop i això no m'ho podia treure del cap ningú. Que estava sota els efectes de la nova beguda? Es possible. Però si la nova beguda em tornava de nou Tània viva, potser era superior a l'aiguardent rus. M'anava fent partidari dels nordamericans quan sentia a dir que tenien millors coses que els russos...Sí que m'acabà la gorra de mariner la senyora Palmeta. I fou precisament el dia que la vaig estrenar que va succeir quelcom per a llogar-hi cadires...Oh, me n'han passades moltes, amic. Ho voleu saber o parlem de la Generalitat? Com volgueu. Ja feia temps que només m'ho explicava jo mateix. Abreujaré. Tània no era filla del taverner. Ni de la tavernera. No, encara que es digués igual, no era tampoc la meva Tània. Home, és clar que era filla d'algú, no feu el sarcàstic! I no us anticipeu en voler resoldre situacions portat per aquest afany de voler-les resoldre literàriament com dieu que feu en els llibres que fabriqueu...No, filla del senyor Wodrow no ho

era, ni de ningú de la Casa Blanca. Els aspirants a la Casa Blanca han de portar els comptes molts nets relacionats amb la descendència, ja ho sabeu, no? Fins ara la majoria dels aspirants no se n'han amagat cap de fill. No s'hagués donat llum verda a cap president que no tingués la descendència ben registrada. Foren els reis i emperadors europeus que s'havien de tornar vermells moltes vegades en afers de descendències extra oficials. Generalment, els presidents de República com que ho eren per poc temps, no en tenien per a dedicar-se a paternitats de penal...Doncs a la mare de la Tània de la taverna algú molt principal li va dir que no tingués por que s'hi casaria, però no ho va sentir ningú més que ella i ja sabeu com són els jutges i jurats nordamericans. Volen proves. Un ciutadà pot haver eliminat algú de pes, però si no hi ha proves el jurat i el jutge diuen que aquell ciutadà pot tornar a escoltar a la senyora Montserrat Caballé quan canti al Metropol, com si res no hagués passat. El matrimoni era impossible ja que la futura mare de l'altra Tània no passava de mestressa de casa i encara d'una mestressa de casa que es podia cuidar de molt poques coses ja que a la casa n'hi faltaven més de coses que pas n'hi sobraven, i ell, ell era com us he dit, un senyor principal promès, amb assistència de les primeres autoritats, amb la filla d'una primera figura nacional. Si no s'hagués fet aquell matrimoni, segur que la cosa hagués provocat una baixa a la borsa, com les solen produir tota mena d'escàndols de tenor estatal. Les borses són els baròmetres econòmics de coses qué sembla que no tenen res a veure amb l'economia: vagues, canonades, eleccions, discursos, descobriment de "planillos" de ministres...El diner, que és el que mou les borses i és dels que en tenen, és espantadís de mena. No hi ha res tan espantadís com el diner. El diner s'espanta de les coses més absurdes. I s'engresca

per altres que hi ha d'haver diner pel mig per a entendre-les. Quan les dones es van escursar les faldilles, la borsa va baixar, i quan el Madrid jugant a futbol guanyava copes a desdir, la borsa pujava. Vetllant, doncs, pel sostenimment de la borsa,, el casori fou l'oficial, a la mare de Tània se li passà una pensió a perpetuitat perquè no digués res, i a Tània se la confià a un amic de la familia casat sense descendència prometent-li que si feia un negoci i hi perdia diners que no es preocupés que el senyor principal pagaria. L'amic de la familia digué que tota la vida havia somniat tenir una taverna i la hi posaren. El matrimoni del senyor principal, però, no durà. Hi hagué divorci. La muller el demanà perquè el marit no li donava descendència i el marit ho feu per la mateixa causa. Davant aquesta coincidència de parers el divorci s'obtingué sense cap entrebanc. Resultà que el senyor principal descobrí que tenia un gran afecte per aquella petita Tània, i prescindint de si els valors bursàtils poguéssin o no baixar, es presentà a casa la noia amb la qual havia tingut la filla, però ja la trobà casada. I ja que no podia tenir la dona, el senyor principal volgué tenir la filla. I just, just quan jo i la meva nova Tània ens començavem a dir coses a l'orella, tingué lloc el desengany que em duraria anys i que fou la causa de la meva predisposició a endevinar pensaments. Una successió de fets s'anaven encadenant i m'havien haver servit d'avís. Palmeta de tant en tant em deia que si em pensava que ella m'havia fet aquella gorra per anar-la a lluir amb la noia del taverner, pensava malament. El taverner, potser ja tenint alguna proposta del senyor principal, més d'una vegada em digué:

- Si em solfeges la noia pensant que un altre dia la taverna pot ser teva, no t'ho pensis Bernat!

Que què deia la noia? Totes, quan festegen per primera vegada diuen

si fa no fa les mateixes coses. Els fa il.lusió festejar per primer cop. Quan vós us vau posar a festejar era la primera vegada que ho feieu tant vos com la festejada? I us recordeu de les coses que ella us deia?...Doncs eren les mateixes que Tània de la taverna em deia a mi...Els primers tanteigs d'aquell senyor principal per a empotar-se Tània, no reeixiren. Però el senyor a cada dia que passava més ganes tenía d'empotar-se la noia, i com que era home de petroli, va fer una puja fenomenal. Allò no hi havia taverner que ho resistís, ni taverner ni tavernera. Sí, hi havia la questió de la noia la qual creia que era filla del taverner. Aquest, davant l'oferta rebuda, deixà els embuts i digué a la noia:

- Tània, ja ho saps que jo no sóc el teu pare?

La noia, sabent que el taverner rondinava quan m'hi veia a mi diguent-li coses a l'orella, feia uns dies que li hagués plagut canviar de pare i en va estar una mica contenta d'aquella declaració. El taverner es pensà que la noia no l'havia entès, i repetí la declaració.

- Ja ho has sentit que t'he dit que jo no era el teu pare?

- Sí, sí, ja ho he sentit.

- I no et diu res haver-ho sentit?

- Oh, veureu, potser el meu pare de debó no rondinarà si em veu festejar amb el mariner Bernat...

- El teu pare de debó no et deixarà festejar amb ningú que no vagi pel món amb almenys tres talonaris de xecs a la butxaca per si amb un no en té prou!

Tània tota la vida havia somniat amb un altre món que el de la taverna, però quan jo vaig entrar en escena...no feu comparacions mirant-me ara, ja us ho he dit altres vegades. Penseu que jo en el

meu bon temps, si hagués volgut n'hagués fet col.lecció de dones. No, no, és la veritat. Penseu que jo vaig fer temporada llarga en un centre de regenaració anti-alcofòllic i aquella estada em va fer més mal que bé...Ja ho anireu veient! Doncs quan jo vaig entrar en la vida de Nàdia, la noia va trobar que passar el temps a la taverna i fer alguna escapada pels molls del voltant era un bon passar i n'estava d'allò més contenta de tenir un pare taverner, fins que aquest va començar a posar vet al festeig pensant que jo anava més per a fer-me propietari de la taverna que de la noia...Potser si el pare de Tània hagués estat un altre la cosa hagués tingut remei, però era el pare clavat que la noia hauria volgut tenir si el seu pare no fos el taverner. Que com s'acabà? Al senyor principal li costà diversos pous de petroli convéncer els taverners.. En quant a Tània, aquesta al veure'l li digué que li agradava molt que ell fos el seu pare, però que jo hi era pel mig.

- Que hi ha novetat? - preguntà l'home.

- Encara no hem parlat de casori i, per ara, no hem passat massa de fer-nos un tip de mirar-nos. Això sí, ens hem mirat com no s'ha mirat, em pesno, ningú.

- Però una taverna, filla meva, és una escola de paraulotes!

- Per cada paraulota que sento a la taverna, en sento deu de dolces de Bernat...

El senyor principal, content que a Tània li agradés tant que fos el seu pare, no volgué deixar-se-la perdre i organitzà una petita batalla per tal d'allunyar-la de taverna i tavernaris encara que un d'aquests fos jo. Pintà a la noia un món de cases amb grans jardins, de cotxes i cavalls, de vestits per a canviar-se'l tres vegades al dia, d'anades a teatres a les llotges més cares, de criades i criats, ne-

gres o del color que volgués, amb els sabons més cars que anunciava la televisió...Allò la convencé. Sempre hi havia pensat Tània amb aquells sabons...A mi em deixaren la taverna. Sí, em podien haver fet agafar per intent d'enredar a una pobra noia d'un taverner. Es veu que no hi van pensar amb això. Tània segui son pare, i els taverners s'anaren a establir amb la rifa dels pous de petroli, a la part senyorial de la ciutat...I ja em teniu amo d'una taverna. I amb alcofoll a l'abast. Què volieu que fes si no fer-lo servir per a consolar-me de la pèrdua de la segona Tània? Fou quan vaig introduir el vodca a la taverna. No, la parròquia seguia addicte al whiski l'aiguardent nacional noramericà, però el bevía jo. I, creieu-vos-ho a no, tornàrem a tenir converses amb Tània, la princesa. I llargues. I fou en aquella taverna dels molls de la gran ciutat que vaig donar-me compte, ultra de poder parlar amb Tània de la propietat que almenys a mi em donava el licor d'endevinar pensaments.
No a tothom el beure li ha de donar els mateixos resultats. Sí, ja sé que hi ha gent que li dóna per a pegar a la senyora, a altres per a tenir esclaus negres, a uns de més enllà per a fer versos a un corb, asfaltar carrers o trencar vaixelles. El meu de beure em feia endevinar pensaments. I penseu que la cosa tingué un començament senzillíssim,
- Ja em pagaràs dissabte! - vaig dir a un client que s'ho pensava pagar-me el dissabte.
Jo ho vaig atribuir a pura casualitat ja que l'home, a l'hora de pagar butxaquejava desesperadament. Però és que tambe ho vaig dir a altres que no butxaquejaven! Ja ho sé que tant a la taverna com en altres llocs hi ha gent que no paga, però aquells eren els primers senyals, en aquella activitat, com els que sentiren per primera ve-

gada un cantant famós, un cabdill invencible o un revolucionari imparable...I ja sabia què pensava el botiguer Brown de la regidora Lafayette. Primer no ho volia acabar de creure ja que la regidora Lafayette feia pensar a molta gent fet sessions de gimnàsia natural a la finestra de casa seva a l'hora que més transeunts passaven pel carrer...Vaig arribar, amb el temps, a saber què pensaven tots els parroquians de la taverna. Sí, semblava que amb allò n'havia de tenir prou. Ah, amic, qui és que té prou de les coses? Un astrònom voldrà descobrir més estrelles cada nit, com si li vingués d'una més o d'una menys d'estrelles amb les que ja hi ha...Hi ha conquistador que mai en tenen prou. Quan un pintor fa un quadre ben fet, molt ben fet, sembla que hauria de plegar que ja no en faria cap de millor, no? Un banquer quan fa molts diners, us penseu que plega? Doncs jo no en vaig tenir prou d'endevinar els pensaments dels tavernaris, en volia endevinar d'altres...I vaig anar a endevinar pensaments fora de casa. Us farieu creus de la gent que pensa les mateixes coses. Oi que sembla que tothom ha de pensar diferent? Aneu errat si penseu això. I us ho puc dir perquè llavors ja portava un registre de la gent que trobava. Haveu sentit parlar d'una enquesta sobre els cent dies d'un govern? De qualsevol no vull dir d'un govern determinat. Es considera que amb cent dies ja es poden fer coses. Ja ho sé que n'hi han que diuen que cent dies no són res si es comparen amb quaranta anys, sempre aneu a parar allà mateix. Que ja s'havia de veure en cent dies com anirien les coses? Amic, hi ha gent que necessita quaranta anys per a convéncer-se. I segons a on quaranta anys encara es troben curts, ja tindreu potser ocasió de donar-vos-en compte. En temps d'una dictadura es va afegir una fotografia perquè semblés que hi havia més gent en una manifestació.

I he sentit a dir que en altres manifestacions es pagava el viatge i el jornal als manifestants. Vos també? I haveu anat en alguna? Com, com? Que us deien que s'havien de posar els peus molt plans i vos us ho creieu...i que en aquella manifestació algú deia a crits que s'havia d'anar en files de cinc i vós vau dir que a la vostra fila hi havia una senyora embarassada i que era una fila de cinc i mig? Es clar que no havieu d'estar massa bé amb els guardadors de l'ordre. Aquestes coses es pensen però no es diuen. Segur que aquells guardadors de l'ordre no us podien endevinar els pensaments com jo us els endevino...Doncs vaig fer una enquesta de cent pensaments de ciutadans del carrer. A tenir en compte que els enquestats pertanyien a un barri del qual la gent que no hi viu en diu barris baixos, barris de ciutadans que treballen, que només es muden els diumenges, que enraonen cridant i que tiren floretes a les noies que troben. La majoria n'estaven tips de treballar. Un de sol hi anava a gust al mal anomenat sant treball de cada dia. Era un encarregat al qual l'amo, perquè encarregués bé, no es cansava de dir-li que havia començat com ell i que havia arribat on havia arribat la qual cosa li permeté casar-se amb la dona que tenía que venia de casa bona. I l'amo disposava d'una filla en el bo de l'esplendorositat a la qual l'encarregat ja se la veia coll avall. No ho sé. Aquells eren llavors els pensaments d'aquell encarregat. Possiblement aquell home a l'hora de la veritat quan l'amo li va dir que encara hi havien classes es va fer anarquista, però això potser ja seria fer conjectures anticipades...Un 15% desitjaven perdre l'autobus. Un 10% cedien el pas a la filla del calafat Enric per a veure-li una mica les cames quan feia l'operació de pujar els tres esgraons dels transport urbà. Uns negres, es volien menjar si poguéssin, tots els blancs

del rodal. Uns blancs pensaven trobar una mena de DTT per a suprimir negres i maleien a tot maleir aquells negres que els apallissaven boxadors en públic. Els noms de Joe Louis i Cassius Clay no se'ls movien del cap. També hi havia algú que pensava malament en altres coses. Sí, questió de dones ja us ho podeu figurar. Les dones han anat molt mudades, han estat bones tiples, han cuinat com els àngels, han tingut criatures la qual cosa no és bo tothom per a tenir-ne, has escrit a màquina molt bé, però han originat mals pensaments. Potser sense culpa, si voleu, però n'han originat...Jo, que sempre que he pogut he estat honest, vaig fer arribar un anònim al carnisser Green fent-li saber que l'herbolari Smith li voltava la dona.

- Però com ho has sabut, si mai ens ha vist ningú!

deia la carnissera a son marit quan aquest deixà anar la informació esmolant un ganivet de gran tall...

Que què hi deia Tània en tot això? Doncs deia que li agradava molt que jo fes aquells progressos, però que no en fes abús ja que les meves transitades per la via pública eren hores que perdiem d'estar junts....Però a mi desenvolupar aquelles sorprenents propietats em feien una il.lusió de no dir, i volia saber més coses de les que pensava la gent malgrat que això anés en detriment de l'especial festeig que llavors manteniem amb la princesa...I vaig saber els prolegòmens d'una varietat de divorcis quan encara cap dels interessats n'havia dit res a ningú. Només els havia pensat. De tres casos, dos eren justificadíssims. El senyor Elbow va demanar el divorci perquè la seva senyora li deixà en més d'una ocasió, quan ella era fora de casa, l'aixeta del gas oberta. I el va demanar el senyor Black, el qual patia llarga enfermetat, perquè la senyora Black

feia sis mesos que cada setmana li feia anar a casa seva el quartet de l'església més propera a cantar-li les absoltes. El tercer dels divorcis que es plantejava ja era més discutible. El senyor Neville, el qual tenia por que li entrés algú a casa de nits, volia dormir amb la llum oberta, i la senyora Neville sostenia que s'ha de dormir amb la llum apagada...Sí, què hi voleu fer. Tothom dorm de la manera que vol...L'energia nuclear per a la transformació de la indústria? La llufa! El senyor Truman, va ser el senyor Truman, no?, va dir que a fer progressar la industria ja s'hi seria a temps, però que la desintegració dels àtoms s'havia de provar amb els japonesos als quals semblava que res els espantava. I si no s'arriben a espantar amb aquelles dues bombes famoses n'hi havia d'altres a punt fins que s'espantéssin...Quan els russos van tirar a l'espai el primer sputnik, els nordamericans no ho pairen. "Tireu-hi quelcom cel amunt" deien els diaris, "encara que sigui un meló!" Ells volien ser els primers en tot i aquesta dèria encara els dura. Vaig ser el tercer de saber que es preparava el projecte Apol.ló. Hi ha haver una reunió en un hotel de cinc estrelles. Només la sabien els reunits i la Casa Blanca. Jo a la reunió, naturalment, no hi vaig assistir, però vaig veure els reunits quan en sortien. S'havien juramentat a no dir res a ningú, i fins i tot els casats passaren una temporada dormint fora de la llar, però jo vaig saber, només mirant-los, que s'havia acordat, al preu que fos, portar gent a la lluna. Dels reunits, tres pensaven que allò era una solemne bestiesa i que sort que no se'ls demanaria que hi pugéssin ells a la lluna. Quatre estaven segurs que, amb quartos, no hi havia res que fallés, ni anar a la lluna. Els dos restants pensaven que si el projecte fos un projecte honest, d'anada i tornada, ells,

encara que qui s'embarqués fossin uns altres, viurien dies de glòria i es podrien veure llurs noms a les enciclopèdies cosa que només està a l'abast de gent d'anomenada o d'algun familiar dels que fan les enciclopèdies. I ja em va atacar un desig imparable de seguir aquella idea que semblava descabellada del tot. Ni els russos s'ho creien. I ho sé perquè vaig fer intervenir Tània la qual es va posar en contacte amb els esperits dels cientifics russos més avançats els quals va dir que els americans ho deien per ganes de dir-ho que anirien a la lluna...Vaig saber la construcció secreta de l'aparell, la garbellada d'homes fins a trobar els idonis per la gran aventura. Amb placa de periodista em vaig poder acostar als tres elegits després de la darrera prova. Tots tres estaven convençuts del viatge d'anada i retorn. Rentat de cervells, dieu? No, cervells nordamericans preprats per a deixar Rússia amb un pam de nas. El dia abans de la sortida es va prendre el pols als tres. Això ja ho deveu saber, no? Sí, home. A dos se'ls va trobar unes dècimes d'alteració. Feu-vos-en càrrec, amic. Anar a la lluna no és com anar de Barcelona a casa vostra! El pols del tercer era normal del tot. Es veu que a n'aquell home anar i venir de la lluna el deixava igual. Tant se li enfotia, vaja! I hi anaren. Aquell vint de juliol la televisió va donar a conèixer un dels espectacles més al.lucinats de la seva història. Al meu entendre, per allò sol valia la pena que la televisió s'hagués inventat...Sí, teniu raó, era per la Festa Major de casa vostra, és clar...Que vós ho haguéssiu posat en el programa de festes? Ja hagués estat un bon programa, ja...Els llença-missils de Cuba? Segons Tánia els van treure perquè n'hi havia pocs...Sí, no van tenir temps de posar-n'hi més... Quan el senyor Nikita en plena reunió de la ONU va fer acció de

treure's la sabata, un vei meu va dir que s'havia comprat unes sabates noves per assistir a n'aquella reunió, que li anaven justes i que els peus li feien mal. Jo vaig dir: "Aquest home es treu la sabata per a picar-hi damunt la taula!". El vei em va mirar mofetament, però, al sentir els cops la mirada era molt seriosa quan em diguè: "Carai, senyor, d'on ho ha tret això? Que és rus, vostè?" L'anada a Ongria? No hi aniran, no us alarmeu, van dir a les altures. Jo vaig córrer a preguntar-ho a Tània. "Sí, Bernat, que hi aniran..." A les altures es van limitar a dir: "Ja hi han anat ara, què hi voleu fer...!" Les eleccions? Encara que us sembli estrany tots pensaven guanyar, demòcrates i republicans. Va anar just. Sí, també hi ha gent que no vota als Estats Units. I com que als Estat Units hi ha gent que no vota, s'ha posat de moda en molts llocs. El cas del president assassinat, penseu? Jo només us puc dir les coses que pensava determinada gent. No, Tània em va assegurar que cap rus hi va intervenir. Dels nordamericans,uns pensaven que qui ho va fer ho va fer per agafar anomenada, altres que fou un acte religiós, a anti-religiós, com volgueu, ja que el president era un president catòlic, uns altres pensaven que el tréts anaven contra la senyora del president a la qual no consideraven de prou alçada per a passejar-se per la Casa Blanca...No, no és la meva d'opinió. Us estic contant la d'un americà desconegut. Sí que havia estat periodista, però també el president Truman havia estat granjer. També hi havia qui deia que ho sabia algú com havien anat les coses però que no es podia dir perquè hi havia el perill segur d'una nova guerra civil americana...No, no havia deixat la taverna, i portat per aquell afanys imparable d'endevinar pensaments, hi vaig fer posar un rètol que deia: "A l'interior s'endevinen pensaments"

No haveu fet mai cap negoci que us hagi sortit bé? No, no parlo del casori, ara. Quan dos es casen n'hi ha un, del dos, que el fa el bon negoci. Si l'home treballa i guanya quartos qui fa el negoci és la dona, i si és al revés qui fa el negoci és l'home, encara que això darrer no es doni massa sovint. Sí, les dones estan molt ben acostumades en el nostre país. Haveu estat mai al Marroc? Sí, ja ho recordo hi vau fer el servei...Exacte, exacte, vau veure sovint quatre o cinc dones carregades amb feixos de llenya, a peu, i l'home a cavall d'una burra blanca amb un paraigua perquè el sol no el toqués massa...Són opiniens. Si a n'aquell moro el fessiu canviar de vida, segur que es faria revolucionari... Doncs amb l'endebinada de pensaments m'hi vaig fer bo. Algú va veure en mi, creient de debo que endevinava pensaments, un element formidable en questions politiques. Vos direu posseir algú que sabés les coses que pensava l'adversari! M'oferiren diners a desdir. Consultada Tània em va dir: "Home si te'n donen tants...!" I em vaig llogar per a tenir informats els meus llogaters del que pensaven els seus oponents. Amèrica és Amèrica. Algú, però, es va donar compte que no era massa normal que l'enemic s'assabentés dels seus pensaments. Van veure que un desconegut es mirava més que del compte als seus caps de fila i gent principal, va funcionar la CIA o així m'ho va dir Tània, i m'agafaren. Em vaig defensar. Vaig dir que no escoltava, com es pensaven, cap conversa. I que jo no tenia cap culpa que ells pensssin com pensessin. L'oferta, per a fer-me dir què pensaven els altres doblà la primera. Allò en veritat era haver anat a Amèrica! No, el Watergate, no. Jo ja era ací i a distància no hi tinc res a fer. Jo al que pensa el necessito a les mans, a la vora vull dir. Les filtracions d'ací? Primer, jo quan vaig arribar ja no endevi-

nava res. Era un home sobri, acabat, i només bevia tallats. Alguna vegada tenia com una revifalla, em parava davant d'algú, me'l mirava i sabia quines intencions portava. Si portava bones intencions, em limitava a dir-li bon dia. Si les portava dolentes intentava dir-li que amb aquella manera de pensar no faria carrera. Desconec els resultats dels meus avisos. Jo havia complert. Els havia donat. Segon, les revifalles eren cada vegada més espaiades. La darrera, no la darrera em va venir al veureus a vós, doncs la darrera abans de la darrera fou ja fa temps. Jo baixava carrer Gran de Gràcia, i hi pujava una dama amb una gran pitrera mig al descobert. Quan la vaig tenir a quatre passes li vaig dir:

- Senyora, que no ho veu que tothom li mira els alts?
- Es que ja he sortit de casa perquè me'ls miressin.
- Ja ho sé, ja ho sé, però potser l'altra gent no que no ho sap.
- Doncs ara ho sabrà, bon home.
- Però...Sí ja sé què pensa.
- Què penso?
- Que si amb uns davants així m'haig de quedar a casa...

Les coses d'ací, amic, s'endevinaven per elles mateixes. I les sabeu millor que jo. Quan es produí determinada defunció es va dir que s'anava de dret a la reforma de com haviem viscut durant tants anys. No s'ho va creure ningú, de moment. Era com si al país li posessin sabates noves. I tothom hi va malament amb sabates noves. Els uns preferien les velles, i els altres amb les noves no hi sabien caminar. I algú que potser va entendre les coses malament va començar a obrir portes. Es clar amb les portes obertes hi entra la gent que vol, ja se sap.. Aquell que va entendre potser les coses malament les volgué tancar les portes però ja no hi va ser a temps. Ningú

s'ho sabia acabar com anaven passant els esdeveniments, ni els vells ni els nous. Tothom es pensava que es tractava d'una broma colossal o d'un mal entès. Ja es veia venir tot això, no? No calia cap tècnic en endevinar pensaments. Sí calia inventar quelcom perquè no es rellisqués massa a la dreta ni massa a l'esquerra. Els extrems són dolents! se sentia a dir. I s'inventà una cosa que se'n digué centre, mirant de moment, de no ofendre massa als de cada costat. Ja sabeu que a la constitució s'hi posaren les vagues per a fer contents als que n'havien fetes anys endarrera i que n'anaven curts darrerament. I, per a fer contents als que anaven endarrera d'autonomies, doncs les posaren a la constitució. I, oficialment, tothom content. Tothom l'aplaudi la constitució, però ja veieu que ara molts hi troben pèls. I quan es comencen a trobar pèls a les coses, malament. Sí, ara resulta, penseu, que aquell centre és un centre especial que pot admetre els menys esquivats de la dreta i els menys esquivats de l'esquerra...La joventut, dieu? La joventut actual és un pur misteri. Ja veurem quan es faci gran si el misteri desapareix...Sí, sí, però quan aquesta joventut ja no en sigui, en tindrem una altra de nova. No s'acaba mai la joventut. I doneu-vos compte, doneu-vos compte que aquesta joventut d'ara és una joventut que no creu, que va a la seva....Oh, no ho sabem què farà quan entri a la segona edat. Vos sabeu com festeja la joventut moderna! I com es casa i descasa! Per què voleu que el necessiti el divorci? Per a gastar quartos amb jutges i notaris? Ja veurem la gent que es divorciarà. Segur que el govern, ja que ha portat la llei, farà el què pugui per a fer divorciar algú per tal que la gent s'animi...Oh vaig massa lluny vaig massa lluny...Sabeu quant val divorciar-se? Es parla de vint mil duros de preu mig. Es cosa de rics el divorci, com els anuncis de la televisió llevat

dels detergents. Perdoneu, perdoneu, que en gasteu vos d'aquestes colònies que diuen que les tomben a totes? Ja m'ho semblava que no... Tornem a n'aquell centre que us deia. Diversos partits han dit al govern que ells ajudarien a governar bé. Se'ls ha dit que no, això sí amablement, però de tant en tant se'ls crida a consulta. No governen però s'hi afinen. Ara, s'allargarà el centre i s'escursaran dretes i esquerres si la combinació que es diu que es prepare surt bé? Llavors és possible que s'inventin centres nous si els centristes recalcitrants no acceptin la combinació i ens podriem trobar en centres de Primera Divisió sense forasters i amb centres de Segona Divisió amb forasters i, de rebot, amb partits de les dites Divisions fetes pels que no vulguin perdre punts acostant-se al centre. No, la joventut no ho pot arreglar això, ja us ho he dit. La joventut mentre sigui jove se'n fot d'aquestes coses. Que qui ho ha d'arreglar? No es necessita endevinar pensaments. La solució està a les mans dels que fins ara no han volgut votar... Sí, sí, ja ho veig, si ens emboliquem en política no acabarem mai, perdoneu-me...El que m'havia embolicat en política era jo, tant, que fins Tánia em feia el sord moltes vegades. I seguia bevent ja que si no bevía no endevinava res. I vaig fer un gran descobriment. Potser ho trobareu absurd però jo us puc assegurar que segons l'estat de beguda teniu un caliu de bons sentiments. Foren aquests bons sentiments ocasionats pel beure que em van arruinar. Com? Em vaig dedicar a donar diners a la gent. Tal com ho sentiu. Es necessita molta dosi de licor per a sentir aquests sentiments filantròpics. Si no arribes a la mida fas com molts, mates negres, empaites dones i fas córrer policies. Si en passes, tens ganes de fer bones obres i jo, com que podía, en vaig fer pel pare i per la mare...Ja feia dies

que una veu interior m'anava repetint que jo tenia molts diners i que hi havia gent que n'hi faltaven. I, una nit, purificat per l'alcofollisme, vaig sortir al carrer i vaig fer una petita distribució a l'atzar de bitllets de poca importancia. Si haguéssiu vist amb l'afeccio que la gent els collia aquells bitllets! Jo sovint estava trist, d'una tristesa que no sabia en què fer-me-la passar, i vaig veure que l'alegria dels trobadors de bitllets em feia un gran bé. Alguns dels collidors es pensaven que el pais de nou anava tan bé que es podia permetre fer aquella escampadissa de bitllets de banc. Vaig començar a distribuir bitllets de més preu i em vaig donar compte que la gent que les trobava encara estava més contenta. Vaig pensar que quant més grossos fossin els bitllets més gran sería l'alegria dels trobadors. Jo feia els repartiments mirant que no se sabés qui era el repartidor. Donar diners i fer-ne ostentació està a l'abast de molts. I fou quan vaig escampar bitllets de consideració que vingué el daltabaix. Tal com ho sentiu. Quan la gent va començar a trobar bitllets grossos es va malfiar. Es va pensar que es tractava de moneda falsa. Van portar els bitllets a examinar. Es clar, se'ls va dir que eren bitllets de curs legal. No fou un sol que portà bitllets a comprobació, i allò va escamar els examinadors.

- I dieu que els haver trobat pel carrer?

- Sí, sí, i no he pas estat jo sol a trobar-ne.

- Ja ho sabem, ja ho sabem, i això és la cosa que ens preocupa... S'avisà a la policia. Encara que vagis ple de beguda, i potser precisament per això, sempre et resta com una llum que et permet sortir de situacions complicades. Jo vaig adonar-me que pel barri transitava més policia que del compte. Aquella nit no hi va haver bit-

llets al carrer amb gran disgust dels collidors els quals es van manifestar contra la policia. Sí, se'n feu una questió política. Un senador va dir que aquells repartiments eren propis d'algú que no estava bé del cap. En canvi un altre va declarar que es tractava d'un benefactor públic, i ja que el govern en lloc de donar-ne de diners en pren, que la cosa honesta sería declarar aquells repartiments d'utilitat pública i en lloc de perseguir al donant el que calía era fer-lo fill adoptiu de la ciutat, dedicar-li un o dos carrers i posar la seva actuació com a exemple...Vaig anar a repartir en altres barris. En collia tothom de bitllets, fins i tot gent de posició si no la veia ningú. I fou com us he dit quan vaig repartir bitllets grossos que vingué la catàstrofe. Els bitllets de preu ocasionaren veritables aldarulls, la gent es matava per a collir-los. Recordeu que temps endarrera us parlava de les bufes que hi havien per a recollir caramels el dia de Sant Medir? Doncs les bufes eren infinitament més abundoses per a collir bitllets de grans xifres. M'agafaren just quan deixava volar el darrer bitllet gros que em quedava.

- Es vostè que reparteix bitllets de banc?

- Sí, senyor.

- I de on els ha tret?

- Els he guanyat endevinant pensaments..

Em feren la prova de l'alcofoll. Extraordinària, mai no vista...

- Aquest home - digué el provaire-, en lloc de sang per les venes li circula licor!

Digueren que venes i artèries estaven tan amarades d'alcofoll, que sang nova que em donaven es convertia immediatament en licor de bon grau...Els diaris, com que ja feia massa temps que havien de

parlar de les noves bombes que feien els russos, es van ocupar del meu cas. Els uns aplaudien la meva generositat dient que no anava contra cap llei de l'Estat, altres deien que la meva actuació havia créat un gran problema a la gent que ja es refiava de trobar bitllets pel carrer, la qual cosa es podria traduir en organitzar manifestacions violentes al no trobar-n'hi...Durant aquests esdeveniments jo encara mantenia la meva facultat endevinadora de pensaments.

- Com ho sabeu que sou un cas únic i que no hi veig res a fer? - em deia el metge major d'una residència de tocats pel beure.

- Es o no és el que us haveu pensat? - li responia jo.

- Sí...Però qui és que us dóna aquesta propietat d'endevinar pensaments?

- El beure, senyor.

El metge major va dir que si allò era cert a mi no se m'havia de reformar, però que el reformatori era un reformatori i que ells cobraven per a reformar...

Els primers dies fou unab batalla desfeta. Em vaig batre amb tothom, amb infermeres, amb metges i amb senadors que passaren pel reformatori desitjosos de conèixer aquell cas fora de competència. Era com un drogat al qual manca la droga. Em feren la cura de l'aigua. Jo els deia que tan sols hi posessin unes gotes de vi, que ho semblaria. No ho feren. Fou en va que fes l'amenassa de no beure...Ui, si en trigaren de temps a reduir les activitats de les mares del vi que portava a dins! A la fi em negaren de sang de gent alcohòlica, i allò fou la meva ruina. Em vaig anar convertint en un element apàtic, llest. I, la cosa pitjor, fou que ja no era capaç de saber què pensava la capitana d'infermeres la qual només pensava en ca-

sar-se i tothom l'hi coneixia. Algunes vegades em sentien parlant rus invocant Tània, però la princesa m'havia abandonat. Anaguilit com anava no hi havia invocació possible. Si allò era la cosa que volia la direcció del reformatori, la direcció havia guanyat...Va ser sense saber com que m'entraren unes ganes boges de tornar ací. Que què pensava fer-hi? No ho sabia, però hi volia tornar. Potser em veia tan fotut que em volia anar a morir al mau pais... Es clar que em vaig escapar del reformatori. Ja estava reformat i malgrat que se'm volien quedar per a ensenyar als visitants un element arribat al reformatori amb licor a les venes en lloc de sang normal, em vaig escapar. Era molt vigilat ja que aquell reformatori era l'únic del país que disposava d'un reformat com jo, i la que vigilava més era aquella capitana d'infermeres que es volia casar. Aquella llum, o llumeta si voleu, que un temps portava encesa a dins, no s'havia apagat del tot, com el catalanisme, i em feia veure que la solució de l'escapada eria aquella infermera que anava acasarada.

- Ací dins, estimada infermera, no s'hi casarà mai per ganes que en tingui...

- Es que en tinc moltes ganes de casar-me.

- Al defors trobarà tots els marits que vulgui.

- Vol dir?

- Ja ho crec, però n'ha de fer via. Si espera gaire més per ganes que en tingui no es podrà casar ni pel civil.

- Però qui em cuidarà els malalts...Jo ja havia pensat casar-me amb un d'ells, però i si em caso amb un malalt no apte pel matrimoni, com quedo jo?

- No hi pensi amb els malalts. Casi's amb un bo.

- No es casaria pas vostè?

- Si això m'ho hagués proposat quan vaig entrar, que estava bo, li hagués dit, sí. Ara és quan estic malalt de debó, però jo la puc portar a llocs on trobarà marits a cofes.

- Em proposa deixar el reformatori?

- Té ganes de casar-se, sí o no?

- Es clar que en tinc.

- Doncs no s'hi pensi més.

- I com ho sabré jo que algú està disposat a casar-se amb mi?

- Ho deixi a la meva mà...Vostè s'espimpi.

- Què vol dir espimpar?

- Cot de dona! No té tantes ganes de casar-se? Doncs espimpar-se vol dir que deixi veure una mica més la dona que porta amagada dessota aquesta roba de reformatori...

- Però si vostè ja no endevina pensaments!

- Jo em posaré en forma en quatre dies...Vostè amb el temps que porta tancada aci deu haver arraconat algun quarto, no?...

Tenia tantes ganes de casar-se aquella capitana d'infermeres, que deixà el reformatori, deixà els malalts que hi tenia i ho hagués deixat tot...

Sí, el quart home que se la va mirar ja vestida de dona, va pensar: "Mira, vet-aci una dona que m'agradaria casar-m'hi" No n'estava massa segur de si ho havia endevinat bé perquè feia molt poc que havia usat del dot nupcial de la capitana d'infermeres al primer bar que van trobar, però vaig fer la prova,

- Si la tracteu bé, és vostra! - vaig dir.

Em va quedar mirant amb cara d'astorat. Us hi haveu parat bé a mirar la cara que fa la gent quan li endevineu allò que pensa?...

Es clar, vos no us hi haveu dedicat a endevinar pensaments, per-

doneu...

- Oh, veureu, se n'hauria de parlar..- va dir l'home al cap d'una estona.

- Doncs mirin, en parlin, en parlin, és cosa de vostès això.

- Bé i vostè quin pito hi toca en tot això?

- Jo? Cap.

- Però ni cobra ni res per a fer casoris pel carrer d'aquesta manera?

- No, però si vol s'accepta la voluntat...

Es parlaren i suposo que en sortí un dels casoris que volia la capitana d'infermeres...

Un nou desengany. Al tornar a la meva taverna hi vaig trobar una zona verda plena de menuts que pujaven i baixaven de tota mena d'estris apropiats per a trencar-s'hi braços i cames...Ningú no en sabia res de l'antigua taverna. Havia passat molt temps. Ni ningú no sabia res de Pujolet i Palmeta. Beure a América'es car, carissim, i jo tenia molt pocs diners. Els meus els havia repartit tots. Les autoritats s'ho prengueren malament i em tancaren en un reformatori en el qual només es bevia aigua. Sí et demanaven si la volies amb gas o sense, però era aigua...I de nou tot sol en aquell poble tan gran ple de gent que va i ve corrents com si tingués por de perdre el tren...No, no ho provava de comunicar-me amb Tània. Sense beguda sabia que era perdre el temps...Em vaig llogar a una colla de descarregadors del moll. Vaig dir que era japonés i que treballaria a meitat de preu. Em costà mesos recollir l'import del passatge. Al reformatori es veu que em van fer un rentat de paladà i d'estómac i, segons quines dies, el vi tenia un gust fatal. I pensar que jo havia tingut a dins meu un dipòsit de mares

del licor que enamorava!

Vaig arribar quan el país anava tot en cotxe. En veritat vaig veure molt poca gent a peu....Sí, vaig trobar feina. Em vaig convertir en un senyor manobre. Era el temps que tothom feia cases i un manobre era més sol.licitat que un banquer. Com tots, també tenia cotxe. Anar-hi a treballar em feia molta il.lusió, com a tots. Fins feia poc, em deieh, només hi anaven els amos. Ara hi anava tothom. El pais, vaig pensar, ha de fer un canvi, per força. Potser no sabrem caminar de tant anar a cavall o caminarem com si anéssim asseguts, però aquesta anada massiva en cotxe reformarà mentalitats, costums, afectes...I ho ha reformat, no? Més en mal que en bé? Ja se'n pot anar parlant a mida que el petroli pugi...Que la gent no deixarà d'anar en cotxe, penseu? Sí, sí, és un pais diferent de molts, aquest...Doncs fer de manobre em va permetre moltes coses. Degut als mètodes del reformatori, em vostà molt tornar a trobar el gust natural a la beguda, però sense sacrificis no s'obté res. Ja en trànsit altra vegada, vaig tenir l'alegria de poder tornar a parlar amb Tània. M'explicà que amb el temps que no ens havem vist el món havia fet un gran salt. Que si bé cap rus dels que havien sortit de Rússia llavors del senyor Lenin hi havia tornat, ara, la majoria, al veure que els russos feien por als americans i guanyaven més medalles d'or a les olimpiades, ja hi anaven una mica a favor. Quan es va assabentar de l'escampadissa de bitllets que vaig fer a Amèrica en va estar molt contenta, però desaprovava que m'hagués fet manobre.

- Ens podiem haver casat - em deia -, i tu et penses que tot un marit d'una prindesa havia de ser manobre? Per què no t'estableixes d'esperitista?

- La idea, venint de tu, em sembla excel.lent, però en quina llen-

gua farem les sessions?

- No em vas ensenyar l'anglès i jo no et vaig ensenyar el rus, doncs d'avui endavant no farem altra cosa que donar-me lliçons de català. Tània tenía una gran disposició per aprendre idiomes i més aviat del que jo em pensava parlava un català molt entendor... I ens establirem d'esperitistes. Primer teniem clientela que volia saber si els ex-marits veia algun inconvenient en que es tornéssin a casar. Es tractava de vidues, com podeu suposar. A totes, els ex-marits contestaven que ho trobaven molt bé. Eren les mateixes contestes que a casa el pare, anys enllà feia la tia Ramona. Cap se n'anà decebuda de les vidues que venien a consulta. Quan vam anunciar que a casa es podia parlar en tota mena d'esperits, la parròquia creixé. Primer, demanéssin a l'esperit que volguéssin, Tània feia unes intervencions en rus que quedaven molt bé, i, seguidament feia comparèixer l'esperit elegit pel client. Pel consultarió hi passaren els esperits de la gent més famosa, adhuc el del mateix senyor Lenin...Oh, veureu, ho deia Tània! Com assegurà, un dia, que tenia a punt el senyor Rasputin per si algú el volia sentir. Jo només us puc dir el que Tània va traduir,

-...i si m'haguéssin cregut a mi del senyor Lenin no se n'hagués parlat més enllà de vuit dies, i a Rússia encara hi hauria tsar sempre que no s'hagués ficat amb la manera que jo portava a la tsarina...Lladre de cavalls a Sibèria...?Això ho diuen segons quines enciclopèdies de poca tirada. Jo vaig agafar uns cavalls amb la intenció de tornar-los per a sortir més aviat de Sibèria. Vostès saben el fred que hi fa a Sibèria? I els hagués tornat aquells cavalls, però vostès ja saben que quan tenía la tsarina mig tombada i podia haver comprat els cavalls que hagués volgut, quina fi em varen fer fer aquells tres russos...Com volien que els tornés lla-

vors els cavalls...

Fill, era la traducció que feia Tània! Com traduia una intervenció del rei Lluis:

-...i què se'n va treure de deixar-me sense cap, si mai hi hagué tan luxe ni tantes matarrunguetes com quan Napoleó, aquell nou-vingut, era emperador de França! Si a mi m'haguéssin dit que m'havia de fer republicà, doncs me n'hagués fet i santes pasques. Tot era questic de parlar-ne. Que els reis sempre volem manar? A veure, fàcin el favor de dir-me quin rei ha manat més que el General De Gaulle!

No hi havia impossibles en aquelles sessions. Sortia a parlar l'esperit que la gent demanava. Que com s'ho feia Tània? Misteri, però ho feia. De qualsevulga altra en podia dubtar. De Tània, no. Si jo llavors hagués portat un registre d'aquelles sessions avui es vendria a preu d'or. Una nit recordo que Tània va dir:

- Sí, senyors, en obsequi de vostès avui sentiran Dante.

Si el vam sentir? Ja ho crec que el vam sentir. Primer Tània va deixar que parlés una mica italià perquè la clientela es convencés. Després, com sempre, va fer de traductora...

-...i m'ha costat una mica de venir a casa vostra perquè no vaig parar massa bé de vosaltres, llevat del vostre Pere el Gran i d'Alfons el Franc, però, senyores i senyors han de tenir en compte que passats de vostès portaren molts maldecaps a Itàlia. A Sicilia, a Nàpols i a molts llocs es parlava català com us està parlant ara aquesta senyoreta. Si hi ha algú que fa versos serà l'únic que em podrà entendre. La meva comèdia, que els homes n'han dit divina, no és altra cosa que unes històries posades en vers. I els historiadors, encara que facin les històries en vers les fan a la seva

manera. I això d'anar a l'infern, al purgatori i al cel és pura imaginació, almenys d'un viu. I si un poeta no té imaginació val més que plegui. O no? Ja en tinc una altra de feta de comèdia. Ja ho crec. S'és poeta o no s'és poeta! Va des de l'acabament del Compromís de Casp, a la setmana passada. Quan vaig fer la primera comèdia no em podia moure d'Itàlia. Ara, d'ençà que em moc en aquest món que em moc, vaig on vull. He posat en vers, tan bons com els de la Divina, aquell Sant Pare tossut, aragonès havia de ser, i perdonin si hi ha algun aragonès entre vostès, que tornava excomunicacions com si tornés lletres de canvi, el discurs de Sant Vicens Ferrer tal com a la meva manera l'havia dèhaver dit, favorable al Comte d'Urgell. Si s'hagués fet rei al Comte, segur que vostès mai haguéssin tingut de demanar cap autonomia. He fet versos de l'anada a Amèrica, de l'odi del rei Felip contra vostès que encara l'hi dura i fa tot el què pot per anar-lo encomanant als governs de Madrid, de la marxa sobre Roma, de les ganes de tirar canonades que segueixen tenint tots els alemanys del meu estatge actual, de les ganes de governar que té la gent per malament que ho faci...de les fretades de mans cada vegada que un fa bombes més grosses que l'altre...

A la pregunta de si s'arribarien a tirar aquelles bombes, Dante contestà:

- Jo tinc dos versos feta. Un, que només es volen fer por. L'altre que s'han tirat totes a cop. A nosaltres allà on som tant ens fa que les tirin com que se les guardin. Els que quedaran fotuts seran vostès. M'ha costat una mica posar en vers coses tan prosaiques com tirar bombes o guanyar unes eleccions, però quan un fa versos i els fa bé com jo ha de tocar els temes que siguin. En el vers que no es tiren les bombes, Beatriu aconsegueix convéncer els homes. En el que

es tiren, Beatriu es dóna compte que els homes van pel món de la mateixa manera que hà anaven quan es feia la Guerra dels Cent Anys, i ha dit, ben dit de la manera que ella deia sempre les coses, que els homes ja s'arreglaran i que si són tan pallussos de tirar les bombes privades que les tirin.. Quan vostès siguin on jo sóc ara els podran escoltar els meus versos. Només cal tenir paciència. No se n'escaparà ningú de passar temporada llarga on la passo jo ara. Si. que tinc Beatriu a la vora, pero record-se'n que també em vaig casar i hi tinc la dona. Com que ara de la questió física se'n prescindeix, vivim tots tres encantats de la vida, de la nostra vida, és clar, que és molt diferent de la de tots vostès. Ací no es paguen contribucions, no hi ha vagues per sindicalistes que tinguem i no ens preocupa ni que el petroli vagi pujant de preu, portar ulleres, ni els davants de les senyores. Ací hi ha democràcia a tot drap, vet'ho ací. Vull que sàpiguen, però, que els que en vida hem fet treballar bé la matèria gris, ací som escoltats i, sobretot, respectats. A mi em saluda tothom i més ara que se sap que tinc la segona part de la Divina Comèdia enllestida. Molts dels anomenats grans, al veure com han acabat les coses s'han passat a la democràcia pura que és la que impera ací. Ells tenien unes idees d'acord amb el temps que passaren anant al sastre, els que hi podien anar, al metge o al ball de La Paloma. Ara han vist que tot això era com fer unes vacances que duren tan poc. Els que estaven acostumats a pensar segueixen pensant i ara poden pensar sense restriccions en la nova situació, la qual, per a tots, ha estat una veritable girada de truita. La de debó...Mirin, els que no han pensat mai, escolten, cosa que ja duerien haver fet aquí baix. Jo no vull pas dir que algun notari, acostumat a fer escriptures tota la vida, no pren-

gui nota de les coses que sent si sent que les diu gent de monument o de Premi Nobel. Molts d'aquests ara diuen coses noves i alguns han rectificat posicions defensades temps endarrera a peu i a cavall. També n'hi ha de tossuts que no volen baixar del burro, però és una minoria. I una minoria que sap que és del tot inútil organitzar sollevaments degut a jornals baixos, puja de preus o disconformitat amb governs republicans. Tot això ací és desconegut. Ací res de res de tot això. Aquestes minories s'atipen de sentir molts "Ja t'arreglaràs!". La gent pensa perquè, com deuen saber, els esperits han pensat sempre, però ara es pensa diferent. Tothom pot seguir essent italià, albanès, rus o català, però hi ha una mena d'Estats Generals, d'Estats Units vull dir, i tothom en forma part. Es una mena de República Federal que s'ha demostrat que és la millor que hi pot haver, i, la prova, la prova és que és la que tenim implantada ací de fa milenis i milenis. Som federals, en fi. Ja sé que per a tots vostès és de mal entendre tot això i que només ho entendran quan passin, de portar coll i corbata, a n'aquesta República Federal que he esmentat la qual per a mantenir-se no necessita ni la declaració de lleialtat de les forces de l'ordre ni cap majoria parlamentària...Les dones? Doncs les dones ara sí que poden dir que són iguals que nosaltres, igualtat que entre vostès no assoliran mai del tot. Com deueun suposar ací no és necessari el servei de cap llevadora, i no serveixen per a res cames ben fetes, abrics de pell, divorcis ni ser partidaries de l'avortament. Oh, veuran, si aquestes coses seguissin en vigor ací, tindriem els mateixos problemes que ara tenen vostès.Jo no vull pas dir que una dona que aquí hagués estat molt guapa, molt guapa, no tingui encara algun prestigi, però no es passa de donar-li un bon dia una mica carregat. Però és un altre

món el nostre. I recordint-se'n, som federals...

Vaig tornar a tenir diners en gran. Es pagaven molt bé aquelles intervencions organitzades per Tània. Devegades podiem anunciar als assistents: la setmana vinent, setmana de gran gala. Podran sentir Alfred de Muset, Bakunin, Pau Claris, Joan de Serrallonga, el comte Arnau o el tenor Gayarre...

Sí tornava a beure. Beure em permetia seguir comptant amb Tània i, devegades, endevinar el què pensava la gent. Anant pels carrers descobria les intencions de ciutadans tinguts com a normals veient passar noies, com en dieu, bufones, no?...Podria haver fet una llista inacabable dels que cercaven la manera de tornar en aquell temps en el qual a les cartes s'hi havia de posar "Año de la Victoria". Us en farieu creus de la llargada d'aquesta llista! Vaig saber algun assalt a bancs... Que per què no vaig avisar els banquers? Dos dels que vaig endevinar que anaven a fer l'atracament pensaven emportar-se pocs diners, sabeu? Que què em va succeir? Els acabaments no sempre són bons, amic. Ho va saber algú que no ho havia de saber que a casa hi acudien esperits especials i em tancaren el consultori precisament el dia que hi actuava l'esperit del senyor Bakunin, un dels que encara està en els seus tretzes...I em van atracar el dia que portava diners al banc. No, les desgràcies mai venen soles,diuen els que hi estan abonats a les desgràcies. Vaig ensopegar amb un ciutadà el qual en aquell moment estava pensant fer un gran negoci amb immobiliàries. El vaig creure. Sí, el que va fer el negoci va ser ell...Sí, va ser la segona ruina de la meva vida...No, ja ni Tània ni res. Bé, ben bé res no. Encara en uns moments de lluidesa en vaig poder posar en contacte amb el pare Bernat,

- I ara, hi creus o no amb l'espiritisme? - em va dir -. Tothom el fa com pot, tu per mediació de Tània, la qual a mi em sembla que molcoses tes se les fa ella, i jo tenint de mèdium la tia Ramona que algunes també se les feia ellla...

L'oncle Salvador, el qual ja us tinc presentat, em va dir que ara sí que les sentia de debó les veus dels infinits marins i passatgers que la mar havia donat de baixa.

El que em contestà molt malament fou l'oncle Marcel.lí, aquell de la tramuntana, sabeu?,

- La veu del sexe, nebot, n'hi ha que la senten escoltant el Parsifal, veient una posta de sol, fent vermut amb olives o escoltant el pas de la tramuntana. La teva inexperiència en les coses que encomanen els concerts sexuals em tirà per terra una combinació que encara ningú no hi havia pensat. No et podré veure mai més ni en aquest món ni en l'altre. Animal!

La tia Beatriu, sí, la tiradora de cartes...Sí, veig que m'heu escoltat tot aquest temps. Doncs la tia Beatriu em va dir:

- I, al cap i a la fi, jo amb les cartes i el canari endevinava les mateixes coses que tu mirant a la gent. Si haguéssis vingut a casa quan portaves a cap aquestes activitats encara hi series. Però hi vas venir massa aviat i em posaves nerviosa. Fins i tot el canari s'hi posava de nerviós. I amb nervis no es pot ni portar un cotxe bé, ni horospoquejar els clients...

L'oncle Roderic em va dir que a l'altre costat hi havia trobat molta gent més grillada del que es pensava.. Ara, dieu? Ja he perdut facultats. A Amèrica em van matar les mares del vi massa mortes, es veu, i no he estat mai més el d'abans, sobretot darrerament que podia beure poc. De tant en tant, ja us ho he dit em sembla, pel bon

temps tinc una mena de revifalla i puc saber què pensa algú, però tinc por d'errar-me i no m'ho acabo de creure del tot el què pensa la gent. Amb vós no ha estat així i us he pogut endevinar, em pensò algun pensament, oi? Tots, dieu? Gràcies, amic. M'heu fet un gran bé dient-me això. Però ja no sóc jo. creieu-me. Aquests estats de lluidesa són esporàdics i cada vegada es van espaiant més. Fins que s'acabin del tot...Sí, diuen que cobraré d'ex-combatent. No, no crec que s'hi torni. Era per la Festa Major del vostre poble no que tingúe lloc l'aixecada? Potser si no l'hagúéssiu feta no hi hagués hagut sollevament! Perdoneu-me, és una broma. Ja sé que aquella Festa Major no hi va tenir art ni part en l'alçada...En fi...De què visc, ara? Quelcom em quedà per anar fent bullir l'olla...No, no penso demanar-vos diners. No n'he demanat mai a ningú. Estigueu tranquil...Només em resta una cosa que voldria fer...Anar a Rússia i ambientar-m'hi per si puc tornar-me a posar en contacte amb Tània. L'enyoro més que res. A Rússia hi ha vodca autèntic, sabeu? No sé com ho faré però hi aniré. Estigueune segur. Sé que no recobraré la pau interior fins que torni a tenir converses amb Tània...Si passeu uns dies que no em veieu al cafè, no us amoineu. Seré camí de Rússia...

Vaig passar uns dies fora de la ciutat per qüestió de negocis. Quan vaig arribar de viatge, un mal viatge ja que l'avió que ens portava tenia un motor que no volia creure i tothom feu tard, vaig anar al cafè conegut. Ni rastre de l'amic Bernat. El regent em va dir:
-...sí, sí, senyor sí aquell senyor de les ulleres i bastó que van sortir alguna vegada junts! Sí, senyor que el recordo. Va venir un dia i em va dir que si el veiés li digués que havia trobat la manera de tornar a tenir converses amb la senyoreta Tània, aquella

princesa que vostè ja sabia qui era... Vol dir que hi era tot aquell senyor?

Ha passat temps.

Una colla d'amics m'han vençut. M'han fet anar a sopar amb ells en una temporada que jo sopava dia per altre. Han insistit i insistit que no he pogut dir que no. El sopar ha estat més aviat lleuger. Potingues, que diria un menjador d'aquell temps en el qual un sopar era un sopar...Croquetes, calamars a la romana, que no sé per què s'anomenen així...Deu ser degut al temps que teniem romans al Pais... dret romà, cabells a la romana, i ara calamars...Tota ha anat bé doncs malgrat que els sopadors d'abans haurien passat gana, beure moderat...vi blanc de grau baix d'aquell que sentiu a dir que se'n pot beure tant com es vulgui, i, tot de cop, un que diu:

- Sorpresa!

Algú que dirà un vers, penso. No, no es tracta de versos encara que en determinats sopars hi esteu molt exposats. La sorpresa era tot simplement que per darrer plat hi havia caviar. Una sorpresa relativa, és clar, ja que de caviar n'ha menjat molta gent encara que no tingués de Rússia les idees que en tenía el senyor Miquel Strogov. Però hi va haver un segon avis de sorpresa:

- El darrer plat, amics, el remullarem amb la beguda nacional russa, el vodca!

Els sopadors van riure i aplaudir. No podia pas ser dieferent dels altres, i vaig riure i picar de mans. Tothom va beure vodca, i algú va dir que no n'havia provada mai.

- Ah, doncs, us en poso més? - va preguntar l'anunciador de les sorpreses.

- Ah, doncs, poseu-me'n...

A mi no se'm demana si en vull més. I, no sé si intencionadament o per distracció, però se'm va omplenar el got repetidament. Podia dir que no en volia més, i no ho vaig dir. Devegades un no sap per què però no troba la manera de dir prou quan li fan compliments o li omplenen en got de vodca. Sí, sí, timidesa, no gosar contradir tant li fa si t'omplenen massa vegades el got de vodca com que et contin com passava el temps Ferran VIIè quan era presoner a Valençay.

A casa hi vaig arribar relativament bé. Per tal d'evitar sospites ja que em sentía una mica com si no toqués ben bé a terra, no hi vaig anar de drét a casa. Vaig fer unes voltes pels carrers de la vila. I, cosa curiosa, el famós carrer Estret em semblava amplíssim i, per contra, el carrer de Cavallers el veia estretíssim. No transitava ningú, ja que eren hores petites, però tenia la impressió que no era sol en aquella meva passejada pre matinal. Es més, sentía remor de veus, i, per si hi havia algú que jo no veia prou bé que anava pel carrer,

- Bona nit tinguin! - anava dient cada vegada que em semblava que se'm passava a la vora.

No sé si em va contestar algú o no, però jo no volia passar per un mal educat, i vaig repetir el bon desig cada cop que em creuava amb convilatans. Es pot deixar de saludar a algú desconegut durant el dia, però és una gran descortesía fer-ho de nits a gent desconeguda o coneguda. Entre els transitadors de nit hi sol haver una gran cordialitat. Recordo que una nit, a n'aquestes hores, encara vivía a ciutat, vam trobar el futbolista Gorostiza al qual no havíem vist mai i ens vam fer la mar d'amics. Fou igualment de nits que vam establir una gran coneixença amb el senyor Peret, propietari d'un Cau d'Art del carrer Robador...Una altra nit sortint de

de dir versos a tavernes feiem una sardana, sense cobla ni música de cap mena, i la vingueren a engrossir tots els noctàbuls del barri, coneguts o no...

Vaig encertar el forat de la clau a la tercera tentativa. Aquell dia em trobava sol a casa i sabia que no hi hauria protesta per l'hora de la recollida. Tenia sed. "Què beuré...què beuré..." anava pensant. Obro la petita reserva de beguda i hi trobo, sense saber com hi havia anat a parar per més que pensava i més pensava, una ampolla de l'aiguardent nacional rus per a enceta r. Hi han ampolles que són de molt mal ~~xxxxxx~~ destapar. Els embotelladors es pensen que aquelles ampolles només les han d'obrir gent llicenciada en enginyeria, però aquella ampolla se'm va destapar en un tres i no res. Qui és que em feia tornar a beure vodca? No ho sé, o no ho sabia llavors. Potser vaig obrir més llums que del compte, però veia la beguda tota plena de lluisors. I no em sentia gens indisposat, ans al contrari. Em semtía eufòric, en estat de plenitud, de claretat, de lluidesa...Quan ja l'ampolla havia sofert una mena de marea baixa em van venir a la memòria coses que em contava l'amic Bernat. Ell deia que era questió de temps que el vodca et posés en condicions de tenir deet a tenir converses amb els esperits. Pobre Barnat...Qui sap què deu fer ara, si fa alguna cosa. I amb aquesta petita i lleugera dedicació a l'amic Bernat vaig donar per acabada la meva actuació d'aquella nit. Seria questió de dormir bé, i l'endemà tot estaria entès. Tant en els meus cabals estava que recordo perfectament que vaig mirar el rellotge, un despertador que mentre tingués corda complia la seva missió al peu de la lletra. Eren vora les cinc i començava a clarejar. La llum era encara un si és no és, com si no s'acabés de decidir a

deixar-se veure tota. Allò no em preocupava perquè sabia que la llum venía cada dia per coses que passessin ací baix. Un catorze d'abril de llum feia mal d'ulls, un divuit de juliol semblava que el sol no hi fos a temps, un vint-i-tres de febrer s'hagués dit que estàvem en ple estiuet de Sant Martí, i quan els socialistes van anar al davant de la Volta a França, hi havia llum pel pare i per la mare. Per això dic que no em preocupava aquella aparent indecisió lumínica. I fou sense preocupacions que em vaig ficar al llit, sense un excés de son, però. Tampoc em preocupava més que del compte aquella manca de son. Jo sóc dels que crec que una de les missions principals dels llits és fer venir son a n'aquells que els fan servir per a dormir-hi. Vaig fer, doncs, un parell de giravoltes d'est a oest, em vaig acomodar el coixí a la galta i, a mig fer el diari exercici per a conservar la memòria, exercici que almenys a mi no em serveix per a res, i que consisteix el repassar mentalment els Set Savis de Grècia, les set Meravelles del Món, els Signes del Zodiac, els noms d'una cinquantena de mars, de Sants Pares, dels Estats Units, de les comarques catalanes, sento:

- Ep...ep, senyor!

De moment vaig pensar que hi havia algú a casa. Potser m'havia seguit sense jo saber-ho, algun d'aquells noctàmbuls al qual vaig saludar tan amablement com vaig poder tornant d'aquell sopar. A casa avist és vist si hi ha algú. Es questió d'obrir set o vuit portes i mirar. Doncs no hi havia ningú. Algunes vegades he tingut por, i, per assegurar-me'n vaig repetir l'operació dos cops. Puc afirmar d'una manera absoluta que a cap de les habitacions mirades hi havia ningú. Vaig pensar que potser algú que s'havia alçat massa matí passava pel carrer i aturava a un passant per a demanar-li l'h-

ra. Era la cosa més versemblant. Me'n torno al llit. I no feia un minut que intentava deixar-me portar pels misteris de la son, i si dic misteris és perquè encara no he entès mai per què la gent dorm, ni he pogut descobrir mai el moment precís que un passa de despert a adormit, doncs no feia un minut, deia, que em disposava a dormir, que:

- Ep, ep, senyor!

No, no era algú del carrer que deia aquell avís. Era algú que el deia a dins de casa, o a mi m'ho semblava, vaig pensar, com em semblà sentir uns moments abans uns passants pels carrers als quals vaig donar repetidament la bona nit. També vaig pensar que potser tot era culpa del vodca. No gaire sovint he sentit curiositat per a desentrellar quelcom si no és massa complicat. Ja ho sabria jo si allò era culpa del vodca o no. La solució potser no era la més adequada, però la vaig volguer trobar fent baixar una mica més el contingut d'aquella ampolla que jo no sabia que fos a casa. Sí, altres vegades tampoc les he sabudes trobar, o les he cercades malament les solucions a determinats problemes...Covard, covard...no ho sé, que mai he estat valent, segur, però per si havia de succeir quelcom vaig obrir totes les llums de casa. Semblava Festa Major. Veuran, si em cridava algú, si és que en realitat em cridava algú i jo no el veia, val més que ho faci amb llum que pas a les fosques. No n'he estat mai partidari de treballar sense llum, i molt menys n'havia de ser aquella nit que algú em cridava. Tenia un got de vodca a mitja part, quan:

- Ep, ep, senyor!

Oh, carai, allò era dit de molt a la vora! Vaig fer una volta completa amb el got a la mà.

- No us esvareu, sóc jo, Bernat...

La primera cosa que se'm va ocórrer fou que l'amic Bernat era a la porta i que volia entrar. No sabia com hi havia trobat aquell home a casa. Potser era un dels passants d'estones abans i jo no l'havia sabut reconèixer...Vaig obrir la porta. No hi havia ningú.

- Bernat! - vaig cridar -. On dimoni sou?!

Una veu em contestà de dins:

- No em veureu ni a dins ni al defora, però sóc a dins.

- A on?

-- Entreu, que la matinada és fresca.

Si la veu hagués estat d'algú altre, em podia pensar qualsevulga cosa, però era autènticament la veu de l'amic Bernat. L'havia sentida molts dies aquella veu. Una veu tocada per un gran percentatge de rogall, però una veu que sorgia sense esforç, amb ganes, abundosa...Ja havent reconegut la veu de l'home vaig entrar més tranquil al menjador. Buit.

- Però, Bernat, on sóu, punyeta!

- Amic, en teniu encara, em penso, per una mica, de trobar-vos en el lloc que jo em trobo ara. Quan hi sigueu us explicareu moltes coses que ara no us podeu explicar...Us haveu oblidat que durant uns dies us vaig contar les meves memòries?

- Així és veritat?

- En dubtàveu?

- Veureu, no i sí...Els temps actuals no donen res de bo als cervells. Un sent a dir que passen coses que fan dubtar de tot, després, del temps que ens vam conèixer, vos sabeu com estan les dones amb els preus que hi han a plaça! Sentir-les rondinar d'una manera permanent no porta res de bo.

- Ací on sóc ara els preus no ens afecten per alts que siguin. I poseu-vos tranquil perquè els preus seguiran pujant.

- Malament, Bernat, malament. On anirem a parar?

- Aci on sóc ara jo.

- Però on sóu vos?!

- Ja no us recordeu de quan jo us contava les meves converses amb la princesa Tània i amb altra gent, gent que existía prescindint de bans municipals, de la classe d'oli que feieu servir per a fer amanides, pa amb tomàtec i all-i-oli, i de la cara que feien els distints caps de govern que heu tingut...?

- Es clar que me'n recordo...Però aixi vos, Bernat, ja no sóu a Rússia? La darrera vegada que vaig parlar de vos en aquell cafè l'amo em va dir que us n'havieu anat a Rússia...

- Ja hi vaig anar...ja hi vaig anar, però la Rússia que vaig trobar ja no serà mai més la que volien Tània i la gent del seu braç.

- No hi ha russos, ja?

- Sí, però són uns altres russos. Són uns russos nous. El seu desig, el seu anhel i el seu propòsit, són ara anar davant dels americans, nedant, llençant satèl.lits artificials, corrint, fent bombes, saltant...Això ha fet mig decantar al seu favor opinions abans contràries. Sembla, però, que per més que facin, no poden tenir, per ara, tants diners com els americans.. Però els tenen entre cella i cella. Quan els americans van a favor d'algú, els russos d'ara hi van en contra. I arriben primer a llocs on hi volien arribar els americans. I, ara, d'ençà que els americans festegen amb els jueus, els russos hi han renyit. De tota manera ja fa temps que als jueus els tenen entre-evassats. D'ençà que un equip de metges jueus va visitar al senyor Stalin quan malaltejava que no els poden veure. Sí, algú va

dir que aquells netges van rècepter poc i malament...I de tsars, princeps, grans ducs, comtes i tota la reqüncalla, res de res, sabeu? Abans tot el país es movia al votant d'aquella gent. Ara n'han fet un que prescindeix de tots aquells personatges. Si, es fan molts petons a la francesa amb la gent, però són molt ells. Algun cop, per si els poden girar se'ls dóna un Premi Nobel, però ells no el van a cobrar.

- Que van molt bé de quartos?

- Ells diuen que el Premi Nobel és un premi capitalista.

- Però hi van o no hi van bé de quartos?

- Home, si no se'ls gastessin tant amb bombes...I no se'n poden treure de quartos de Rússia, ni volen que se'n vagi ningú...

- I a vos tot això us va enutjar i us en vau anar del pais?

- Amic, no em voleu entendre, ja ho veig. Em pensava que quan us deia les meves memòries hi haurieu parat més atenció, sobretot en segons quines coses. Jo a Rússia hi vaig passar avall, i ara sóc allà on és Tània. Per això em podeu sentir aquesta nit.

- No foteu, Bernat!

- Tal com ho sentiu. Oi que escolteu la meva veu però no em veieu? No us diu res això?

- No us veig perquè jo avui potser he carregat massa de vodca que no n'havia begut mai...

- No, amic, no em veieu perquè al lloc on sóc no em podeu veure ni vos ni ningú.

-- Bernat, no juguem, no juguem que ja som grans.

- No em creieu quan us deia que jo tenia converses amb la princesa Tània quan ella ja no portava mitges?

- No.

- Alto! , que jo mai us he dit mentides, senyor!

- Bé, potser havia d'haver dit sí, no ho sé.

- Esteu parlant amb el meu esperit!

- Però és de debó, Bernat?

- Jugue-vos-hi quelcom...

- No en faig jo de juguesques, Bernat. Després amb qui voleu que la faci la juguesca?

- Aneu a cercar amics, veins...

- Tots solen dormir a n'aquestes hores. I si vaig a cercar algú del sopar, segur que aposta a favor vostre.

- Registreu la casa, pujeu al teulat...i la meva veu, que no la coneixeu la meva veu?

- La vostra veu sí que la sento i la nonec, però una cosa és la de quan em contàveu coses acompanyada de vós, i l'altra és sentir-vos i prou sense res darrera la veu...Què voleu que us digui. Recordeu-vos també que quan vós, amb veu i tot vós, em contàveu que quan el vostre pare exercía d'esperitista, la que contestava era la tia Ramona...

- Ara he descobert que pas sempre. A la tia Ramona se la tenia a la reserva per quan algun esperit determinat es feia pregar massa. Després, amic, a casa vostra no crec que hi tingeu cap tia Ramona! O jo, amb esperit i tot no la sé veure.

- Bernat, Bernat, recordeu-vos dels vostres oncles els quals, segons vós mateix afirmàveu, eren més aviat descentrats...

- Us ofeneu vós mateix, amic, ja que en aquest cas el descentrat no seria jo.

- Potser en som tots dos de descentrats.

- Jo pensava que aquella amistat que començà fa temps, la podriem

mantenir sempre més, i al dir sempre més vull dir sempre més. Es que us penseu que aquí baix hi ha coses que duren sempre? Feu el favor de dir-me'n una, una sola, ja veieu! Us penseu que aquest senyor que mana ara que no s'ha vist mai riure, durarà sempre? Us penseu que els socialistes no s'acabaran mai? Per quant us penseu que té corda l'Orfeó Català? Tots, tots, un dia o altre, vindran on sóc jo ara, i no crec, no crec que els serveixi per a res el càrrec o l'ofici que hagin fet aquí baix...Potser, potser els de l'Orfeó Català en dies determinats puguin fer alguna audició...Es que us creieu que perquè a mi se'm donà de baixa ja havien d'haver renyit? Aquest pobre concepte teniu de l'amistat?

- No us ho agafeu així, Bernat. Però si vos sabeu tantes coses, abans de tirar endavant, aclariu-me'n una, per favor...Jo, és que ja sóc dels vostres i no ho sé, o què?

- No. Vos encara heu d'esmorzar cada dia. Sóc jo que ja no esmorzo.

- Puc fer alguna cosa perquè esmorzeu?

- No, amic. Ni necessito esmorzar, ni tenir tractes amb sastres, ni tenir-los amb venedors de diaris, ni amb farmacèutics. Veig que la meva aparició us l'agafeu a la vostra manera. A vós, us ho vaig llegir al pensament, la gent us té per poc seriós, i a mi tanta il.lusió que m'havia fet aquesta visita. Es que és una cosa molt seriosa, amic meu, que un esperit us vingui a veure a casa vostra. Es que no us en doneu compte? Hi hauria gent que en pagaria una fortuna d'una visita així!

- Home, Bernat, si quan encara anàveu amb bastó m'haguéssiu avisat, mira...però aixi, sense comptar-hi, i després d'unes tomes de vodca, que: volieu que em pensés. Poseu-vos al meu lloc...I un altre favor, Bernat. Es questió del vodca aixiò, m'ho penso que estic

parlant amb vós, o hi parlo de debó?

- El vodca us ha entonat una mica, i potser sóu d'una manera per dins, i no ho sabieu, que per a tenir converses amb nosaltres no necessiteu la taxa d'altres. Vós encara teniu més o menys corda, i jo, quan vaig acabar la que vós ara us fa marxar, en vaig posseir una altra que no s'acabarà mai més. I no ha succeit altra cosa que us he vingut a fer una visita pensant que us plauria, i veig que no ha estat així.

- No, no, aclarides les dues coses que us he consultat, estic molt content que us hagieu recordat de mi. Qui em visita és el vostre esperit? Doncs benvingut sigui.

- Es que no he vingut sol...He vingut amb Tània.

- Bernat...!

- Us ho prometo! Ací no en podem dir de mentides. Vaig parlar de vós a la princesa i em va dir que li plauria de conèixer-vos.

- Bernat, home, mireu que vaig tal com he saltat del llit!

- No us amoineu. A nosaltres aquestes coses no en van ni ens venen.

- A vós no, però i a la princesa? No estic presentable, Bernat.

-A la princesa només la sentirem. No veureu si es torna vermella...

- Bernat, que el poc seriós sóu vós!

- Perdoneu. Devegades aquests coses s'encomanen... Quan Tània em va dir que li plauria veure-us vaig pensar amb l'inconvenient de l'idioma i li vaig dir que vós sabieu anglès i francès, però ja sabeu com és Tània, li va fer il.lusió parlar-vos amb la vostra pròpia llengua. Ja haguéssim vingut més aviat però vam passar un temps que jo donava classe de català a la princesa.

- Sí que us haveu molestat, Bernat!

- Cap molèstia, amic. Al contrari. Tània n'està molt gelosa de po-

der expressar-se amb la llengua de Fivaller, de Mossèn Cinto i de Prats de Molló.

- Heu fet bé de trigar a venir perquè temps endarrera si algú us hagués sentit us hagués fet parlar castellà. Es clar no vau tenir temps quan m'endevinàveu pensaments d'endevinar-me'ls tots. Un dia a la capital tornant d'un partit de boxa comentàvem el darrer combat amb un amic i, en ple carrer de la capital del Principat se'ns va acostar un element i posant-nos una mà a l'espatlla, això sí sense violència, ens va dir: "Hablen ustedes en cristiano!"

- Bé,això era abans! Ara ja teniu Estatut.

- Cada vegada que hem tingut Estatut ens l'han pres.

- Però, amic, ara en tindrà tothom. També les seguim ací aquestes coses. Ara serà obligació tenir Estatut, se n'haurà de tenir per força. No és com temps endarrera que només n'hi havia dos. Es per això que aixi que podien us els treien. Ara és diferent. Serà com pagar contribució tenir Estatut. No se n'escaparà ningú. Aquí heu tingut diverses èpoques, la imperial, la de la decadència, la dels canvis de govern, l'africana, la republicana, la del sí, senyor, i ara tindreu l'estatutària...A fora se us coneixerà com el País dels Estatuts. Potser no n'hi haurà cap més que en tingui tants...

- Potser no, si vós ho dieu...

- A mi m'heu conegut per la veu. La veu de Tània no l'haveu sentida mai, però serà ella qui us parlarà. Primer ho farà en rus i no l'entendreu, és clar, suposo, eh? O és que haveu après el rus, ara.?

- No, temps endarrera hi havia algú que el començava a aprendre quan es deia que tot vindria de Rússia i que ens en podiem refiar. I sí, una veu femenina digué uns mots que no vaig entendre.

- Es rus això, Bernat?

- No en dubteu ni um moment. Es el rus que parlava Tolstoi! Ara us traduirà allò que us ha dit...Va, Tània, debuta en públic!
La mateixa veu femenina va dir, amb un català que per una princesa russa era molt ben parlat:
- Bona nit, senyor. El meu Bernat, el qual ara és meu de debó, m'ha parlat molt bé de vostè. Com està?
- Molt bé, i vostè?
- Miri, anem fent. Que no li agrada que hàgim vingut?
- Agradar-me sí, però, és clar,, pensi que si hi hagués hagut la dona a casa...
- Ui, les dones! Que no ho sap que ja s'ha aprovat la llei del divorci?!
-Però princesa, vostè: creu que per a tenir converses amb vostè i l'amic Bernat m'haig de divorciar? Vostè sap el què costa divorciar-se!
Vaig sentir una rialla i dues veus que deien quelcom, probablement en rus perquè no vaig pescar ni un mot. Fou l'amic Bernat qui tenia de nou la paraula.
- Amic, la princesa s'excusa d'haver fet sortir el divorci. Ja ho sabem que costa quartos, però com que on som nosaltres no se'n gasta cap...
- Però és que jo encara, em penso, que estic en un de lloc que sense quartos no et pots ni morir. Saben què val avui dia un enterrament normal, rés de l'altre món, un enterrament amb un sol capellà, caixa modesta i sense aquelles absoltes que es cantaven abans pel carrer que feien tremolar els vidres?
- Què voleu que en fem nosaltres de saber aquestes coses. Nosaltres estem en un lloc que no ens preocupen el cost de les absoltes ni

altres costos.

- Ni que de les gambes se'n demanin sis mil peles el quilo?

De nou intervé Bernat.

- Però, amic, amic meu...Veig que encara no haveu assimilat on ens trobem Tània i jo...

- Trebeu-vos allà on volgueu, vós no creieu que demanar les gambes a sis mil peles no és una bogeria?

-Sí, però...

- Es que si ni aqui en podeu menjar de gambes, de tant en tant, és clar, jo no sé si val la pena que n'estigueu tan contents de ser on sóu!

- Es que som dos esperits, senyor!

- Torneu-hi amb els esperits! Uns esperits que no poden menjar gambes.

- Però si no mengem res aci!

- Perdeneu-me amic Bernat...devegades encara no m'ho acabo de creure...Sí, ja sé que sóu dos esperits que m'heu vingut a veure...

Ara torna a intervenir Tània.

- Que en teniu per molt d'estar aquí baix?

- Veurà, no se sap mai això, senyora princesa.

- Digui'm Tània, vol?

- Doncs no se sap mai això, senyoreta Tània. Un dia un s'aixeca content, diu bon dia a la gent que troba i, de cop, bona nit dotze hores. I la gent diu: "Saps qui s'ha mort de repent?" I n'hi d'altres que duren molt. I també la gent hi diu la seva: "Saps Tal, encara és viu...!"

- De tota manera el pas portant sabates i fent-les servir és curt, ja ho deveu saber, no?

- Sí, però un sempre espera que es morin els altres primer.
- Que hi està molt bé vostè aquí?
- Ací, senyoreta Tània, per poc bé que s'hi estigui a tothom li sap greu d'anar-se'n.
- Però vostè creu que val la pena el temps passar aquí?
- Oh, jo em penso que si vostè no hagués passat per ací no hagués sabut mai res del senyor Bernat!
- Amb això té raó, veu.
-Després,aci hi han altres coses que valen la pena...Deixem estar les gambes, perquè amb la gent que són ara vostès no n'hi deuria haver per a tothom i potser encara les haurien de pagar més cares que nosaltres, però i el festejar, asenyoreta Tánia...
- Bernat, aquest senyor es fot de nosaltres!
- De cap manera! El què passa és que un que viu no es pot fer el càrrac de com van guarnits els que no viuen, els que no viuen com jo, vaja.
- Es que no tot són coses agradables les d'aquí baix, senyor! Tenir pocs diners, treballar, els accidents de circulació...i aquest oli que ara fa tantes baixes...Tot això quan nosaltres erem a Rússia...
- Oh, no tothom pot ser princesa, senyoreta Tània!
-Per això hi ha tanta gent que no podia veure el senyor Lenin. Abans que ell es fiqués a casa nostra, nosaltres viviem bé. I us penseu que ara tothom hi viu bé a Rússia? Qui és que estrena aquells vestits que nosaltres estrenàvem? Qui és que fa aquelles reunions que nosaltres fèiem? Qui té els diners que nosaltres teniem? Qui té aquells criats, que semblaven capitans generals, que nosaltres teniem? Qui parla aquell francès que nosaltres parlàvem?
- Bé, però, senyoreta Tània, no em dirà que a Rússia no s'hagin fet coses...

- Ja ho sé, però si el senyor Lenin no hagués anat tan de pressa potser ens haguéssim entès. Mireu, ara nosaltres en venim de Rússia, oi Bernat? I tal com estan avui nosaltres hi haguéssim cabut perfectament. Hi falta gent mudada a Rússia. Estan massa per a fer bombes. Vostè sap el prestigi que haurien tingut, de cara al turisme si s'haguéssin quedat algun princep o gran duc? Tampoc n'hi havia tants. Imaginis la cosa que seria poder dir a un estranger: "Li presento el princep Constantí, responsable de la fàbrica nacional de tancs, o al gran duc Naiuski, director de la reforma agrària, o la comtessa Estepanida, regent de l'escola estatal de dans...Serien molts els que s'haguéssin adaptat a la situació si el senyor Lenin hagués tingut una mica de mà dreta, però aquestnsenyor només tenia mà esquerra, es veu. I es pensa que tots aquells que en deien grans propietaris, si s'hi hagués anat en bones paraules, no s'haguéssin convertit en bons revolucionaris? Si algun ja n'era més que el senyor Lenin de revolucionari! I això jo ara ho puc saber perquè m'he relacionat amb molta gent de la noblesa. Com també he tingut xerrades amb russos els quals fa poc que encara eren com sóu vós avui. Aquests vivien espantats, senyor, vivien espantats. Se'ls havia pujat dient-los-hi que tot el món capitalista es movia de cara a aixafar Rússia, que encara que devegades s'asseguin a la mateixa taula conferenciant, quan són fora, malgrat els somriures durant els sopars de treball, tornen a ser més anti-russos que mai. Per això ells no paren de fer bombes ni de fer anar a la rega els paisos associats. Els paisos capitalistes no se n'amaguen de dir que ho són encara que no ho siguin. Això els russos ho saben i pronostiquen que el món, dintre poc, tot serà socialista. I que per arribar al socialisme, tot val...

- Sí, el senyor Lenin ja deia que per a guanyar si s'han de dir mentides, se'n diuen!

- Es que ara a Rússia ja no se'n diuen de mentides.

- Vol dir senyoreta Tània, que quan diuen que tenen més bombes que els americans diuen la veritat?

-Ja hi podeu pujar de peus!

- I les arribaran a fer servir?

- No. I ho sé de bona tinta.

- Es que també hi ha mala tinta, a Rússia?

- Amic, el meu Bernat em deia que quan parlava amb vostè, vostè escoltava i prou!

-- Veurà, avui vostès han vingut a casa, i a casa quan sóc sol,vull dir quan no hi ha la mestressa, em permeto el luxe de seguir converses amb qui sigui.

- I quan hi teniu la mestressa no podeu dir res?

- Pas sempre.

- Ho veieu com aquí baix hi ha molts inconvenients...!

- Es que em penso que ella seguirà tenint la paraula tant ací com on sou vosaltres!

- No! Amb això estigui tranquil. Ací no hi ha dictadures.

- Ni domèstiques?

- I ara! No s'hi hauria guanyat res amb el canvi.

- Millor, millor, perquè a mi m'agrada conversar.

- Ja ho veig i també m'agrada a mi, però quan el meu Bernat em parlava de vostè, jo li deia "Però, Bernat, per que: no li deixes dir mai res a n'aquest senyor?" Ell, ja li devia dir, deia que us endevinava els pensaments i que no calia que diguéssiu res. Els hi endevinava de debó?

- Doncs, sí...O jo m'ho pensava, com em penso que potser ara estic

tenint una conversa amb mi mateix.

- No em faci riure, senyor. Em sent o no em sent a mi?

- Si...

- Em veu?

- No...

- Vol que li parli rus? Quina altra prova vol! Vostè no ha sentit mai algú el qual ha presenciat alçades de taula i que els esperits han contestat preguntes?

- Això sí, veu? Però uns testomonis que juraven que havien presenciat aixecades de taula, primer una pota, després dues, després tres i que finalment la taula s'aguantava amb una sola tenint les altres tres fora del sòl, els esperits més aviat contestaven les preguntes donant cops en algun lloc...Precisament l'amic Bernat em va dir que una vegada quan vostès eren a Amèrica tenien un coix al pis del damunt i no es va saber del cert quins eren els cops dels esperits i els que feia el coix passejant-se...

- Bé doncs, modernament els esperits, segons quins naturalment, es manifesten en forma oral. No és pas unicament aquí baix que haveu progressat.

- Si vostè ho diu...

- Si jo ho dic, si jo ho dic...A nosaltres ens agraden els comptes clars. Vostè creu amb els esperits o no?

- Senyoreta Tània...

- Deixi's de romanços! Jo era més gran que el meu Bernat, i el meu Bernat ara tindria més d'un segle. Vostè creu...

- Veurà, princesa, els diaris parlaven d'un turc que ~~en~~ tenia centvint. anys...!

- Bernat, maco, no m'ho havies dit que aquest teu amic quan parlava retopava sempre!

Hi torna a haver una conversa en rus entre els meus hostes.

- Estimat amic, jo havia parlat molt bé de vós a la princesa, i ella estava segura que la nostra visita us plauria...

- Alto, Bernat! Jo només he dit, quan ella m'ha parlat de les vostres edats, que els diaris van dir que hi havia un turc que tenia cent-vint anys...I a mi aquesta visita em plau com no us podeu imaginar. I m'agradaria que fossiu com els altres per a tenir-vos uns dies de forasters, ja veieu. Tenir una princesa a casa! I passejar-la per la vila, dur-la a menjar xurros al Parc d'Atraccions, ensenyar-la a les amistats, a n'aquelles que diuen que més aviat em faig amb gent de mata baixa...Ara, essent com em penso que sóu no sé com fer-ho per a tenir-vos de forasters. I més quan torni la mestressa de casa. Què li dic, jo?:"Mira, tenim de forasters un amic del qual ja t'he parlat, i una princesa!" I segur que ella em diria:" Ja saps com estan les coses, avui? Saps quants diners m'he gastat a plaça només per a nosaltres dos?!". "Es que no n'hauràs de gastar cap de quarto." "Que es porten el menjar?" I quan jo li digués:" Es que no mengen. Són dos esperits..." Sabeu quina seria la seva resposta? On havia estat les dues nits que ella havia estat fora! A mi em podeu convéncer...ja n'estic potser de convençut, però a la mestressa de casa, i ho sento per vosaltres, ni pagant, que ja és dir, la podria convéncer que tindriem dos esperits de forasters...Per tant, Bernat, benvinguts a casa i aprofitem avui per a passar unes estones xerrant. Digueu a la princesa que em perdoni si en realitat no sóc com ella es pensava. Digueu-li que quan era a ciutat vaig venir molt a menys lluny d'aquest rodal que, per a mi, és el millor del món.

- La princesa em diu que li plau molt que estigueu enamorat dàl vostre pais. Ella n'està del seu...

- Senyoreta Tània, sóc tot orelles.

- Doncs jo deia, abans que vostè fes sortir aquell turc que arribà a vent-vint anys, que sabia de bona tinta que els russos no en tirarien cap de bomba, almenys de les que la gent es pensa. No dieu res?

- No. Si l'amic Bernat encara endevina pensaments us els pot anar traduint.

- Creieu o no que això ho sé de bona tinta?....El meu Bernat em diu que sí. Gràcies. Ara, voleu saber per què no tiraran cap bomba de la col.lecció privada?...Ja veig que sí. Bé, Sabeu quants parats hi ha pel món?...Sí, molts. Doncs quants més parats hi hagin més probabilitats hi han de que els russos no hagin de fer servir les bombes grosses. No nMhauran de tirar cap. Pareu esment qui os ho diu. No m'ho ho fet jo. Tenim confidants d'absoluta confiança al lloc on som. Sabeu qui és el president de la República italiana? Molt bé. Acostemnos més. Sabeu qui és el président de la República francesa? Molt bé. Us han dit aquí els ministres del senyor Lenin que hi ha al govern francès?. Es clar que ho veurem. Es a n'els americans que se'ls ha dit que només eren ministres per a ensenyar. I, a mida que hi vagi havent més gent en atur, més aventatges per la gent del senyor Lenin. A més atur, menys bombes russes...Que als Estats Units també hi ha atur, i no hi ha gent del senyor Lenin? Mireu, els americans, fins ara, són diferents en tot. Ja ho sé que ho sap, i també deu saber que la gent del senyor Lenin allà són els savis, i els artistes del cinema els quals guanyen els diners a cofes. Sabia que al pintor Picasso se li va donar el Premi Lenin de la Pau, l'any 1961? I sabeu quants milions va fer el pintor Picasso? No ho sap ni ara els que va fer...Oh, veurà, veurà, com pintava Picasso...No haveu pas vingut de Rússia per a parlar de pintura, però si el senyor Picasso hagués co-

mençat a pintar de jove de la manera que pintava de vell potser ningú n'hagués parlat d'ell. El món, el vostre món, el món d'aquí baix, evoluciona, i qui no ho fa, que plegui...Es clar que és curt el temps que passen aquí i que hi ha gent que no és a temps a evolucionar. Per això ací estem tan tranquils perquè durarem sempre...No ho sé si seguirà pintant ací el senyor Picasso. Mai se n'ha parlat, potser en ocasió d'una diada senyalada...Per què el primer de maig? Us penseu que ací celebrem els mateixos aniversaris que aquí? Oh, ha estat vostè que ho ha pensat i el meu Bernat m'ho ha transmès, veurà! Jo deia, que si els savis i la gent de diers es fan del senyor Lenin...! Si s'hi avindran a Rússia que aquesta mena de gent es faci socialista? Es igual, però ells en diuen socialisme. URSS vol dir unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques. I quants més socialistes serem, més riurem. Que algú trobi la manera de què tothom treballi? Emmiralli's, si li plau, amb el seu pais. Oh, no em feu dir carai, que les princeses, elemnys les del meu temps, ho càsideraven molt mal dit...Ho diuen que aturaran l'atur. Es que vostè ha sentit mai cap governant que digui que si el voten a ell hi haurà atur a desdir i que no es podrà anar a plaça a gust? Heu sentit mai cap governant que digui, fent programa electoral que al Congrés s'hi entrarà de la manera que es vulgui, i que es faran presons per què la gent se n'escapi?...Ah, si en lloc d'augmentar els sense feina disminueixen, llavors potser es tiri la bomba...Si tinc tractes amb el senyor Lenin? Vostè s'oblida que el meu pare era el princep Alexei Alexandrovitx i que té manera de saber les coses que pensa el senyor Lenin? No és que siguem tots socialistes ací, però Déu n'hi do. Hi ha, de tots manera, els grans tossuts que ja n'eren en vida...Si, se'ls tolera, per llei de la democràcia que tenim, però

la gent no passa d'escoltar-los...Un moment que el meu Bernat us vol dir quelcom.

- Què us n'ha semblat de la meva Tània?

- Una bona adquisició, Bernat.

- Ja us ho vaig dir que si la meva Tània us digués totes les coses que sap, i, sobretot, de qui les sap, en podrieu fer un llibre! Ara volem anar a Amèrica. Volem saber, amb el temps que en som fora, si la gent és com diuen els russos.

- I per què, Bernat, abans d'anar a Amèrica no feu pujar la princesa a Sant Sebastià? Per enamorada que estigui del seu país, em penso que es passaria. Jo, si fos com vosaltres, no me'n mouria mai.

- Amic, ja us falta poc...

- Torneu-hi, Bernat! Ja no sé les vegades que us ho he sentit dir! A mi una gitana em va dir que faria dos-cents anys, i encara no sóc a mig camí. Quina pressa teniu a fer-me dels vostres...

- Cap pressa, amic. Encara que una nova gitana us regalés dos-cents anys més, heu de fer la fi que han fet milions i milions. Per anys que visquem, portar calces, comparat amb la temporada que us espera quan no en porteu, és una bicoca, res.

- Bernat, Bernat, a veure si em podeu aclarir una cosa, vós que ja sou entrant de l'altre costat. Vós us podeu presentar cridat per una bona mèdium o per voluntat pròpia, deixem-ho estar ara...Sí, sí, ja ho dono per entès...Vos vau acabar de respirar a Rússia i ara sóu ací, no m'hi vull ficar. Us sento, reconec la vostra veu, sí, sí tot això ho tinc d'acceptar perquè vós voleu que ho accepti i perquè som amics...Ara, hi veieu, vosaltres? Quan jo sigui dels vostres hi veuré com ara hi veig? Es permès passar el temps mirant les coses que a un li han abellit més?

- Hi veureu molt més del què us penseu, i molt millor que ara, que porteu ulleres...

- Què anaveu a dir?

- No, res...Si vosaltres no en necessiteu d'ulleres...

- Veig que encara dubteu, home incrèdul! Que no teniu prou confiança amb mi..Què em contestareu quan us digui, i recordeu-vos de les ulleres que jo portava quan ens passejàvem pels carrers de la capital, quan us digui que porteu un paiama ratllat, blanc i verd, que hi teniu un botó descosit, que porteu uns xerracs blaus, i que fumeu "Ducados"? Què dieu, eh?

- Em dono, Bernat, em dono...Doncs si vosaltres hi veieu més bé que jo, per tal de què Tània s'emporti un bon record d'aquesta visita, per què no la feu pujar a Sant Sebastià? D'aquí a poc sortirà el sol i tothom que ho ha vist ha quedat meravellat...Si és que vosaltres podeu veure tots els colors, i de dies...Com que sempre sortiu, sembla, de nits i amb poca llum...

- La poca llum és cosa dels esperitistes, de cara a impressionar la parròquia.

- Però...però vosaltres us podeu moure de pressa?

- A la velocitat del pensament la qual és molt més ràpida que la de la llum.

- Així a Sant Sebastià hi arribarieu en una bufada...I jo que us hi volia acompanyar...

- Ens fareu un gran plaer si ens hi acompanyeu.

- Deixeu-me posar unes calces...

Jo ja era al ball...I cap a Sant Sebastià fent de guia a dos esperits. Potser per acostar-me a la velocitat dels dos forasters ho vaig fer corrent. Vaig arribar al cim de la muntanya esbufegant i

durant una llarga estona veia que seria incapaç de dir més de dos mots seguits. El sol començava a sortir, gros, amb la cara vermella, com si hagués vingut corrents amb por de fer tard. La mar no es movía. De tant en tant la mar ho té això. Les troba tan enlluernadores les sortides de sol, que no gosa ni respirar, o respira tan poc que pot...Sí,devegades se'n descuida,sobretot quan se les té amb el vent, sense pensar que el sol es pot ofendre que no se n'hi faci cas. Però el sol és molt bon home i sap que un moment o altre la mar se li rendirà. Per això surt cada dia...Jo havia sentit a dir que els esperits amb la llum se'n van. Vaig pensar que així havia passat amb els meus forasters perquè no en sentia cap. Per uns moments, i ja ho havia pensat abans, vaig pensar de nou que tot plegat era degut als vapors russos del vodca que jo havia begut per primera vegada...però no, l'amic Bernat em tornà a endevinar els pensaments...

- Doncs ja ho veieu, amic, som ací i res d'atribuir la nostra presència a la vostra imaginació!...Es clar que us havieu d'enyorar a ciutat tenint aquest rodal que teniu! Tània ha quedat encantada. Si es pogués convertir en cosa material, segur que la veurieu amb la boca oberta. Per més coses que li dic no em contesta. Per què no me n'havieu parlat mai de tot això?

- Amic Bernat, recordeu-vos que només parràveu vós...

- Es clar, és clar...Ja sabeu el què teniu ací?

- Ui, ja va captivar a grecs, a romans i a tots els que hi han anat venint, visigots, àrabs, francesos i els de la moneda forta. Mireu, això d'aquí baix és Llafranc...

- Tània, Tània, vine que aquest senyor ens diu coses de tot aquest bé de Déu que veus!

- Doncs sí, això és Llafranc. El port és de quatre dies. Ui, cada ganxo val una fortuna...

- Un port capitalista, vaja.

- Senyoreta Tània, els atracants del port encara són ací baix, i si no hi ha quartos no hi ha ganxo. Sap quan valen unes sabates i no s'hi pot anar per mar?

- A casa vostra hi fa falta molt socialisme.

- Vostè creu que els socialistes ens donaran les sabates més bé de preu?

- I els ganxos del port també.

- Doncs visca el socialisme!

- Visca el socialisme, doncs!

- La punta que tanca la platja és la punta d'En Blanc...

- I durant la guerra no li vau canviar el nom?

- Ja teniem el Cap Roig. Se'n van descuidar de canviar-li el nom després de la guerra...Darrera la Punta d'En Blanc ja venen les aigue de Calella...No, ni Calella ni Llafranc eren com són ara. Ara són veritables ciutats. Són ciutats d'estiu, però. Hi ha hagut estius, si no s'assaltaven massa bancs i la gent feia bondat, que no hi podia venir qui volia ací. No s'hi cabia. Els visitants dormien a les cuines, damunt fustes de planxar, dessota les barques...Fou en aquest temps que els paletes eren més considerats que els ministres, i tenien més quartos que els ministres...Abans a les platges hi havia molt poques cases, s'hi coneixia tothom i els que venien de fora eren sempre els mateixos. Eren els únics que baixaven a les platges amb tartana. Els de la vila hi baixaven a peu. Pescadors, gossos i tavernes. S'hi tirava la xàvega per un grapat de peix...Tot ha crescut d'ençà d'aquell general amic vostre, Bernat.

- Amic ho deuria ser de vos aquest general que dieu!

- Em pensava que vosaltres al lloc que sóu no tenieu mala sang?

- Hem vingut ací per a veure el paisatge, però hi he coses, no sé si m'entengu!

- Doncs seguim amb el paisatge. Parlavem de les aigues de Calella. Ja en queda poca de la Calella d'abans, i al dir d'abans vull dir un abans recent, un abans d'una quarentena d'anys que a Calella només s'hi pescava. Els pescadors sempre estaven a punt de queixar-se perquè la gent trobava el peix car. Quan el peix no es ficava per nances i xarxes, s'havia d'anar a comprar a fiar. Això donava molt mal humor i se'l feien passar escridassant-se ells amb ells. Hi havia dies que a Calella no s'hi podia anar de crits que s'hi sentien. Ara, quan el peix feia el favor d'entrar, Calella era una bassa d'oli, i es veia gent anar pels carrers amb la mitja rialla als llavis...Més enllà de Calella, la mar ha mudat la costa amb cales i platges. Es clar, no haureu sentit mai parlar dels Forcats. Ve després dels Canyers, que també ha fet carrera. Si podeu, aneu-se a mirar Calella des dels Forcats! Per això us deia si després de pagar contribucions un té permís per a mirar-se tant temps com vulgui les coses que en vida l'han captivat...Després venen el Golfet. el Crit, abans meravelles solitàries i avui voltades de capitalistes segons la princesa Tània. I el Cap Roig. Precisament al Cap Roig s'hi establí un ex-militar rus. Jo no sé si era partidari del senyor Lenin, però sembla que més aviat era el senyor Lenin que li feia mala cara. Es deia Nicolau, ja sé que a Rússia n'hi havia molts, Nicolau Woevosdki i havia estat coronel. Li diu res aquest nom, princesa? Un que s'hi assembla molt?. No, no, no us demano pas la llista dels militars de graduació que no s'avingueren amb el se-

nyor Lenin...Doncs aquell ex-militar rus s'establí al Cap Roig i converti un rodal de bosc en el qual s'hi reunien els pocs conills de la comarca, i de tant en tant els carrabiners hi anaven a vigilar per si era veritat que s'hi feia contraban, en uns dels millors jardins més fenomenals que us pogueu imaginar. Seria un pecat que abans d'anar a Amèrica no hi fessiu una volta...Ara tot és poblat i, de nits, es veuen llums pertot arreu. Sebla que veieu una immensa ciutat vorejant la costa des de Llafranc a Palamós. A l'estiu la cosa està que peta, perdó princesa, però ho està. A migdia a les platges no s'hi arriba a veure la sorra. S'hi torren esquenes ciuradans de les més diverses nacionalitats...No, de rus no se sap que llevat del senyor Nicomau n'hi hagin...Abans, a n'aquesta hora que us dic hi havia molt poca gent. Si algú es feia pipí a l'aigua a la mar encara li anava bé. Avui, davant les pipinades massives que tenen lloc, l'aigua se'n ressent. La prova és que la mar de vora les platges ja no té aquelles propietats guaratives que l'havien feta famosa. Quan erem menuts i ens feiem una esgarrinxada, el pare ens deia que posessin el membre esgarrinxat a l'aigua, que l'aigua ho guaria tot. No prevéssiu avui de fer semblant cosa! Com a mínim una infecció atípica...El cap darrer que es veu és el Cap de Planes, sí aquella punta més a garbí que es fica a l'aigua amb un devantal blanc...D'aquest altre costat del terrat tenim primer Cap de Frares, quin nom tampoc es tocà quan els revolucionaris feren revolucions, I ven Cala Pedrosa, sí el nom ja diu quina mena de cala és. Per terra només s'hi pot anar a peu, per altra part el sistema de locomoció que la gent del pais emprà durant milenis. Només hi fa sol al migdia, i és cala de cabrots i mosquits, de tanta importància els uns com els altres...Es clar,

parlo de mosquits sense pensar que a vosaltres no us han privat mai de dormir...Després de Cala Pedrosa, us aneu acostant a Tamariu per La Musclera...Tampoc val parlar de musclos, ja ho veig, però ben demanat a qui fos...No, no, no insisteixo, però és que són tan bons! I ja som a Tamariu. La gent de la vila hi tenia molta tirada a baixar a Tamariu. Era punt de reunió de caçadors i de gent d'arrossada...Perdoneu, però em surten coses de menjar. Es que un arròs fet a Tamariu amb aportació de la gent de bosc que solia presentar un conill, i de la de mar que mai fallava aportant-hi algun cabrot, musclos, cargolet, pallarides i un pop de poca edat, era un arròs que no tenia aturador...Ara Tamariu també ha passat de mitja dotzena de cases unifamiliars o menys, a tota una senyora ciutat. Ah, què s'ha fet temps, Bernat,de quan a Tamariu s'hi tirava la sonsera i xarxes majors, i per la Festa Major s'hi feien aquells balls al so d'un manubri i per tota llum un bec de gas! Per Tamariu es pot anar a Aigua Xelida, a la qual ara han violat, un temps feudle del senyor Gotes i del senyor Hermós, és clar no sabeu qui eren...Vivien a quatre passes un de l'altre i passaven temperades renyits a mort. Ara, quan feia tramuntana forta i feia dies que la renyina durava, un o altre trucava a la porta del veí i preguntava: "Com estàs?" I el trucat contestava: "Bé!" I no se'n parlava més. També s'ajudaven en temps de temporal a pujar la barca platja amunt, però sense dir cap més mot que no fos la manera de posar pals a la quilla, o fer un bon us al palanqui. I tots contents...Després d'Aigua Xelida venen Aigua Blava i Fornells. La gent del pais està convençuda que no hi ha res en lloc que pugui assemblar-se'ls-hi. Si algú gosa dir el contrari, s'ha creat un enemic. Llavors venen les Cales de Begur, amb fama molt

ben guanyada, i, ja,la Platja de Pals inventada pel riu Ter. A la platja de Pals hi han fet campanya els nordamericans. Primer la gent es pensava que hi anaven a conspirar apartats de la CIA, però hi treballaven molts convilatans els quals, això sí, d'amagat, deien que tot aquell remanament era qüestió d'una emisora de ràdio la qual emetia missatges en tota mena d'idiomes destinats a aixecar la moral dels que tenien els partidaris del senyor Lenin a la vora...Ara deixarem la mar en pau, farem la volta a l'ermita i ens mirarem les imatges de terra endins. A primer terme, aquest pla decantat raonablement que baixa de la vila a l'aigua sense res que li faci nosa. Com veuran,s'hà ha fet una autopista sense ponts ni foradades. Es una autopista curta, però barata. I, gairebé al cim d'aquest pla, la vila. Ara s'hi veuen cases de molts pisos i barris nous que es feren potser amb la intenció de posar-los a la disposició dels que no es podrien allotjar a les platges perquè s'empisessin a la vila. La intenció era bona, però no se'n viu de les intencions. Es possible que hi hagin picades de dits, però si els pisos duren i la natalitat va a més, amb el temps potser es vagin tots plens aquests pisos i, si és així, els hereus dels constructors faran un bon negoci. D'ací no es veuen però la vila és plena de bancs, no dels de seure sinó dels altres, dels que s'hi posen i s'hi treuen diners...Poden pensar que som una vila capitalista. Sempre ens han agradat els quartos, però la majoria ens els gastàvem tots. Segur que avui hi ha més bancs que barberíes. Un temps les barberies no tenien fi i feiem amb un sol banc. Ara som una vila banquista. Si tothom els fes servir els bancs tocariem a un milenar de convilatans per banc. Si van fer aquests càlculs, van

calcular bé. Ara, si no tots els convilatans fan servir els bancs els càlculs es feren malament. No s'hi pot anar depressa a fer càlculs, i tan fotut és errar-se de quinze en una suma com errar-se en posar quinze bancs de més en determinats llocs...A la vila som gent de bon tracte. Ens agrada cantar i hem cantat en guerra i en pau. Sempre tenim un parell de corals a punt, i uns conjunts que porten honorablement el nom de la vila termes enllà. Cada any tenim les Festes de Primavera...

Al no sentir cap comentari, vaig pensar que aquells dos esperits no estaven prou interessats en les interioritats de la vila, i em vaig disposar a seguir la petita classe de geografia.

- Veuen, enllà de la vila hi ha la vall de Montràs, on s'hi feia ball per la Quaresma, recalcada a les muntanyes de Fitor. Després tenen el pla de Llofriu, amb el Mas Pla, a Cal Avelli, la Fanga i la Barceloneta, a punt d'envestri els Revolts de Torrent gran mirador de les Illes Medes, es baixa al Pla d'En Vinyes amb els Angels al fons i, més a la dreta en dies clars com avui, tenen, si són servits a tot el senyor Canigó...Què els sembla? S'ha d'estar o no enamorat del País...?

Cap contesta. Segur que els esperits s'han acomiadat a la francesa, si és que hi havia esperits tanmateix. De no8 ,dubtes i, a la fi, davant aquell silenci una decissió: Tot plegat producte d'una exaltació de pensaments produida per un excés d'una beguda no acostumada...Però no! Torno a escoltar una conversa en rus i és Bernat, aquell inacabable Bernat, qui diu:

- Mireu, amic, jo ja hi vaig nèixer en un poblet de la costa, però era un poblet posat damunt aquella platja que surt de Barcelona i que sembla no acabar-se mai, i creieu-me que estic, si Tània em permet el mot, acollonit. I la princesa encara no s'ha refet. Per això

no deiem res i només miravem mentre vos parlaveu. Ja no vol anar a Amèrica. I diu més. I m'ha pregat de dir-vos-ho jo perquè així ella podrà seguir mirant. Diu que farà baixar al rodal tota la gent prinpal que coneix i no els vius, els altres...

- No!

- Tal com ho sentiu. Tindreu uns hostes que cap dels que teniu ara s'hi podrà posar al costat...Nobles, gent principal amb dames d'honor, amb l'honor i tot, bolxevics importants, i diu Tània que està ben segura de fer venir el mateix senyor Lenin...

- Bernat...Bernat, que em vaig pensant que tot plegat és orgue això!

- Espereu-vos, espereu-vos, que encara ha dit més coses Tània. Diu, i jo trobo que té tota la raó, que seria una pena que baixés tota aquesta gent i només ho sabéssim Rània, vós i jo.

- Si, i què?

- Doncs que suggereix que vós munteu una casa d'esperitisme...

- Això mateix!

- Deixeu-me dir...Penseu on ficarieu tota aquesta gent, no?

- Sí.

- Cot d'home incrèdul...! Us descuideu de coses.La gent que vol fer venir Tània després d'haver-se deixat enlluernar pel vostre petit món, no farà nosa en lloc. Es que sembla que no hi penseu bé amb qui us jugueu els quartos! Si el seu trasllat ací no és res, un instant. No se us apujarà més la benzina perquè ells vinguin, ni s'haurà de llogar servei nou als hotels...Que no us en doneu compte de la mena de gent que serà? Es que ens veieu a mi, és que veieu a Tània? Es que l'un o l'altra us havem demanat ni una simple torrada?

- Em penso que més hagués valgut, Bernat!

- Però home, no es pot pas anar contra les lleis establer-tes. Vós sóu com sóu, amb calces i sabates, i nosaltres som com som, sense cap d'aquestes coses...

- Ara no us agradaria, Bernat, menjar un plat de peix acabat de pescar, fregit arran d'aigua, acompanyat d'un gibrell d'enciam amb ceba i tomàtec, regat amb oli honest...

- Sí, ja ho crec! Però ara tinc Tània i per sempre. El peix i l'amanida passen, l'estar vora Tània, no. Ja ho veureu...Ja ho veureu perquè en teniu per poc...

- Torenu-hi, Bernat! No m'ho recordeu, home. Tothom en té per poc segons vós, comenci o acabi. Està bé, tot s'acabarà, els que gairebé hem fet a tots, com jo, i els que comencen, però per favor si teniu tractes amb gent que comença no la martiritzeu amb l'anunci de l'acabament. Ells es pensen que totes les coses que ens volten s'han fet perquè se'n faci us d'una manera o d'una altra, i si tota aquesta gent que comença es posés a pensar que té una durada curta com unes calces estretes, s'acabarien els invents, els cantants d'òpera, les dones amb cames ben fetes, els cuiners i els diputats, Bernat! La gent es passaria la vida tancada a casa, esperant. Els trens no circularien, els telèfons no telefonarien, ni es farien diaris ni es llegirien, haurien de plegar balnearis, modistes, jardiners, mecanògrafes i tribunals constitucionals...No, no us hi fiqueu, Bernat,amb els que comencen...I una altra cosa, Bernat, una altra cosa...Això que heu deixat anar de montar una casa d'esperitisme, voleu dir que ho ha dit Tània això...?

- M'ofeneu, amic, m'ofeneu! Quan vivíem els dos no en vau dubtar mai de les coses que us deia!

- Quan erem vius tots dos alguna vegada també em reservava algun pensament. Algun cop a la gent, si no hi voleu renyir, s'ha de dei-

xar dir.S'ha de fer com quan els ministres parlen per la televisió, deixar-los dir...

- Ep, amic, que jo sé que moltes vegades quan parlava un ministre vos l'havieu tancada la televisió!

- Però...

-Es veritat, o no?

- Sí...

- I m'ho havieu dit alguna vegada a mi això?

- No.

- I doncs?

- I què té que veure el que jo hagi tancat la televisó a algun ministre amb allò que us ha dit Tánia!?

- Es que jo estic maldant perquè veieu qui som, dallonses! I vós sembla que encara en dubteu...Amb la mà al pit, amb la vostra és clar, perquè jo no tinc pit ni mans ni falta que em fan, que us ho havia proposat mai ningú de portar esperits a Sant Sebastià?

- Amb això teniu raó, veieu. Les coses on siguin.

- I doncs, home! Més encara, que hi havieu portat mai ningú aquí dalt que us parlés i no el ~~xxxxxxxx~~ veiessiu?

- Hi he portat gent que han quedat amb la boca oberta sense dir paraula.

- I no us diu res això que us he dit jo? No el de la boca oberta que no deia res...

- Mireu, Bernat, no vull discutir més. Vós i Tània sóu dos esperits! Què voleu que us digui jo! Ara, això de cuidar-me d'una casa d'esperitistes...Encara si fos en algun altre lloc, però ací que em coneix tothom, que alguns saben les meves afeccions, i d'altres em tenen per un home centrat, que de cop veiéssin que m'estableixo d'esperitista, ho trobo una mica fort, Bernat...

- Escolteu, vós no dieu a la gent que primer és la vila que tot? No haveu fet, vós mateix, declaracions dient que la majoria de les coses que feieu les feieu per la vila?

- I encara ho dic. Potser si no n'hagués estat tant temps fora seria diferent...Primer un any fora, a l'Africa, quan la vila i jo estàvem al ple; després els anys de guerra parlant cada dia de la vila i les seves coses amb tothom que tenia prop...Més tard, tornada a la vila trobant gent canviada amb boines vermelles i males cares, aquestes dedicades a la meva humil persona...Però Llafranc seguia essent Llafranc, Calella, Calella, i Tamariu, Tamariu, i Sant Sebastià Sant Sebastià. Mirant la mar no veies les misèries de la terra. I la mar era la de sempre. Després, la capital. Un viure en mig de papers que, Bernat, és un mal viure. Llavors passada oficial de fronteres i arribada a Portugal. Sort que hi havia gent de la vila i la vila era, després dels misteris del suro, el tema d'infinites converses. I de nou la capital, aquell poble tan gran, tan ple de gent desconeguda. Al principi vas pel carrer mirant-te els passants com si fossis al poble on tothom et deia bon dia, i ningú no et diu res. Fins que a la fi trobes algú que també viu pensant amb la vila i les seves coses, i durant anys, per la Festa Petita, Sant Martí, es fa una trobada de convilatans que viuen en aquella capital amb tants semàfors, policies, autobusos i gent que passen hores i hores asseguts en aquells cadirons de les Rambles... I de tant en tant ja es pot fer alguna escapada ací. Jo no sé, Bernat, si teniu la raó absoluta quan dieu que determinades matèries formades per corpúsculs vius tenen una influència damunt homes i coses més fortes de les que ens pensem, però si us ho voleu anotar jo us puc dir que tenia un cotxe, un 600, el qual, baixant d'aquell

carrer tan dret on jo vivia, al arribar a la darrera cruïlla, es declarava independent. El camí de la dreta portava al camp de Tarragona, el de l'esquerra al pla de Vall.llobrega. Eren tan fortes les ganes de vila que jo tenia, que ben segur pensaments i matèries vives del petroli anaven a la una i, indefectiblement, per més que el passatge decidís tombar a la dreta, el 600, imparable, tombava cap al pla de Vall.llobrega. I ara sóc jo que us dic: què us sembla Bernat?

- No és a mi que m'haveu de convèncer, amic. Davant el comportament del vostre cotxe ja devieu haver començat a pensar que el fet no era un fet mecànic sinó un aconteixement esperitista.

- Es clar, sóc jo que m'haig d'acabar de convèncer. Teniu raó. Doncs aquelles vingudes quinzenals permetien que passés sense renegar massa, temps seguit a la capital. A còpia de mirar-lo, de viure'l, el rodal, Bernat, se us va ficant ànima endins i ja res no us el pot treure. Tenia ocasió de trobar gent que encara valia de la vila, de fer-hi una menjada de peix, de parlar dels que havien excel.lit cantant, cuinant o tocant el bombo, festejant o fent ressopó...fent de jutge, de barber o de burot, jugant al futbol, organitzant sindicats o cargolades, ballant sardanes, fent comèdia o el canari, disfressant-se, estant malalt o tirant la xàvega, discutint, fent caritat o botifarres de perol, ballant, fent novenes o tirant petards, cridant "cafè!", fent discursos o portant paquets, anant al llit tard, ensenyant mainada o fent contraban, pesant peix, passant oli o fumant fàries, escrivint, vigilant la palla nova o fent caps i puntes...Tot això m'anava envilant més i més fins que m'hi vaig poder fondejar, i sí, tot ho voldria fer per la vila. Ara, Bernat, entre vos i jo, ben poc he fet per la vila comparat amb les coses

que hi voldria fer...Ara, d'això a fundar-hi una secta esperitista.. Què diria la gent que em coneix?

- Veureu, veureu, i si fossiu més bon esperitista que res més?

- Bernat, si un no ha estat cap bona cosa tampoc pot ser un bon esperitista.

- I les amistats, que no hi compteu amb les amistats?

- Es que les amistat que tinc serien les primeres de preguntar-me si havia perdut els trucs.

- Las amistats de la vila, potser si, però i les altres?

- No conec massa gent de fora, jo, Bernat.

- I amb mi, i amb Tánia, que no hi compteu! Per què us penseu que són els amics si no per a donar-vos una mà quan cal...Tània, Tània, mira què diu aquí l'amic!

- Ja l'he sentit, ja l'he sentit encara que estés contemplant la geografia...Si vostè s'estableix d'esperitista ho té tot guanyat. No vol fer quelcom extraordinari per la seva vila? Ditxosa vila, que sembla que no n'hi ha cap més! Doncs ara en té l'oportunitat. Vostè sap el prestigi que agafaria aquesta vila que diu estimar tant, si els seus convilatans escollits i els de la moneda forta pagant fort, per mediació meva poguéssin parlar amb Catarina la Gran, amb el princep Yupussov i probablement amb el senyor Lenin? No se us hi acabaria mai la gent al vostre establiment! Podrieu fer el negoci del segle. Serieu un esperitista ric, que encara no se sap que n'hi hagi cap. Per fal de fer-li vostat ja hem decidit no anar a Amèrica...Es que a més a més de poder fer consultes a la gent de casa nostra, de tsars a popes de renom, es pot arreglar per a fer aparèixer gent del país, del vostre, vull dir. Si un princep nostre intercedeix, i tenim princeps que en saben molt, a casa de vostè s'hi pot sentir, des de "reinando Isabell II" com dieun els vostres ponts, a Verntallat,

Belmonte i Joan d'Austria...Es que no seria fenomenal que algú pogués preguntar al general Pavía que aconsellés com s'han de fer les entrades al Congrés? I que no en seria saber què pensa dels carlins d'avui el propi Don Carles? I tornar a sentir al rei Amadeu dir que el país era una olla de grills, eh? Què? I escoltar discursos del senyor Castelar? I el festeig del rei Alfons amb la princesa Victòria? No digui, senyor, no digui, que aquest establiment esperitista seria una vinya! I la gent, encara, que podria preguntar coses de la vostra guerra! De com s'obtingué que els alemanys i els italians hi portéssin ciri, si quan l'alçament els alçats ja sabien que havien de guanyar...No us diu res tot això? On es troben, avui, negocis com aquest?

- No, negoci sí que ho seria, però i si la gent no s'ho creu que sent totes aquestes personalitats que diu? S'ha tornat molt mal fiada la gent d'aquest país d'un temps a n'aquesta part...

- Bernat, aquest amic teu no és la mena d'amic que deies. Aquest senyor no s'ho creu tot això! Es més, em penso que ni es creu que està parlant amb nosaltres! Bernat, els amics s'han de saber escollir! Un amic que no cregui a un altre amic, no és un amic...

La princesa s'havia ofès, no hi havia dubte. De nou es parlava rus a poques passes d'on jo era. I era rus perquè de tant en tant m'arribaven noms com Arkàdievitx, pusxki, verxoks, troika. niet, zemstvo...Vaig sentir també que algú va dir: "il est un petit peu toqué". Ara és Bernat qui em parla, i amb veu carregada de serietat,

- Ho haveu espatllat tot. Ho haveu espatllat tot. Haveu dubtat de Tània i comprendreu molt bé que entre vós i Tània jo no en puc tenir de dubtes. Feu-vos l'efecte que no ens havem conegut mai!

- Home, Bernat, tampoc n'hi ha per tant...

- Haveu renyit mai amb ningú?

- No.

- No sabeu ni què és renyir amb algú?

- No.

- Doncs ara ho sabreu. Jo us retiro l'amistat.

- Però home, Bernat, ara que us havia ensenyat Sant Sebastia...

- Res. Havem renyit! Sabeu per què no us voleu establir d'esperitista? Per por. Un negoci tan bo i haver-lo deixat per por. Per això no n'haveu fet mai cap de negoci bo, per por. N'haveu tinguda sempre de por...Quan anaveu a estudi, quan jugaveu a futbol, quan festejaveu treballant, fent discursos, menjant, dormint... I ara que us podria haver passat...En tindreu sempre més de por. Pareu esment qui us ho diu. No sóc un home com vós, jo, sóc un esperit!

- Bernat, potser encara ho podem arreglar. Jo us puc trobar un bon esperitista i, si hi ha el negoci que dieu, us trobarè els que volgueu. Ací, si hi ha quartos a guanyar la gent ho fa tot. Quedareu parat dels esperitistes que us portaré...

- Haveu trencat el plat bonic a Tània. Es vós que volia que en fossiu. Vós que ja en sabieu coses dels esperits i que ara ja en teniu dos de coneguts...Desairar a una princesa! Que us moqueu amb més de mitja mànega vós? Que us feu amb gent molt principal a la vila?

- Veureu, sóc amic amb més d'un paleta. Amb quants teniu amistat, vós?

- Nosaltres no els necessitem per a res als paletes!

- Però els considereu gent principal o no?

- Si us volgués fer content us diria que sí, però com que som renyits i no us hi vull fer, us diré que no. Voler comparar una paleta a una princesa...

- Veureu, Bernat, la vostra princesa si s'hagués quedat a Rússia ho

hagués passat molt malament amb el senyor Lenin. En canvi els paletes...

- Que voleu dir que són del senyor Lenin, els paletes?

- No, però deuen ser molt importants perquè han fet obres manés qui manés, adhuc manant el senyor Lenin...

Bernat calla uns moments. Se senten, de nou, o les sento jo, veus forasteres. En mig d'elles em sembla sentir la veu de la princesa.

- Teniu visites, Bernat?

- No haviem quedat que haviem renyit? Tan mal concepte teniu de l'amistat com de renyir vós!

- No aneu a mirar tan prim, home. Podem començar a renyir dintre una estona i renyirem igualment...

- Sí, tenim forasters. I gent de pes. Tània els està ensenyant el paisatge.

Se senten exclamacions d'admiració.

- Què diuen, Bernat?

- Uns es volen quedar i no moure's d'ací...Haveu perdut la gran oportunitat de la vostra vida...

Se sent algú que repeteix el mot "niet".

- De qui es tracta, Bernat?

- Carai! Tània diu que es tracta del propi senyor Lenin!

- Què diu? Què diu?

- Diu que no vol ser entrevistat. Que tots els que venen ací són capitalistes.

- Digueu-li que també hi ha capitalistes petits.

- Diu que seria bo saber els quartos que teneni i llavors se sabria la mena de capitalistes que són.

- Digueu-li que molts dels que venen ací treballen tot l'any per a

poder-hi passar uns dies.

- Diu que pujar ací amb el preu que està la gasolina i el què val un dinar, és de capitalista o d'algú que en vol fer que encara és pitjor. Que abans ací s'hi pujava a peu o amb tartanes.

- Digueu-li que en bolcaven moltes de tartanes i sort de Sant Sebastià que les feia bolcar bé.

- Diu que su Sant Sebastià les feia bolcar bé, quin Sant era que les feia bolcar malament.

- Digueu-li, ja que en parla, si ell hi crèu amb els Sants?

- Diu que sou molt trapasser. Que ell creu amb tots aquells els quals per les seves creences han estat perseguits, agafats o deixats sense coll, hagin estat Sants o no. Diu que per què quan hi han eleccions la gent no vota ací.

- Digueu-li que hi ha democràcia ací, que si es vol es vota i sse si no es vol, no. I que fins i tot hi ha gent que va contra el govern.

- Diu quina mena de democràcia és aquesta.

- Digueu-li que és una democràcia que es poden fer vagues, cosa que Rússia no es pot fer.

- Ara s'ha emprenyat. No n'havieu d'haver parlat de Rússia...Diu que ell ha vingut ací a veure el paisatge i no a parlar de politica.

- Digueu-li que ha estat ell que ha començat a parlar-ne.!

- Diu si ja ho sabeu que teniu el far mal emplaçat.

- Digueu-li que ja el rei ens ho va dir.

- Diu si sóu un pais monàrquic.

-- Digueu-li que vam tenir una República abans que a Rússia.

- Diu on volieu anar amb una República que va durar tan poc!

- Digueu-li que en vam tenir una altra que va durar vuit anys. I que

la que vindrà durarà més.

- Diu quants republicans sóu.

- Digueu-li que quan torni a venir la República en serà tothom. Cada vegada que es gira la truita la majoria és del ui la fa girar.

- Diu que sóu uns gira-banderes.

- Digueu-li que es cudi d'ell.

- Diu que ho torneu a repetir això.

- Digueu-li que m'he errat, que volia dir que no ho som pas tots una gira-banderes.

- Diu què sóu, dóncs.

-- Digueu-li que ens han donat l'autonomia.

Se sent una rialla, evidentment russa.

- Haveu entès la rialla, no?

- Doncs ara ja podeu dir al senyor Lenin que no m'havia errat, que es cudi d'ell!

Aquell esperit que l'amic Bernat assegurava que era del senyor Lenin parà de riure.

- Diu si us hi confomeu amb aquesta autonomia?

- Digueu-li que no, que ens ve una mica justa i que potser un dia ajupint-nos se'ns estriparan les calces, però que havem estat quaranta anys durant els quals, autonòmicament parlant no en podiem portar de calces. Que els sastres han canviat ara i que si bé les calces ens resulten una mica estretes, la cosa es pot adobar canviant els sastres, que tampoc duren tant com sembla.

- Diu si sabeu si duraran molt els sastres que hi han ara.

- Digueu-li que no es creu que durin tant com el sastre anterior.

- Diu mentre tant què fareu?

- Que mirarem d'ajupir-nos tan poc que puguem per a no ensenyar les

vergonyes.

- Diu si voleu un cop de mà amb això de l'autonomia.

- Digueu-li que una altra vegada ja ens ho havien dit que ens donarien un cop de mà i ens van fotre els quartos!

- Ara sí que ho haveu espatllat tot de debó. Haveu renyit amb Tània, amb mi i amb el senyor Lenin!

- Bernat! Bernat! Bernat, on sóu?! Tània! Senyor Lenin...!

Cap resposta per vegades que digués aquests tres noms. O erem renyits de debó o feien el sord...

Torno a casa sol o m'ho sembla com m'ha semblat que havien tingut lloc les coses contades fins unes ratlles més amunt. Ja és dia nou. El sol ho abrillanta tot. Per mig dels pins l'aigua pica ullets resplendents. Uns ocells, xisclant, juguen a veure qui vola més de pressa. Uns gossos borden contents de veure l'amo, o protestant perqué se'ls té lligats. D'alguna barraca voltada de vinya surt un fum blavós pujant cel amunt sense desviacions, senyal viu de que té lloc una preparada d'esmorzar...Tot és real, autèntic, natural, sense esperits,per importants que siguin, fent propostes per a obrir un establiment esperitista! Cot de Bernat...! I cot de la princesa Tània i cot del senyor Lenin! De tota manera si degut a la influència de la princesa tingués lloc aquella vinguda massiva d'esperits que va anunciar...amb l'entrada de divises que representaria que els turistes es podéssin comunicar amb esperits de gran anomenada, amb la falta que ens fan les divises de cara al petroli i potser també per acabar de descobrir les baixes d'aquest oli d'on venen que ara només se sap que potser el donaven a més bon preu que els de debó...Però per a fer possible tot això jo havia d'obrir una casa esperitista! I si després resultés que els turistes no hi

sentíssin esperits de cap mena a casa? Que tota la propaganda de l'amic Bernat fos com la de determinades immobiliàries que la cosa més calenta ha estat l'aiguera? Sí, si fos veritat, aquesta incredulitat meva faria impossible tornar amics amb Bernat, ja ho sé.
I si malgrat la meva oposició a obrir la casa esperitista, aquells esperits, quina vinguda van anunciar Bernat i la princesa, venen? Sería la darrera invasió que sufriria el País, aquest pobre País que n'ha sofertes tantes. I qui sap, qui sap si les materials que ens han donat disgust darrera disgust, potser aquesta invasió esperitista ens donaria alguna alegria, que ja ens convé. Potser la presència d'esperits de fama tingui alguna influència -no en sé res jo de les possibles influències dels esperits, és Bernat qui les sap- damunt el sastre de torn... Aquest "qui sap", amb esperits o sense el deu haver pensat molta gent...
Jo, per si m'haig de retractar dels mals pensaments que he fet de l'amic Bernat, posaré a les coses que ell em va dir el nom de Tània. Si li agrada i ell tenia raó, és possible que tornem amics...
L'establiment esperitista? Depén de com estigui el cost de la vida quan tornem amics amb Bernat. Si van anant amunt, no a fer d'esperitista, qui sap a què ens haurem de dedicar!

Bepes.

Palafrugell Santa Margarida de 1981